

‘DE HEERE REGEERT!

DE AARDE VERHEUGE ZICH’

BIJBELSE CHRONOLOGIE

MET DIVERSE TIJDTABELLEN

VAN HET OUD EN NIEUW VERBOND

Door

Willem Westerbeke

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG**

2011

INHOUD

Inhoud

Verantwoording

Inleiding

OUDE TESTAMENT

Hoofdstuk 1 Van de Schepping tot de Zondvloed

Hoofdstuk 2 Van de Zondvloed tot de geboorte van Abram

Hoofdstuk 3 Van Abrams geboorte tot de Uittocht

Hoofdstuk 4 Van de Uittocht tot de tempelbouw

Hoofdstuk 5 Van de tempelbouw tot de terugkeer uit Babel

Hoofdstuk 6 Van de terugkeer tot de dood van Herodes

NIEUWE TESTAMENT

Hoofdstuk 7 Van de voorzegging van de geboorte van Johannes de Doper tot zijn openbare prediking

Hoofdstuk 8 Van de prediking door Johannes de Doper tot de Openbaring van Johannes

VERANTWOORDING

Deze Chronologie heeft een lange geschiedenis. Er is over een tijdvak van 20 jaar aan gewerkt, hoewel met grote tussenpozen. Een aanleidende oorzaak lag hierin dat ik in mijn jeugd, bij het onderzoek van Gods Woord en de 'oude' schrijvers, regelmatig op tegenstrijdigheden in de weergave van jaartallen stuitte. Daar kwam bij dat sommige recente uitleggers regelmatig schrijven over fouten in de Hebreeuwse tekst. Dat trof mijn aandacht.

Het naspeuren hiervan gaf soms een bevredigende oplossing maar soms bleef het probleem onopgelost. Langzamerhand stelde ik een nieuwe Chronologie samen voor eigen gemak.

In al die jaren ben ik van een zaak ten volle overtuigd geworden dat Gods Woord de waarheid is. Hoewel sommige passages moeilijk zijn uit te leggen. Er zitten in de perioden en jaren die in de Heilige Schrift vermeld worden, zulke diepe verborgenheden en er straalt zo'n Goddelijke wijsheid uit, dat we onze Schepper en Weldoener niet genoeg kunnen danken voor zo'n onuitsprekelijke gave. Het is niet minder dan de openbaring van de eeuwige raadsbesluiten Gods. En wat er ook gebeurt Gods Woord wordt vervuld, ook in de toekomst.

Had de Heere mij niet de moed gegeven, en soms zeer verrassend in Zijn voorzienigheid geholpen, deze Chronologie had nooit op papier gestaan. En anderen hadden ze nimmer gezien. Zoals Paulus in een ander geval schrijft, mag ik ook wel zeggen: "De Heere heeft mijn bijgestaan en geholpen".

Vanzelf is deze Chronologie onvolledig en heeft ze aanpassing en correctie nodig. Er is genoeg blanco ruimte overgelaten om die daarmee op te vullen. Het moge een richtlijn zijn voor verder onderzoek. Het gaat toch om de waarheid van de Heilige Schrift. Er liggen nog zoveel onbekende verborgenheden in dat er genoeg mogelijkheid is voor nieuw en beter onderzoek.

Deze Chronologie lag al jaren onder het stof. Op aandrang van enkel vrienden is de tekst thans uitgetypt. Veel dank ben ik verschuldigd aan mijn vriend, Dr. Jan Weststrate die het geheel zorgvuldig wilde nazien en corrigeren, met zoveel energie en studie, die ik niet genoeg waarderen kan.

Als het naspeuren van deze Chronologie uw Bijbellezen stimuleert, en als Gods Boek daardoor meer waarde krijgt, is mijn moeite al beloond. En als Gods Woord een middel mag zijn tot uw eeuwige zaligheid en uw ziel een parel mag wezen aan de Middelaarskroon van Jezus Christus, zal mijn blijdschap volkomen zijn.

"De Koning der eeuwen, de alleen zalige en aanbiddelijke God zij eer en heerlijkheid tot in alle eeuwigheid."

Middelburg, 6 juni 2001.

Bijgewerkt 2011

Willem Westerbeke

INLEIDING

BIJBELSE CHRONOLOGIE

Betekenis

Chronologie betekent *tijdrekenkunde*. Bijbelse Chronologie omvat de jaren en perioden van de Bijbelse geschiedenis. Die begint bij de Schepping en eindigt bij de profetieën van Johannes op Patmos. Het heeft de Heere behaagd om Zijn Kerk op aarde Verbondsgewijze en Periode-gewijze te besturen. De Schrift noemt dit *tijden* en *volheid der tijden*, Hand. 1:7, Gal. 4:4. Chronologie is daarom zo belangrijk want het is geïnspireerd door de Heilige Geest. De Heere heeft er een doel mee:

- Om aan te tonen dat de beloften voor de komst van Christus op de bestemde tijd vervuld zijn.
- Dat de Heere Zijn beloften vervuld en Zijn aangekondigde bedreigingen waarmaakt.
- De Heere heeft een orde gehouden in diverse perioden. 3½, 7, 10, 40, 50 Jubeljaar, 70, 80, 100, 120, 400, 480, 490, 500, 1000 etc. jaar. Er ligt in de orde van deze perioden zo'n onuitsprekelijke wijsheid en almacht, dat wij God er in moeten bewonderen en aanbidden. Vandaar de naam van dit boek: DE HEERE REGEERT! DE AARDE VERHEUGE ZICH. Psalm 93:1, 97:1, 99:1.

Die met aandacht de regering van God in de geschiedenis ziet moet wel erkennen met David: 'Hoe groot zijn Uw werken, o Heere, Gij hebt alles met wijsheid gemaakt'. Indien we dit niet in het oog houden zou de opsomming van jaartallen een droge stof zijn. Maar indien wij een hoger doel in het oog hebben, kunnen we ook begrijpen waarom de profeten van het Oude Verbond hierin zo'n vermaak hadden. "Onderzoekende, op welke of hoedanige tijd de Geest van Christus Die in hen was, beduidde en tevoren getuigde het lijden Dat op Christus komen zou, en de heerlijkheid daarna volgende", (1 Petrus 1:11).

De Bijbelse Chronologie is een sterk *wapen* tegen de schriftkritiek. Het is een *lamp* om de tijd van het ontstaan van de oude volken op aarde toe te lichten. Het is een *atlas* om de archeologische vondsten in het Midden-Oosten te rangschikken. Het is de *ruggengraat* van de Archeologie. Indien we alleen de feiten en jaren raadplegen van de overleveringen en opgravingen, dan blijven we op diverse punten in verwarring. Als hulpmiddel voor de Bijbelse Chronologie, zijn de bronnen buiten de Bijbel natuurlijk van schitterende waarde.

Hoofdtijdperken

Wij kunnen Chronologie op 2 manieren berekenen. 1^e vanaf de Schepping en 2^e vanaf de Christelijke jaartelling. De perioden zien er als volgt uit:

Periode	Aantal jaren	Ná de Schepping	Vóór de Chr.jaartell.
Van de Schepping tot de Zondvloed	1650	0 -1650	3974 -2324
Na Zondvloed tot geboorte Abram	350	1651-2000	2324 -1974
Van Abrams geboorte tot de Uittocht	500	2001-2500	1974 -1474
Van Wetgeving tot 4 ^e jr Salomo	480	2501-2980	1473/4 -993/4
Van Tempelbouw tot Ballingschap, (390-3 à 4 j)	386/7	2981-3366/7	993/4 - 607
Van begin Ballingschap tot terugkeer Juda	70	3467-3437	607 - 537
Vanaf bouw 2 ^e Tempel tot komst Ezra	80	3437-3517	537 - 457
Van Ezra tot Johannes de Doper, (Dan. 9:25)	<u>483</u>	3517-4000	457 - 26 ná Chr.
Totaal	4000		
Van Johannes de Doper tot Openbaring van Joh.	<u>70</u>	4000-4070	27-97 na Chr.
Totaal	4070		

Bovenstaande perioden worden bij hun beginjaar in de jaartabellen van dit boek toegelicht. Er kunnen verschillen ontstaan door afronding.

In deze Chronologie is gebruik gemaakt van de Assyrisch/Babylonische Chronologie tot 747. Vanaf die tijd vertoont de Assyrische Chronologie een ernstig manco. De regeringsjaren van koning Pul worden overgeslagen, omdat er een archeologisch bewijs ontbreekt. Het gevolg is een verschil van 28/30 jaar met de Bijbelse dateringen. De wetenschap hanteert al 1 eeuw de foutieve Assyrische Chronologie voor de dateringen van de oude geschiedenis van het Midden-Oosten, incl. Israël. Hoe erg dit is blijkt b. v. uit de datering van koning David, 1012-972 en de datering van Davids overwinning op Sion/Jeruzalem, 1003. Maar de Bijbelse Chronologie geeft als overwinningsdatum 1023. Bijgevolg, de verovering van Jeruzalem door Israël op 6 juni 1967 was precies 3000 jaar na Davids verovering. Maar pas in 1997 dit feit feestelijk gevierd werd in Israël!

De Heere geve dat Israëlsche chronologen dit punt eens serieuzer bestuderen uit hun eigen Tenach!

In de Reformatie en de eerste eeuw daarna dateerden de meeste schrijvers de geboorte van Christus 3950-3980 na de Schepping. Sinds de Chronologie van James Usher (1660) dateren de veel 'oude' schrijvers de geboorte van Christus omtrent 4000 jaar na de Schepping. Toch blijkt dit niet houdbaar te zijn. W. Perkins berekende een periode van 3967 na de Schepping en H. Bullinger 3970, tot de geboorte van Christus. Met deze jaartallen wordt in deze Chronologie verder gewerkt, maar wel vergeleken met de nieuwe ontdekkingen in Archeologie e.d. en bestudering van documenten. (26, 54)

Dat geeft inderdaad te zien dat de tijd tussen de Schepping tot de Prediking van Johannes de Doper een periode beslaat van 4000 jaar. De Doop van Christus door Johannes de Doper is het cruciale punt van de Nieuw-Testamentische periode. Vandaar dat Markus en Johannes hun

Evangelie met de prediking van Johannes beginnen. Tussen de Prediking van Johannes en de Uitstorting van de Heilige Geest ligt een overgangperiode van 4 jaar. Zie Chronologie N. T.

Jaartellingen en maanden

De Romeinen dateerden hun jaartelling vanaf de Stichting van Rome, 753. Het zgn. Juliaanse jaar begon met januari. De Grieken telden vanaf de 1^e Olympiade. De Babyloniërs vanaf het Nieuw-Babylonische rijk 747 v.Chr. Dat jaar begon in de lente. Syrië had de Seleucidische jaartelling vanaf 312/311 v. Chr. De Joodse jaartelling in de diaspora is gebaseerd op het werk van Rabbi Hillel, in de 4^e eeuw na Christus. Het wijkt af van de jaartallen in de Hebreeuwse Masoretische tekst. Die tekst gebruikten de Statenvertalers.

De Christelijke jaartelling dateert uit de 6^e eeuw. De Paus gaf opdracht aan Dionysius Exiguus te berekenen in welk jaar na de Stichting van Rome Christus was geboren. Dionysius berekende de geboorte in het jaar 753 en begon het volgend jaar (754) met het jaar 1. De oude kerkvaders berekenden dat de geboorte van Christus plaats vond ong. 750-751 na de Stichting van Rome. Nieuw astronomisch onderzoek naar Jezus' geboorte wijst naar aug./sept. in het jaar 3 v. Chr. jaartelling. (26)

De oude volken kenden ook verschil in een *zonnejaar* en een *maanjaar*. Een zonnejaar duurt 365 dagen en een maanjaar is gebaseerd op de nieuwe maan en duurt 354 dagen. Het nieuwe jaar in Israël begon met de eerste nieuwe maan in de lente. Men moest dan om de 2 à 3 jaar een schrikkelmaand invoegen. Israël kende beide systemen. De maandkalender voor de maanden en het zonnejaar voor de leeftijden en Jubeljaren. (8)

<i>Maand</i>	<i>aantal Feesten</i>	<i>onze maand</i>
1 Abib of Nisan	30 14 Pascha 15-21 Feest ongezuurde broden	mrt-apr
2 Ziv of Ijar	29	apr-mei
3 Siwan	30 6 Feest van eerstelingen (Pinkster)	mei-juni
4 Thammuz	29	juni-juli
5 Ab	30 9 Vasten verwoesting tempel	juli –aug
6 Elul	29	aug-sept
7 Thisri of Ethanim	30 1 Dag des Geklanks 10 Grote Verzoendag 15 – 22 Loofhuttenfeest	sept-okt
8 Bul of Marchesvan	29	okt.-nov
9 Kisleu (Chisleu)	30 25 Feest van Tempelvernieuwing	nov-dec
10 Tebeth	29	dec-jan
11 Schebat	30	jan-feb
12 Adar	<u>29</u> 14-15 Purimfeest 354	febr-mrt
13 Ve-Adar (schrikkelmaand)		

De nummers (..) bij de citaten verwijzen naar de bron. Zie geraadpleegde literatuur.

HOOFDSTUK 1

1ste HOOFDTIJDPERK VAN DE SCHEPPING TOT DE ZONDVLOED

Genesis 1:1 "In den beginne schiep God den hemel en de aarde." De aardbol was omringd met water en duisternis. Tegelijk met de Schepping van de aardbol schiep God ook de tijd. Want er staat vs. 5: "En God noemde het licht dag, en de duisternis noemde Hij nacht. Toen was het *avond* geweest en het was *morgen* geweest, *de eerste dag*. Een nacht duurt gemiddeld niet langer dan 12 uur.

God noemde *avond* en *morgen: de eerste dag*. In Gods Scheppingsordonnantie begint dus een etmaal met de *nacht*. De Joden beginnen daarom nog steeds de nieuwe dag vanaf de zonsondergang.

De Schepping van de wereld was hoogstwaarschijnlijk in 'onze' maand september/oktober. Zie dr. J. Owen: Verklaring van de *Hebreen*, deel I pag 469. Het was óók de tijd dat Jezus geboren werd.

De jaren vanaf de Schepping tot de Zondvloed worden volgens Genesis 5 berekend naar de leeftijden van de stamvaders van Noach. De tekst van de Septuagint en de Samaritaanse Pentateuch wordt buiten beschouwing gelaten.

Jaren na de Schepping:

130	geboorte van Seth
235	Enos
325	Kenan
395	Mahalaleël
460	Jered
622	Henoeh
687	Methusalach
874	Lamech
1056	Noach
1536	God kondigt de Zondvloed aan in het 480 jaar van Noach Gen. 6:3, na 120 jaar Merkt op: Vanaf Adams dood tot de geboorte van Noach de 2 ^e stamvader is ook 120 jaar.
1552	geboorte Sem Gen. 11:10; Noach was 500 toen hij zonen gewon, Gen 5:32; 502 toen hij Sem gewon, Gen 11:10, dus Jafeth was de oudste, Gen 10:21.
1644	dood van Lamech
1650	dood van Methusalach. Volgens een overlevering van de Rabbijnen stierf Methusalem één week voor de Zondvloed. Zondvloed begint de 17 ^e dag van de 2 ^e maand, ong. sept./okt., Gen 7:11. Dus met het begin van een nieuw jaar. In Gen 7:6 staat: "Noach nu was 600 jaren oud, als de vloed der wateren op de aarde was." Daarmee wordt bedoeld: in het 600 jaar des levens van Noach, Gen. 7:11.

Het aantal levensjaren in de Bijbel wordt anders uitgedrukt dan wij gewoon zijn. Als wij zeggen iemand is 50 jaar dan bedoelen we: 50 jaar en X aantal maanden. De Bijbel spreekt over **in** zijn X (= zoveelste) levensjaar. **In** Noachs 600 jaar betekent dus 599 jaar en X maanden.

Adam was **IN** zijn 130 jaar toen Seth geboren werd. In de Bijbel is een pas geboren baby 1 jaar, of een kind in het eerste jaar. Bij ons is dat pas op z'n 1ste verjaardag.

Wanneer we de leeftijden van de vaders vóór de Zondvloed tot het eind van Noach's 600^e jaar, naar boven afronden krijgen we 1656 jaar. Als we het naar beneden afronden krijgen wij 1646 jaar. Het is het beste om het gemiddelde te nemen, ongeveer 1651 jaar. In deze Chronologie gaan we uit van 1650 jaar.

	Geboren Na scheppin			Geb. stamh ouder			Gestorven Na schep.		
	Vroeg	Gemiddel d	Laat	Vroeg	Gemiddeld	laat	Vroeg	Gemiddeld	Laat
Adam			0	129	129,5	130	929	929,5	930
Seth	129	129,5	130	104	104,5	105	1040	1041	1042
Enos	233	234,0	235	89	89,5	90	1137	1138,5	1140
Kenan	322	323,5	325	69	69,5	70	1231	1233	1235
Mahalaleël	391	393,0	395	64	64,5	65	1285	1287,5	1290
Jered	455	457,5	460	161	161,5	162	1416	1419	1422
Henoch	616	619,0	622	64	64,5	65	980	983,5	987
Methusalah	680	683,5	687	186	186,5	187	1645	1650,5	1656
Lamech	866	870,0	874	181	181,5	182	1642	1646,5	1651
Noach	1047	1051,5	1056	499	499,5	500	1996	2001	2006
Sem	1546	1551,0	1556	99	99,5	100	2144	2150	2156
Zondvloed	1646	1651,0	1656						
1 Zondvloed	jaar 1	1	1						
Arfachsad	1648	1652,0	1656	34	34,5	35	2084	2089	2094
Sela	1682	1686,5	1691	29	29,5	30	2113	2118,5	2124
Heber	1711	1716,0	1721	33	33,5	34	2173	2179	2185
Peleg	1744	1749,5	1755	29	29,5	30	1981	1987,5	1994
Rehu	1773	1779,0	1785	31	31,5	32	2010	2017	2024
Serug	1804	1810,5	1817	29	29,5	30	2032	2039,5	2047
Nahor	1833	1840,0	1847	28	28,5	29	1979	1987	1995
Terah	1861	1868,5	1876	129	129,5	130	2065	2073	2081
Abram	1990	1998,0	2006						

Tot. 2000

Van de zondvloed tot Abrahams geboorte: vroeg 344, laat **350 jaar**

HOOFDSTUK 2

2^E HOOFDTIJDPERK: NA DE ZONDVLOED TOT DE GEBOORTE VAN ABRAM

Na vóór

Schep. Chr.

- 1651 2323 Einde van de Zondvloed, 1^e dag van de 1^e maand, Gen 8:13
 Noach gaat uit de ark 27^e dag van de 2^e maand, Gen 8:14.
 Begin van de TWEEDE WERELD
 Het Hebreeuwse jaar (incl. de Sabbat!) volgt de gewone jaarrekening van Noach en de Hebreëën. De eerste maand van het burgerlijk jaar was ongeveer sept/okt. Het is aannemelijk dat Noach de orde in de jaren door God ingesteld niet veranderde. Deze orde is door de Hebreëën en Mozes gevolgd. Later heeft Mozes tevens een kerkelijk jaar ingevoerd, te beginnen bij de maand Abib, bij de Uittocht. Het burgerlijk jaar bleef gehandhaafd voor b.v. de Jubeljaren. Onze jaarindeling is van Romeins-heidense oorsprong.
- 1652 2322 geboorte Arfachsad, 2 jaar na de vloed, Gen. 11:10
- 1687 2287 geboorte Sela, Gen. 11:12.
- 1717 2257 geboorte van Heber, Gen. 11:14. De stamvader van de Hebreëën.
- 2234 Begin van de Sterrenkunde bij de Chaldeeën, B. Hutton (Mahomed en zijn opvolgers) blz. 17. Aristóteles schrijft dat 1903 jaar voor Alexander de Grote's komst te Babel de sterrenkundige aanmerkingen begonnen zijn te Babel, Vitringa, Jesaja III bl 357. 331 v.Chr. + 1903 = 2234.
- 1751 2223 geboorte Peleg, Gen. 11:16, ruim 100 jaar na de Zondvloed. Peleg betekent: 'verdeling'.
 Voor/bij zijn geboorte is de aarde verdeeld door de SPRAAKVERWARRING, Gen. 10:25, 1 Kron. 1:19. Einde torenbouw, Gen 11:1-9. Babel betekent in Hebr: In/door verwarring. In het Akkadisch: poort naar (de God) Bel.
 Diverse oude theologen wijzen op het feit dat het volk des Heeren, Noach, de heilige linie, etc niet hebben meegedaan aan de Torenbouw. Zij bleven in hun 'Aanroepen van God de hebreeuwse taal behouden, wat blijkt uit de namen van God en mensen'. Zie ook kanttek. en M. Henri Gen 11:2. Vanzelf is die taal aangevuld met veel andere woorden.
 Uit inscripties van de oude Sumeriers: "Zij geloofden.. eens op een tijd, de gehele wereld, in eenstemmigheid gaf het volk lof aan Enlil in een taal", Ch. Marston in New Bible Evidence, geciteerd door Ron Wyatt in Biblical Treasures.
- 1781 2203 geboorte Rehu, Gen. 11:18
- 1813 2161 geboorte Serug, Gen. 11:20
- 1843 2131 geboorte Nahor, Gen. 11:22
- 1872 2102 geboorte Terach Gen. 11:24. Terach leefde 70 jaar en gewon Abram, Nahor en Haran, Gen. 11:26. Kanttek. Abram wordt de eerste genoemd, niet omdat hij de

oudste was maar de waardigste. Gen 5:32". Terach stierf 205 jaar oud te Haran, Gen. 11:32. Abram verliet Haran na de dood van zijn vader, Hand. 7:4. Abram was toen 75 jaar,

Gen. 12:4, dus werd Abram geboren toen Terach **in** zijn 130 jaar was.

2000 1974

dood van Noach, Gen. 9:28.

Merk op: In dezelfde tijd toen Noach de *2e stamvader* van de wereld/kerk stierf, werd *de vader der gelovigen* geboren.

Noach leefde na de Zondvloed 350 jaar, Gen 9:29. De jaren van bovengenoemde periode worden opgeteld aan de hand van de leeftijd van de stamvaders van Abram, in Gen. 11:10-26 etc. De ouderdom van de stamvaders wordt berekend naar hun leeftijd bij de geboorte van hun zoon (stamhouder). De totale tijdsduur naar boven afgerond is 352 jaar naar beneden afgerond is 342 jaar; gemiddeld 347. In bovenstaande kolom wordt 3 jaar boven het gemiddelde genomen, nl 350 jaar. Daarmee is het gemiddeld aantal jaren van de stamvaders vanaf Adam tot Abram's geboorte in evenwicht, nl. totaal max. 2008 en min. 1988. Voor deze chronologie gaan we uit van bijna het gemiddelde, 2000 jaar.

Van Adam t/m Noach zijn 10 geslachten. Vanaf Noach t/m Abram zijn ook 10 geslachten. Lucas noemt er 11. Lucas 3:35 staat: Sela de zoon van Kainan. De naam Kainan wordt nergens in de hebreeuwse Bijbels gevonden. Kainan komt wèl voor in de Septuagint, Gen. 11. Dr. Gill zegt dat Kainan niet voorkomt in sommige griekse handschriften van het N.T. J. Leydekker schrijft dat Beza in zijn latijnse vertaling van Lucas deze Kainan uitliet, zich beroepende op een oud, grieks exemplaar van Lucas, bewaard te Cambridge. (25)

Volgens de overlevering begon Nimrod, zoon van Cush, Babel te bouwen en daar te regeren omtrent 130 jaar na de Zondvloed, 30 jaar na de Spraakverwarring, Gen. 10:9,10. De naam die Nimrod aan zijn stad gaf heeft niets te maken met de torenbouw van Babel, het was ook geen herbouw. In het Akkadisch luidt die naam: Bab ili, Ingang of Poort van Bel. In die stad werd een tempel gebouwd op een hoge zuilentoren ter ere van de oppergod Bel. Die tempel was een poort waarin God tot de mens afdaalde en andersom. In hun godsdienst zaten tal van ware elementen, ontleend aan het onderwijs van Noach, Sem en de Heilige Linie die de zuivere godsdienst beoefenden. In het eerste tijdperk noemden ouders kinderen naar de namen van hun Goden, zoals ook later in Israël. Vandaar de naam Belus, Belsázar etc. De Grieken waren veel verder vervreemd van de zuivere godsdienst en beschouwden hun dappere voorvaders als goden, halfgoden etc.

In die tijd ontstond ook het Assyrische rijk, Gen. 10:11. Omdat zij de Aramese taal spraken ligt het voor de hand dat ze afstamden van Sem, Gen 10:22, hoewel ze woonden in het land wat tevoren Nimrod toebehoorde, Micha 5:5.

Ook ontstond in die tijd het Aramese rijk, genoemd naar Aram, zoon van Sem, Gen 10:22,23. Waar Aram in het Hebreeuws staat wordt in de Bijbel met Syrië vertaald. Dit gebied wordt Paddan-**Aram** genoemd, Gen 25:20, ligt tussen de Eufraat en de Tigris. Paddan- Aram, liggend

in het gebied Aram-Naharaim noemt Abraham mijn vaderland, Gen. 24:5-7. In dit land lag de stad Haran waar Laban woonde. Hij was dus een Aramees, Rebekka en de 4 vrouwen van Jacob eveneens.

Er was nog een gebied wat alleen **Aram** werd genoemd, dat lag tussen Kanaän en de Eufraat. Wij kennen dit gebied als Syrië.

Verder ontplooiden zich de stammen van de Chaldeeën wonende in Noord-Mesopotámië, of liever in het Hebreeuws: **Aram-Naharaim**. In dit gebied lag Ur, thans Urfa waar Abraham woonde toen de Heere hem riep, Hand 7:4. Stefanus maakt uitdrukkelijk verschil tussen Ur in Mesopotámië en Babylon, Hand 7:43. Ur der Chaldeeën lag 50 km. ten noorden van Haran, aan de *overkant* van de Eufraat, Joz. 24:2,3. Daar woonde Heber, -zijn naam betekent 'van overzijde', de beroemde stamvader van de Hebreë. De Chaldeeën breiden zich in de loop der eeuwen uit en vestigden zich eerst vanaf ca 878 v. Chr. in Zuid-Mesopotámië, in Babylonië. Ze namen die cultuur voor een deel over en kregen in 626 v. Chr. de macht in handen. Vandaar dat Babylonië later 'het land der Chaldeeën' genoemd werd. In Babylonië lag ook een grote Akkadische stad Ur, -onderscheiden van Ur in Noord-Mesopotámië want de stad lag aan *deze* kant van de Eufraat. De Chaldeeën waren een Aramese stam, vandaar dat het Aramees de rijkstaal werd in het eerst wereldrijk op aarde. Het grootste deel van Daniël is in het Aramees (Syrisch, Dan. 2:4) geschreven.

In 1964 werd een archief ontdekt van de oude stad Ebla, in N.W. Syrië. Op kleitabletten komt een inscriptie voor: Ur in het gebied van Haran. Urfa is de Aramese naam. In het stroomgebied van de Balikh, een zijrivier van de Eufraat, komen steden voor waar de namen van Abrahams familie in doorklinken. Er werden inscripties gevonden met Hebreeuwse namen, o.a. Eber, een koning, Abram, Michaël Israël, David etc. Ook de namen van 5 steden die in dezelfde volgorde staan als Gen 14:2, Sodom, ect. De naam van God wordt uitgedrukt als JAH, de verkorte vorm voor Jehowah en El, van Elohim!

Na bekendmaking verbood de Syrische regering verdere publicatie. Zie: *The Ebla tablets*, door dr. Paolo Matthiae.

HOOFDSTUK 3

3^E HOOFDTIJDPERK VAN ABRAMS GEBOORTE TOT DE UITTOCHT

Na de vóór
schep. Chr.

Abram

2001	1973	1	Geboorte van Abram.
2011	1963	10	Geboorte van Sara, Gen. 17:17.
2019	1965	12	Ongeveer in deze tijd, dood van Sela en Rehu
2042	1942	41	Ongeveer in deze tijd, dood van Serug

Waarschijnlijk heeft Job in deze tijd geleefd, gezien zijn hoge leeftijd. Hij had vóór zijn lijden kinderen die zelfstandig woonden, hfd. 1:18; na zijn beproeving nog 140 jaar, Job 42:16. Wellicht is hij minstens 200 jaar geworden.

2071	1903	70	Abrams roeping en Gods <i>belofte</i> van een zaad, Gen. 12:1-3. Abram was 70 jaar, (of in zijn 71 ^e jaar); hij was 100 jaar toen Izak geboren werd; vanaf Izak tot de Uittocht was 400 jaar; de Uittocht/Wetgeving was 430 jaar na de belofte.
------	------	----	--

De roeping van Abram is een beginpunt in de Bijbelse/Joodse historie, waarmee men een nieuwe jaartelling begon, zie Ex. 12:40, nader verklaard in vers 41. "*En het geschiede ten einde van 430 jaren, zo is het even op diezelfde dag geschied, dat al de heiren des Heeren uit Egypteland getrokken zijn*". Paulus verklaart deze tekst zo: 430 jaar na de belofte van een zaad aan Abram, werd de Wet gegeven, Gal. 3:16, 17, 18. Zie kanttek. nr. 70 Gal. 3; Gen. 15:13; Hand. 7:6.

Abram vertrekt uit Ur der Chaldeen. De Chaldese stam leefde toen in Aram, dat was **toen** de naam voor Noord Mesopotamie, Hand. 7:2-4 en Gen. 24:4-10, Jozua 24:2, dus niet Ur in Babylon. De Chaldese stam trok later naar Babel, Jesaja 23:13 met de kanttek. Zie Owen, Hebreen, dl.1, blz 462 en M.A. Beek, Tweestromenland.

2076	1898	75	Dood van Terach, Gen 11:32. Abram vertrekt uit Haran, 75 jaar oud, Gen. 12:4
		78	Ongeveer deze tijd gaat Abram naar Egypte, Gen. 12:10
		81	id Abram en Lot scheiden, Gen 13.
		84	id Abrams krijgstoct, Gen 14
		85	Belofte aan Abram voor Bescherming, Gen. 15:1 In vs 13 voorzegt de Heere dat Abrams <i>zaad</i> vreemdeling zal zijn, (in Kanaän) en verdrukt worden (o.a. in Egypte) totaal 400 jaar. 10 jaar na Abrams vertrek uit Haran, vlgs. Dode Zeerollen dl II blz 312, A. v. d. Woude (Geen Bijbels bewijs)
2087	1887	86	Geboorte Ismael toen Abram 86 jaar was, Gen. 16:16
2090	1884	89	Dood van Arfachsad, Gen 11:13

- 2100 99 Instelling van de besnijdenis toen Abraham 99 jaar was, Gen. 17:23-27.
God belooft een zoon, na 1 jaar Gen 18:10.
Verwoesting van Sodom, Gen. 19.
Abraham naar Gerar, Gen. 20. Na de belofte en voor de bevruchting van Sara zegt Abraham dat Sara zijn zuster is, Gen. 21:1
- 2101 1873 100 Izaak geboren, Abraham is 100 j. Gen. 21:3-5; Sara is 90 jaar, Gen. 17:17
- BEGIN PERIODE VAN 400 JAAR**, Gen. 15:13
- 102 Izaak gespeend, uitdrijving van Hagar, Gen. 21:8
- 103 Abraham woont in Berseba, Gen. 21:31,34
Wanneer Abraham zijn zoon Izak moest offeren is onbekend, Gen 22
- 138 Dood van Sara, 127 jaar Gen. 23:1
- 140 Huwelijk van Izak (40j.) Gen. 24:67, 25:20; Gen. 25:20
Na Sara's dood trouwt Abraham met Ketura en krijgt 6 zonen, Gen 25:1,2
- 2152 1822 151 Dood van Sem, hij leefde 600 jaar, Gen 11:10,11.
Sem kon uit ondervinding spreken over de Zondvloed etc.! Belangrijk voor een juiste overlevering.
- Jacob
- 2161 1813 160 1 Jacob en Ezau geboren; Izaak 60 jaar Gen. 25:26
- 2176 1798 175 16 Dood van Abraham, Gen. 25:7 (wordt in de Bijbel niet in tijdsvolgorde beschreven)
- Jacob**
- 2181 1793 21 Dood van Heber, Gen 11:17.
- 40 Ezau trouwt Judith, Gen 26:34
- 63 Dood van Ismaël, 137 jaar, Gen. 25:17
- 77 Jacob gezegend, vlucht naar Paddan-Aram (=Syrië)
Jacob was 130 jaar toen hij bij Farao stond, Gen 47:9
Jozef was toen 30+9=39 jaar. Jacob was dus 91 toen Jozef geboren werd, nadat hij reeds 14 jaar bij Laban geweest was, Gen 29:27 verg. 30:25.
- 84 Huwelijk met Lea, na 1 week huwt Jacob Rachel, Gen. 29:27
Ongeveer in onderstaande jaren zijn Jacobs kinderen geboren, Gen. 29 en 30:
- Zonen van Lea: Ruben
- 85 Simeon
- 86 Levi zonen van Bilha: Dan
- 87 Juda Naftali, Gen 30:8
- 88 zonen van Zilpa: Gad
- 89 Issasar Aser
- 90 Zebulon
- 91 Dina, Gen 30:21; Jozef zoon van Rachel, Gen. 30:25
Jacob dient nog 6 jaar voor zijn kudde, Gen 30:25, 31:55
- 97 Jacob gaat terug naar Kanaän, na 20 jaar, Gen. 31:41

- 105 *Ongeveer* deze tijd trouwt Juda, 18 jaar, met de dochter van Sua.
Geboorte van Er, zoon van Juda, Gen. 38:1-5
- 106 Geboorte Onan, Gen 38:4
- 107 Geboorte Sela, Gen. 38:5. Toen Sela groot geworden was, hoereerde zijn vader Juda met Thamar, terwijl ze nog in Kanaän woonden, Gen 38:14
Dina, ong. 16 jaar gaat naar Sichem, Gen. 34
- 108 Jacob naar Bethel, Gen. 35:1-7; Benjamin geboren, Rachel sterft, Gen. 35:17
Jozef, in zijn 17e jaar verkocht, Gen. 37
- 111 Jozef in de gevangenis, ong. 10 jaar lang?, Gen 39
- 119 Jozef legt de dromen uit, blijft nog 2 jaar gevangen, Gen. 41:1
- 120 Izaak sterft, 180 jaar, Gen. 35:28
- 2281 1693 121 Jozef wordt onderkoning, 30 jaar oud, Gen. 41:46
1ste jaar van overvloed.
In Jozefs tijd regeerde in Egypte de 15^e en 16^e dynastie, de zgn Hyksostijd.
Welke farao is nog onbekend.
- 123 Er, ong. 18 jaar trouwt met Thamar, Gen. 38
- 126 Thamar ziet dat Sela groot geworden is, ong 19 jaar, en aan haar niet wordt gegeven, hoereert met Juda, Gen. 38:14
- 127 geboorte van een tweeling, Perez en Zera, Gen. 38
- 128 begin 7 magere jaren.
- 2290 1684 130 Jacob naar Egypte, Gen 46; Jacob is 130 en blijft er 17 jaar, Gen 47:9
Jacob gaat met 70 zielen, waar onder 10 zonen van Benjamin, die nog maar 22 jaar was. Perez had al 2 zonen, Gen 46:12. Dan zouden ze vanaf hun 11^e jaar kinderen gekregen hebben. Of ze hadden meerdere vrouwen. Waarschijnlijk dat deze telling dateert toen Jacob al enige tijd in Egypte was
- 147 Jacob sterft, Gen. 49 en 50.
In het 26e jaar van Jozefs regering.
- 2361 1613 Jozef sterft 110 jaar, Gen 50:26, na 80 jaar regering als onderkoning.

Egypte werd na de Babylonische Spraakverwarring 2223 v.Chr bewoond door Cham, Psalm 78:51 en zijn zoon Mitsraïm, Gen 10:6. De oorspronkelijke naam van Egypte is Mitraïm. De Egyptenaars stonden bekend om hun wijsheid. Het hiërogliefenschrift –in begin stadium- en de sterrenkunde namen ze mee vanuit Babylonië. Sommigen menen juist het omgekeerde. Hun bouwkunst ontwikkelde zich onder koning Djoser tot de bewonderenswaardige piramidenbouw.

In de literatuur wordt de diverse regeringsdynasties *op elkaar volgend* beschreven. C. Vitringa wees er reeds op (Verkl. Jesaja dl. II) dat Manetho, een oud maar verward Egyptisch historieschrijver, hiermee begon en fabels in de historie voegde. Echter, diverse dynasties hebben *gelijktijdig* geregeerd in Opper- en Neder Egypte.

De 15^e dynastie wordt de *Hyksos* genoemd, wat volgens sommigen Herdersvorsten betekent. Hyksos is een Griekse verbastering van een Egyptisch woord wat betekent: heersers van buitenland. Deze Hyksos waren een Semitisch volk die vanuit Azië binnen trokken. Zij waren geen Hebreëen, want ze vereerden Baäl die in Egypte Seth werd genoemd. Hun hoofdstad was Avaris.

Dr. J. Owen, Hebreëen dl 2 blz 280 citeert Manetho: 'Manetho zegt dat deze Hyksos in Egypte kwamen zonder koning, maar naderhand een van hen koning maakten die in de tijd des oogstes de maten van het korn regelde en al het volk hun bezoldiging betaalde. Hetwelk zo duidelijk op Jozef wijst dat die hem daarin niet ziet zijn ogen toesluiten moet'.

Tijdperk van onderdrukking

Vanaf de dood van Jozef tot de geboorte Mozes is achteruit gerekend 60 jaar. Vanaf de dood van Jozef tot de Uittocht is 140 jaar.

- 2362 1612 1 Het 1ste jaar na de dood van Jozef begon de verdrukking van Israël.
Exod. 1:8 'Daarna stond een nieuwe koning op ove Egypte, die Jozef niet gekend had'.
In de literatuur staat deze periode bekend als de 'kleine Hyksosperiode', die duurde van ong. 1613 tot 1554 voor Chr. Er is echter geen eenstemmigheid over. (47)
- 1611 Ongeveer deze tijd sterft Levi, 137 jaar, Exod. 6:15. Er was geen onderdrukking zolang de patriarchen leefden, Ex. 1:6-8. Volgens Joodse bronnen begon daarna de verplichte arbeid.
- 1556 Aäron geboren, Ex. 7:7. Nog geen bevel om de kinderen te verdrinken.
- 1554 59 Farao geeft bevel om de jongens te verdrinken.
Deze Farao is zeer waarschijnlijk Ahmose geweest die na ong. 10 jaar strijd de Hyksos verdreef en de grondlegger werd van het grote NIEUWE RIJK.
"Er stond een nieuwe koning op over Egypte die Jozef niet gekend had", Ex. 1:8. Er is duidelijke sprake van een nieuwe dynastie
Vlgs. Bijbels Handboek deel 2A blz 28 begon de 18^e dynastie in 1552 v.Chr. Zij volgen de beroemde Egyptoloog Hornung. Wetenschappers variëren vanaf 1580 – 1560 over het beginjaar van de 18^e dynastie.

Hieronder volgt een staatje van de regeringsjaren van de Farao=s vanaf Mozes geboorte tot de Uittocht, 80 jaar, en daarna koningin Hatsjepsut.

Ahmose	25 jaar en 4 mnd	1554-1529 v.Chr.
Amenhotep I	20,5 jaar	zomer 1529 - 22-3-1508
Thutmose I	21,5 jaar	22-3-1508 - dec.1487
Thutmose II	<u>13</u> jaar	jan. 1486 - 30 apr.1473
Totaal	80 jaar	Uittocht
Koningin Hatsjepsut	21 jaar	1473 - 1452
Thutmose III	32,5 jaar	(totaal 54 jaar met inbegrip

van zijn moeder)

In de regeringsjaren is gebruik gemaakt van de beroemste Egyptologen, Hornung, Brierbrier, Goedicke, Kitchen, e a. Zij verschillen enkele jaren van elkaar, zowel in aanvang en in duur van de regeringsjaren. Sommigen stellen de regeringsjaren van Thutmose II op slechts 2,5 jaar, van 1481-1479.

Schepping

Vóór Chr. Mozes

2421	1553	1	Mozes geboren, Ex. 2:1-10. (Terugrekenen vanaf de Uittocht). Uit het water gehaald door Egyptische prinses. Joodse bronnen noemen haar Thermutis. Zij was een prinses van de Hyksos. Een gedeelte van de Hyksos, die zich onderwierpen aan de heersers van het <i>Nieuwe Rijk</i> bleven waarschijnlijk in Noord-Egypte wonen. De Koningshuizen kunnen door huwelijk aan elkaar verbonden zijn. Joséfus citeert de -onbetrouwbare- Egyptische geschiedschrijver Manetho: ... "Nadat dan deze lieden [de Hebreëen] een lange tijd met de arbeid (in de steengroeven aan de oostzijde van de Nijl) hadden doorgebracht, baden zij de koning dat hij hun ongemakken wilde verzachten en hen de stad Avaris, voormaals Tryphon genoemd, en door de Herders [=Hyksos] bewoond, vergunne... dat zij zich met der woon aldaar neergezet hebben en bevonden dat die plaats tot een opstand bekwaam was..." Joséfus tegen Apion I boek, IV hfd.
	1534	20	Jozua geboren. Het verdrinkingsbevel was wellicht niet meer van kracht. (geen vast bewijs)
	1529	25	Farao Ahmose opgevolgd door zijn zoon Amenhotep I
2460	1514	40	Mozes vlucht naar Midian, Ex. 2:15
	1508	46	Thutmose I, een generaal van Amenhotep wordt Farao. Over zijn regeringsjaren is verschil, 10-30 jaar.
	1486	68	Thutmose II wordt Farao. Zijn beide zonen stierven jong, hij benoemt zijn enige dochter, Hatsjeput tot mederegentes. [Hatshepsut ruled jointly until 1473 , when she declared herself pharao, (publ. tourerypt.net.)] Egyptologen verschillen over de regeringsduur van Thutmose; Joséfus: 13 jaar.
2500	1474	80	In de herfst begint het nieuwe burgerlijke jaar in Israël. Het verlossingsjaar! Wellicht heeft de Heere zich in deze tijd aan Mozes geopenbaard, Ex. 3:7

HOOFDSTUK 4

4e HOOFDTIJDPERK: VAN DE UITTOCHT TOT DE TEMPELBOUW 480 JAAR

In Gen. 15: 13 zegt God tot Abraham: Uw *zaad* zal vreemd zijn in een land dat het hunne niet is en zij zullen hen verdrukken 400 jaren. Dit tijdperk ziet dus op de vreemdelingschap van Abrahams zaad te beginnen bij Izaaks geboorte, in Kanaän en de dienstbaarheid in Egypte tot de Uittocht, samen 400 jaar, zie Hand 7:6

De periode 400 jaar komt terug in Gal. 3:17, maar dan vermeerderd met 30 jaar, dus vanaf Abrahams roeping uit Ur. Zie ook Ex. 12:40

In Hand. 13:17-21 noemt Paulus een periode van 450 jaar. 'En daarna, omtrent 450 jaar, gaf Hij hun richters tot op Samuel de profeet'. Het schijnt dat Paulus bedoelt: Van geboorte Izaak tot Uittocht 400 jaar

In de woestijn	40 jaar
Tot dood Jozua	10 jaar Totaal 450 j.

Deze periode komt overeen met Gen. 15:16: "Het vierde geslacht zal wederkeren."

Voorbeelden van geslachten die in Egypte kwamen en waarvan het 4^e geslacht door Mozes uitgeleid werd:

Ruben-Pallu-Eliab-Dathan, Num. 26:7-9

Juda- Perez (Grieks Fares) - Esrom-Aram-Aminadab, Num. 1:7; 1 Kron. 2:3-10

Levi, (137) jaar - Kehath, (133) – Amram (137) - Aäron, Ex. 6:15

(Levi kwam in Egypte 1684 v.Chr.; Aäron werd geb. 1556 v.Chr. (128 tussenliggende jaren)

Mozes en Aäron gaan naar Faraos, Ex. 5:1, waarsch. Thutmose II.

Mozes is 80 jaar, Ex 7:7

De dienst van Israël wordt verzwaaard. 10 Plagen beginnen.

Als we gemiddeld voor elke plaag 2 weken + tussenruimte rekenen, Ex. 7:25, kunnen de 10 plagen ong. sept. -Joods nieuwjaar- begonnen zijn.

Er wordt in het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden een papyrus bewaard, het zgn. IPUWER papyrus waarop een Egyptisch priester een gedeelte van de 10 plagen beschrijft. Er staat onder meer letterlijk op:

Een plaag is door het land. Bloed is overal. De rivier is bloed.... De bomen zijn vergaan.... Er worden geen vruchten en geen kruid gevonden...

Voorwaar, het graan is overal vergaan..... Er is geen licht in het land....

Overal zijn er die zijn broeder in de grond begraaft.....Het gekerm is door heel het land, samen met bewenen.

De koning is vergaan onder ongewone omstandigheden....

2501 1473 mrt 7^e plaag toen de gerst in de aar was en het vlas in de halm, Ex. 9:31

Abib Abib wordt het hoofd van de maanden. Het kerkelijk jaar begint dus met 1 Abib, Ex. 12:2. Na de Bab. Gev. *Nisan* genoemd. Israël behield ook hun burgerlijk jaar. Het feest der inzameling, Loofhuttenfeest moest gehouden worden *als het jaar om is*, Ex 34:22.

- 10 Abib, ong. eind maart instelling van het Pasha, Ex. 12:2-14
 13 In de late namiddag moest het Pasha geslacht worden, Ex. 12:18+ 23:32
 In de diaspora is het gebruik van Pasha 1 dag later gevierd. De reden hiervan is o.a. omdat Pasha berekend wordt met de eerste nieuwe maan, die kon op de *grens* van de nieuwe dag vallen.
 14 Na zonsondergang begon de 14^e Abib, dan moest het Pasha gegeten worden, in de Paas**nacht**. In die nacht werden de eerstgeborenen in Egypte gedood, Ex. 11:4,5.
 Op de paas**dag** berooft Israël Egypte, Ex 12:36. Op deze dag vierde men later Paasfeest
 15 Na zonsondergang begon de nacht van 15 Abib, het feest van de ongezuurde broden, 7 dagen, Ex. 12:15. Num. 28:17
 Op de dag verzamelt Israël zich te Rameses (in de Nijldelta), Ex. 12:37; toen Egypte hun doden begroef, Num. 33:3

Zij verreidsen, 600.000 man, zonder kinderen, Num. 33:3.

Joséfus schrijft in de Joodse Historie, II boek, 6e hfd. Nr 96:

"De Israëlieten togen uit Egypte in de maand Xantikus of Nisan de 15e der maand 430 jaar nadat onze vader Abraham in 't land Kanaän kwam en 215 jaar sedert dat Jacob voet in Egypte had gezet." (Zie Ex 12:40, zo behoort de Hebreeuwse tekst opgevat te worden)

Aan Apion schrijft Joséfus, 2e B, 1e hfd.:

..want het was in het 4e jaar der regering van Themosis dat de jooden uit Egypte trokken, ... (Elders zegt Jozefus dat Tuhtmose 13 jaar regeerde, zie jaar 1554 v.Chr.)

- 16 Israël verzamelt zich in Sukkot, vanwaar de reis uit Egypte begint, Ex. 13:18, 20, Jozua 5:10-12, op 16 Abib, Num. 33:3
 Israël is aan het eind van de woestijn Etham, Ex. 13:20, Num. 33:6

Ijar Begin van de 2^e maand Ijar of Zif; (duurde 29 dagen)
 Israël gaat door de Rode Zee Ex. 14:22
 Farao's leger verdrinkt, Ex 14:30. De lijken liggen aan de oever.

Volgens de literatuur moet Farao Thutmose II ongeveer 30 jaar geweest zijn toen hij stierf. *Uit de röntgenfoto van zijn mummie blijkt dat hij in een uitgemergelde toestand verkeerde. Zijn huid is overdekt met ruwe plekken. Hij regeerde tot 30 april*, Farao doorgelicht, door J. E Harris (44)

* Wie denkt hier niet aan de verdronken Farao die één maand (volgens Joséfus) na de Uittocht verdronk? Dus ong. eind april.

* Bij de 10e plaag stierf de troonopvolger van Farao, Gen.12:29.

De opvolger van Thutmose II is de dochter van Thutmose I: koningin Hatsjepet. Manetho schrijft over haar opmerkelijke woorden: "Dat zij weer herstelde wat vernield was toen de Aziaten (Joden) nog in Avaris zaten". Joséfus tegen Apion, I boek.

* Hiermee bezig zijnde, verscheen de studie van H. Goedicke. *Na 20 jaar studie in historische documenten kwam hij tot de conclusie dat de Uittocht een ware gebeurtenis was en plaats vond in 1477*. Publicatie PZC, New York AFP, 1981.

Zeer opmerkelijk. In deze Chronologie wordt uitgegaan van 1473. (Door afronding is het jaar 1474/72 ook mogelijk.

Israël trekt in de woestijn Sur, 3 dagen na de Doortocht te Mara, Ex 15:23-26

15 15^e van de tweede maand komt Israël in Sin, Ex. 16:1. Zie Num. 33 voor meerdere haltes

16 In de volgende morgen, de 16^e, ligt het manna, Ex. 16:13
Israël strijdt te Rafidim tegen Amelek, Ex.17
Jethro bij Mozes, Ex.18

Siwan In de 3^e maand, Siwan, komt Israël bij de Sinaï Ex. 19:1

3 Mozes klimt op de Sinaï, de Heere belooft op de derde dag neer te dalen.

6 Op de 6^e dag van Siwan, dat is de 50^e dag na de Uittocht, Ex 19:15

De Joodse traditie, vanaf 70, getuigt eenstemmig dat de Wet gegeven werd op de 50^e dag na Pasha, dus de 50^e dag van de Uittocht. Deze dag werd ingesteld als Feest der eerstelingen, Ex. 23:16, Lev. 23:15-21. Grieks: pentecoste, het vijftigste; Pinksterfeest.

Mozes en Aäron klimmen op de berg, Ex. 19:24

De Heere kondigt de WET af, Ex. 20:1-22. Deuteron. 5

En diverse wetten, Ex. 21-23

Mozes keert terug naar het volk. God beveelt dat Aäron, Nadab, Abihu en 70 oudsten met hem opklimmen, Ex 24.

God openbaart Zich aan hen, Ex. 24:9-11

De oudsten en Aäron gaan terug, Mozes blijft er 40 dagen, Ex. 24:18

De Heere geeft Mozes de voorschriften voor de Tabernakeldienst, Ex.25 tot 31, daarna de 2 stenen tafelen Ex 31:18

Mozes keert terug, ong. eind van de 4^e maand, 2^e helft Thammuz. (juli)

Mozes bestraft Israëls zonde met het gouden kalf, Ex.32

Mozes klimt op de berg en bidt om verzoening, Ex 32:30-35

Mozes komt terug en spant de Tent der Samenkomst, -nog niet de Tabernakel- buiten het leger, Ex 33:7

Mozes klimt opnieuw op de berg. De Heere vernieuwt het verbroken verbond, Ex. 34.

Mozes komt na 40 dagen terug, Ex.34:28, ong. 1e helft Elul, de 6e maand.

Bezaleel en Aholib maken het tabernakelgereedschap, Ex. 36-39

Mozes ontvangt de Wetten, Leviticus 1 t/m 15

**Vòòr nà de
Chr.j.t UITT.**

- 1472 2 Op de 1ste dag van de 1ste maand Abib wordt de Tabernakel opgericht, Ex. 40:2+17.
In het begin van het 2e jaar na de Uittocht, dus na 1 jaar werken.
Aäron wordt aangeteld tot hogepriester. Aäron was getrouwd met Eliseba, (Grieks Elisabeth), een dochter van Amminádab, zuster van Nahesson uit de stam van Juda, Ex. 6:22; Num. 1:7.
De hogepriesters waren dus van moeders kant uit de stam van Juda!
Joséfus heeft een lijst samengesteld van al de hogepriesters, 69 of 70 tot Kajafas en nog 13 tot de verwoesting van Jeruzalem.
De Tabernakel wordt ingewijd, Lev. 8:33 en 9
Nadab en Abihu, zonen van Aäron sterven, Lev. 10 en 16
Pasha wordt gehouden op 14 Abib, Num. 9:1-3
Mozes ontvangt de Wetten Lev. 17 t/m 27 [Hebr. *bij*, niet: *op*] bij Sinäi, Lev. 25:1 tot Lev. 27:34
- Op de 1ste van de 2^e maand in het 2^e jaar opdracht tot volkstelling Num. .1:1; 3:39,40.
22.273 zonen ouder dan 1 maand. (Zijn dus voor het grootste deel in Egypte geboren)
Totaaltelling van de 12 stammen.
- Op de 20e van de 2e maand Ziv reist Israëel vanuit Sinäi naar Paran, Num. 10:11 (ong. mei), 3 dagreizen van Horeb, Num. 10:33
Israëel in Hazaroth, Num. 11:35. (ong. juni)
Israëel te Kades-Barnéa in Paran, Num. 12:16, Deut. 1:19.
12 verspieters uitgezonden, Num. 13.
- Na 40 dagen, ong. sept., komen de verspieters terug, Num. 14:34; in de dagen van de wijnoogst, Num. 13:20. Murmureren en straf.
Israëel moet 40 jaar omzwerven, met inbegrip van de 1,5 jaar die al verlopen waren, Num. 14:34. Kanttekening nr. 44, Gill.
Begin 38 jarige omzwerving
De mensen stierven van 20 jaar (in het 20^e jaar) en ouder, dus niemand van de 20 jarigen werd ouder dan hoogstens 57 jaar (19+38) voor ze in Kanaän kwamen behalve Jozua en Kaleb, Num. 14:38. Vandaar Mozes: Psalm 90: *Wij vergaan door uw toorn.*
In de tijd van de omzwerving wordt er niets vermeld, behalve de opstand van Korach, enz Num. 16:17. Wanneer die heeft plaats gevonden is niet bekend, maar het is wellicht in het laatste termijn geweest, want Jozua herinnert de aanwezigen eraan, Joz. 22:17
- 1434 40 Israëel komt in de woestijn Zin, Num. 20:1,22.

Mirjam sterft in de 1ste maand, ong april, Num. 20:1
 Aäron sterft, 123 jaar, op de 1ste van de 5^e maand (Ab), op berg Hor, Num. 33:38,39, (juli) 30 dagen rouw, Num. 20:29.
 In sept. is het precies 38 jaar geleden dat de omzwerping begon.
 Israël komt aan de grens van het beloofde Land, trekken over de beek Zered, Deut. 2:13
 Verslaan de Amorieten en erven Hesbon en Basan, Num. 21:21-35, ong. okt.

Tweede Volkstelling, Num. 26
 Vanaf de 1ste tot de laatste van de 11^e maand, schebat, (jan) herhaalt Mozes de geschiedenis, Deut. 1:3 en vervolg.
 Mozes' lied en zegening etc en sterft, Deut 34:1-5
 Mozes wordt 30 dagen beweend, dat is de 12^e maand, (maart), Deut. 34:8. Volgens de Targum van Jonathan eindigde de rouw op de 8^e dag van Abib

Jozua volgt Mozes op, Joz. 1:3; stuurt verspieders, Joz.3:1.

- 1433 41 Op de 10^e dag van de 1ste maand, Abib, gaat Israël over de Jordaan, Joz. 4:19, eind maart.
 Op de 14^e dag van de 1^e maand Pasha, in de buurt van Jericho, Joz. 5:10
 Op de 15^e dag van de 1ste maand eet Israël Overjarig koren, Joz. 5:11
 Op de morgen van 16 Abib houdt het Manna op, precies 40 jaar na de Uittocht!
 Joz.5:12
- 1432 42 Slag te Gibeon, Zonnestilstand, waarsch. Niet lang na de val van Jericho en Ai, dus in de zomer, Joz. 10
 Overwinningen in het zuiden en het noorden, Joz. 10+11
- 1431 43
 1430 44
- 1429 45 Volgens Joséfus heeft Jozua in 5 jaar het land overwonnen, Jozua 13:1
 1427 47 Kaleb ontvangt zijn erfdeel, 45 jaar na het verspieden, Joz. 14:10,11
 Het verspieden vond in het 2e jaar na de Uittocht plaats. (4+2=47 j.)
 Oprichting van de Tabernakel te Silo, Joz. 18:1
 Geografen maken de eerste atlas van het land Israël, Joz. 18:4
 Het land wordt bij loting verdeeld, Joz. 15 t/m 21
 De soldaten van het Overjordaanse land gaan naar huis, Jozua 22
- 1424 50 Verbondsvernieuwing; Jozua sterft, 110 jaar, Jozua 24:29. (reeds Joz. 13:1 staat Dat Jozua oud en welbedaad was)
 Er is geen vaststaand bewijs dat Jozua's dood in dit jaar plaats vond.
 In Hand. 13:17-21 staat een periode van 450 jaar. Waarschijnlijk is dit de tijd vanaf Izaaks geboorte tot Jozua's dood. (Vanaf de geboorte van Abrahams zaad totdat zijn zaad het land had geërfd. Belofte-Vervulling). Zie jaar 1078.
 Het 50^e jaar van de Uittocht is een jubeljaar. Het jubeljaar begon de 1^e van de 7^e maand Tisri 1424 v. Chr., of in het volgend jaar 1423. (Het begin van het 2552e jaar na de Schepping.) Lev. 25 (1)

Er zijn in de literatuur van het oude Israël enkele data van Jubeljaren bekend. Er is geen overeenstemming. In deze Chronologie wordt gerekend vanaf de Uittocht omdat toen op Gods bevel een nieuwe jaartelling begon.

1423

Regering van de oudsten van Israël.

Vanaf 1422 worden de Sabbatjaren gerekend in Israël, sept. 1422/1421.

De Sabbatjaren zijn in hoofdzaak bekend door de exacte mededelingen van Joséfus, zie bij tijdperk Herodus.

RICHTERENTIJDPERK.

Het is heel moeilijk om een overzicht te geven van het tijdperk van de richters vanaf de dood van Jozua tot de dood van Simson.

Er zijn twee vaste punten:

- ***De Tempelbouw begon in het 480e j. na de Uittocht, 1 Kon 6:1.***
- In Richt. 11:26 zegt Jefta dat Israël 300 jaar in Hesbon gewoond heeft.

Van deze jaartallen wordt in deze Chronologie uitgegaan.

Paulus zegt: "En daarna omtrent vierhonderd en vijftig jaren gaf Hij hun rechters, tot op Samuel, den profeet." Hand. 13:20, 21.

Deze periode van 450 jaar kan niet opgevat worden vanaf de Uittocht, want 480 jaar na de Uittocht begon de Tempelbouw. Ook niet vanaf Jacobs komst in Egypte, 215 jaar vóór de Uittocht, want dan zou die eindigen 235 jaar na de Uittocht. Nemen wij een minimum aantal jaren vanaf de Uittocht, dan krijgen we: Mozes 40 j. Jozua 10 j. Othniël 40 j. Eglon 80 j. Debora 40 j. Abimelech 3 j. Thola 23 j.; totaal 236 jaar.

Ook kan Paulus niet bedoelen dat het tijdperk van 450 jaar loopt vanaf Jozua's dood tot en met Samuël, want dat strijdt tegen het tijdperk van 480 jaar tussen de Uittocht en de Tempelbouw.

Rest niets anders dan dat de 450 jaar voorafgaand aan Samuël, door Paulus als één geheel wordt beschouwd.

Als we vast houden aan het gegeven dat Israël 300 jaar te Hesbon woonde toen Jefta Richter werd, houdt het in dat de 40 jaar van de hogepriester Eli niet als aparte Richterjaren worden opgenomen, zoals de Christelijke Encyclopedie -en velen die dit volgen- schrijft, maar 40 dienstjaren, tijdens het Richter-tijdperk. Paulus vermeldt Eli niet, Hand. 13:17-21.

Door op deze manier achteruit te rekenen vanaf Jefta ontstaat er een richterloos tijdperk van 45 à 46 jaar. Dit kan niet bewezen worden, dus geef ik een *globaal* overzicht.

Ruth 4 en 1 Kron. 2:1-15 geeft problemen, gezien de hoge leeftijd waarin de stamvaders van David nog kinderen kregen. Sommigen menen dat in de lijst van de stamvaders van Christus er enkelen overgeslagen zijn. Maar die visie maakt het tot een onbetrouwbaar beeld.

Salma/Salmon trouwde met Rachab, Matth. 1:5, een 'jonge' vrouw die de verspieters herbergde, Joz. 2:13. Salma was de stichter van Bethlehem, 1 Kron. 2:51. Gesteld dat Salmon 20 j. was (ouder dan 60 kon niet!) toen Jericho veroverd werd, dan ligt tussen Salmon en Davids geboorte ong. 386 jaar. De gemiddelde leeftijd van deze vaders toen ze kinderen kregen zou dan als volgt zijn: Salmon, 99; Boaz 99; Obed 99; Isai 89, 1 Sam. 17:12. Een moeilijk punt, toch niet onmogelijk, temeer omdat de geslachtslijn van Christus meerdere 'onmogelijkheden' vertoont. Gill, Ruth 4:22.

Bovendien lag de leeftijd hoger dan in later tijd. Volgens 2 Kron. 24:15 werd Jójada 130 jaar. Tobith werd 158 en zijn zoon Tobias 127, (Apocr. Tobith hfd. 18.)

GLOBAAL OVERZICHT

1423	-1377	Na Jozua's dood regeerden de oudsten. Richt. 1; 2:1-15; 20:28 en Richteren 17 t/m 21! In die dagen was er <i>geen koning (richter)</i> in Israël, Richt 18:1, 19:1; Pinehas, hogepriester, had een belangrijk deel in de leiding, Richt. 20:28		
			Jaren	Richter
			Onder-	jaren
			drukking	
		Richterloos tijdperk		46
		Onderdrukking Cushan Rischataïm, Richt 3:18	8	
1377	-1337	I richter: Othniël, Richt 3:11 In Egypte regeerde Amenhotep IV, 16 jaar tussen ca. 1383-1336. Zijn archief werd gevonden in de Amarna brieven. Daarin staan verzoeken van Kanaänieten aan Farao tegen de steeds verder opdringende Habiru (=de Hebreëen?).		40
		Onderdrukking door Eglon, Richt 3:12-14	18	
1337	-1257	II Ehud richt Israël, Richt 3:30		80
		Onderdrukking door Jabin, Richt 4:2 In deze tijd leefde Samgar, Richt 3:31	20	
1257	-1217	III Debora en Barak richten Israël, Richt 5:31 Omtrent deze tijd leefde Boaz en Ruth, teruggerekend vanaf Obed		40
		Onderdrukking door Midianieten, Richt. 6:1	7	
1217	-1177	IV Gideon richt Israël, Richt 8:28 Bedan ?, 1 Sam. 12:11.		40
1177	-1174	V Abimelech, Richt. 9:22		3
1174	-1151	VI Thola, Richt 10:2		23
1151	-1129	VII Jair, Richt 10:3 Onderdrukking door Ammonieten , Richt. 10:8	18	22
1129	-1123	VIII Jefta wordt richter, 300 jaar nadat de soldaten terugkeerden naar het Overjordaanse, Hesbon, Richt 11:26. 1427 –300 = 1127 v.Chr., Joz. 22:4		6
1123	-1116	IX Ebzan, Richt 12:9 Eli wordt hogepriester, 1 Sam. 4:18 Hij richtte Israël 40 jaar. Teruggerekend van jaar 1078. Sommige theologen (7-9) voegen deze richterjaren tussen de dood van Simson en het richterschap van Samuel. Zij laten het richterloze tijdperk na Jozua's dood vervallen. Dit zou aannemelijk zijn, als het niet streed tegen Jefta's optreden, Richt 11:26		7

1116	-1106	X	Elon, Richt 12:11	10
			Ongeveer in deze tijd werd Samuel geboren en komt na enkele jaren bij Eli, 1 Sam. 1 en 2.	
1106	-1098	XI	Abdon , Richt 12:14	8
1098	-1078	XII	Simson, Richt 13:25 en 15:20.	<u>20</u>
			Richt 13:1 een 40 jarige onderdrukking van de Filistijnen	<u>40</u>
			Totaaljaren van onderdrukking	111 299

Waarschijnlijk dat deze 40 jaar 20 jaar tijdens Simson was en 20 jaar tijdens Periode Samuel, Sam.7:2

(1078) Na Simsons dood *hervatten* de Filistijnen de strijd bij Afek, 1 Sam.4:1
 Zij nemen de Ark mee, 1 Sam. 4. Ong. okt.
 Eli=s dood, hij richtte Israël 40 jaar, 1 Sam. 4:18
 Samuël wordt richter/profeet. (volgt periode Samuël)

Samenvatting:

Uittocht tot Jozua's dood	50
Richterloos tijdperk (45 j)	46
12 Richteren (300 j)	<u>299</u>
	395
Periode Samuel met inbegrip 10 regeringsjaren Saul (Zie kanttek. opschrift 1 Sam. 1)	40
Saul 0,5 jaar en David 0,5 jaar	1
David	40
Salomo, in zijn 4 ^e jaar begon de tempelbouw	<u>4</u>
Tempelbouw in het 480 jaar na de Uittocht.	480

PERIODE VAN SAMUEL 40 JAAR

De periode van Samuel als richter/profeet is een overgangperiode tussen richters en koningen die 40 jaar duurde, Hand. 13:20,21. "En daarna omtrent vierhonderd en vijftig jaren gaf Hij hun rechters, tot op Samuel, den profeet. En van toen aan begeerden zij een koning; en God gaf hun Saul den zoon van Kis, een man uit den stam van Benjamin, veertig jaren". Zie kanttek.; Dr. Gill. De uitdrukking van Paulus: "God gaf hun Saul, veertig jaar", moet m.i. gelezen worden in de context. God gaf 450 jaar na de Uittocht de richters en daarna een periode van 40 jaar: Samuel de profeet, met inbegrip van Sauls (10 jarige) regering. De periode van Saul wordt niet apart geteld, misschien omdat hij al na een jaar regeren verworpen werd.

Sommigen vatten het zo op dat het 1^e boek Samuel vanaf de dood van Eli een periode beslaat van 40 jaar en het 2^e boek van Samuel eveneens 40 jaar, nl. de regering van David, [o.a W. Perkins, Al de Werken, deel 3, Chron. (27A)]

Vóór Samuel

Chr.

1078	1	Na Eli's dood, 98 j. 1 Sam. 4:18, wordt Samuel richter, najaar (7 mnd. vóór de tarweoogst, 1 Sam. 6:13). Misschien was hij al minstens 30 jaar. 30 jaar was de leeftijd waarop sommige typen van Christus hun ambt begonnen.
1077	2	De ark bleef 7 maanden bij de Filistijnen, komt terug in de tarweoogst, april, 1 Sam. 6:13. De <i>Tabernakel</i> blijft te Silo, 1 Sam. 14:3. Volgens Joodse overlevering (Seder Olam Rabba H.13 verliet God de tabernakel te Silo op de dag toen Eli stierf, gebaseerd op Ps. 78:60,61
Merk op: 350 jaar nadat de Tabernakel werd opgericht, 350+1077=1427
		Filistijnen brengen de ark terug; te Kirjath Jearim, 1 Kron.13, 15, 16. (De ark blijft daar ongeveer 50 jaar, zie jaar 1027)
1067	12	Ong. deze tijd David geboren. Geen exact jaar bekend. 30 jaar toen hij koning werd en regeerde 40 jaar, 2 Sam. 5:4
1057	22	Vergadering te Mizpa, 20 jaar nadat de ark teruggekomen was, 1 Sam. 7:2,5. Filistijnen verslagen te Betkar 1 Sam. 7:12, Eben-Haezer. Een gedenksteen dat de macht van de Filistijnen voorlopig was gebroken.
	25	Misschien in deze tijd. Samuel wordt oud en stelt zijn zonen tot richters, 1 Sam. 8:1. Israël begeert een koning omdat Samuëls zonen niet goed bestuurden, 1 Sam. 8:2-5. Saul gezalfd. Saul, een jongeling 1 Sam. 9:2, wordt te Mizpa gekozen, 1 Sam. 10:17-27
Er is een moeilijk punt. Saul was een 'jongeling', en heeft vanaf deze tijd nog ong. 16 jaar geleefd. Toen hij stierf was Isboseth zijn zoon 40 jaar, 2 Sam. 2:10. Saul moet bij zijn zalving al rond de 40 zijn geweest. Maar hieruit blijkt wel dat Saul geen 40 jaar koning is geweest, want Samuel was al oud toen Saul gezalfd werd, en tussen hun sterven ligt maar 1,5 jaar verschil. Kort na Samuëls dood gaat David naar Gath war hij 1,5 jaar blijft, zie jaar 1039. Misschien dat we 'jongeling' moeten opvatten als tegenstelling tot oud man; zoals jong en oud.
1048	31	Nahas, de Ammoniet, strijdt tegen Jabes, 1 Sam. 11:1

Israël vraagt opnieuw om een koning, 1 Sam. 12:12
 Joséfus schrijft: De 2e Tempel werd ingewijd sedert Saul en David:
 532 jaar, 6 maanden, 10 dagen, J. Hist. VI, 4, 442. 1048-533=515.
 EEN MOOI GEGEVEN!

(Bij Joséfus zijn er wel afwijkingen in de regeringsjaren van enkele koningen)

		Saul	
1047	32	1	Saul verslaat Ammonieten 1 Sam. 11 en wordt te Gilgal koning 1 Sam. 11:15, in de tarweoogst, april, 1 Sam. 12:17. Uit de duur van Davids omzwervingen moet het ongeveer in deze tijd zijn dat Saul koning werd. Ook is er een aanwijzing voor in de 40 jaar die genoemd worden bij Absaloms opstand? 2 Sam. 15:7; zie jaar 1007.
	33	2	Saul was 1 jaar in zijn regering, in het 2 ^e jaar regeerde hij over [geheel] Israël, 1 Sam. 13:1 Jonathan verslaat de Filistijnen bij Geba, 1 Sam. 13:3 en Michmas 1 Sam. 14:1-23. Saul offert, 1 Sam. 13:3. Samuel voorzegt dat zijn koninkrijk niet lang zal bestaan 1 Sam. 13:13, 14
	34	3	Saul verslaat de Amelekieten; Samuel zegt dat Saul verworpen is en dat hij hem nooit meer zal zien, 1 Sam. 15:26,34. (Ong. 4 jaar later stierf Samuel)
1044	35	4	Kort na Sauls verwerping wordt David, wordt gezalfd, 1 Sam. 16:1-13. David was ong. 23 j. Dit jaar kan alleen globaal berekend worden door terugrekenen vanaf Davids kroning, 30 j. Merk op: <i>Vanaf Abrams roeping tot de Uittocht is 430 jaar</i> <i>Vanaf de Uittocht tot Davids roeping is 430 jaar. 1473-1044</i> <i>Tussenperiode van 20 jaar</i> <i>Vanaf koninkrijk van David tot wegvoering naar Babylon, is 430 jaar, 1037-607</i> Sauls knechten sturen om David, hij wordt Sauls wapendrager, 1 Sam. 16:21, waarschijnlijk voor een korte tijd, want toen Goliath kwam was David weer thuis.
	36	5	David verslaat Goliath. Saul kent David niet meer? 1 Sam. 17:55-58
	37	6	David wordt legeraanvoerder en verslaat de Filistijnen 1 Sam. 18:5,6 Saul wil David doden, 1 Sam. 18:8-11; David trouwt Michal, vers 27
	38	7	Filistijnen strijden tegen David, 1 Sam. 19:8 Saul wil David doden, David vlucht naar Samuel in Najoth, 1 Sam. 19:19 David vernieuwt het verbond met Jonathan, 1 Sam. 20 David vlucht naar Nob, 1 Sam. 21:1 en enkele dagen daarna naar Achis te Gad, stelt zich gek aan, 1 Sam. 21:10, Psalm 34; daarop naar Adullam, 1 Sam. 22:1; daarna naar Cheret in Juda, 1 Sam. 22:5, dan naar Kehila, 1 Sam. 23. Saul roeit de priesterstad Nob uit, Abjathar vlucht naar David te Kehila, 1 Sam. 23:6; Saul trekt naar Kehila, David vlucht naar Zif, naar Hachila, 1 Sam. 23:13-19
	39	8	Ong. deze tijd -geen exact jaar- Saul trekt naar Zif, David vlucht naar Maon, Saul hem achterna, 1 Sam. 23:24-28; David gaat naar Engedi en spaart Saul, 1 Sam. 24

SAMUEL STERFT, 1 Sam. 8:23 en 25:1. Voor zijn Richterperiode, zie het opschrift jaar 1078.

David gaat naar Paran en Karmel naar het schaapscheerdersfeest, ong. april, 1 Sam. 25:2. David naar Zif en spaart Saul, 1 Sam. 26. David naar Gath, 1 Sam. 27:1,2,

- 1039 39, 40 9 David blijft in Gath 1 jaar en 4 mnd., 1 Sam. 27:7, waaruit blijkt dat Saul nog ong. 1,5 jaar regeert na Samuëls dood.
- 1038 40 10. De Filistijnen trekken op tegen Saul, 1 Sam. 28:1-4. Saul naar de waarzegster te Endor, 1 Sam. 28:7 en wordt verslagen te Gilboa, 1 Sam. 31

PERIODE KONINGEN VAN JUDA (EN ISRAËL) DAVID 40,5 JAAR

Vermoedelijk vanaf hier begint de periode van 390 + 40 jaar, Exech. 4:5.
 "De dagen van de ongerechtigheid van het huis van Israël," zijn 390 dagen
 "De ongerechtigheid van het huis van Juda", zijn 40 dagen
 Iedere dag voor één jaar. Dit tijdperk der koningen, 430 jaar is van hoogst belang. Het schijnt dat Ezechiël met 390 jaar de duur aantoont vanaf Salomo's kroning en met 40 jaar de tijd van Davids regering.

De Chr. Enc. en de Bijbelse Enc. en allen die hen volgen dateren Davids kroning ongeveer 30 jaar later. Dat vindt zijn reden hierin, dat ze de Assyrische chronologie volgen die synchroon loopt aan de Israëlische chronologie. Later wordt aangetoond dat de Assyrische chronologie pertinent fout is.

David te Ziklag, 1 Sam. 30 en 1 Kron. 12:19-22

David naar Hebron; wordt koning over Juda, ong. nov. 7 jaar en 6 mnd., 2 Sam. 2:11; regeerde 40,5 jaar, 2 Sam. 5:5

- David
- 1037 1 Isbóseth, 40 j. oud koning over Israël, regeert 2 volle jaren vlgs. kanttek. 2 Sam. 2:10; oorlog tussen Israël en Juda, 2 Sam. 3:1
- 1036 2 Isboeth gedood, 2 Sam. 4:5,6, 'toen de dag heet werd', dus in de zomer, die in Israël duurt van april tot oktober.
- 1034 4 David wordt koning over heel Israël, 2 Sam. 5:1-3 April/mei? Residentie Hebron
 David verovert de burg Sion, 2 Sam. 5:6; 1 Kron. 11:1-9, bouwt een paleis, 2 Sam. 5:9. Volgens Joodse bronnen stierf David op het feest der eerstelingen, ong. april mei. Hij was 40 jaar koning, dus kan zijn troonbestijging ook in het voorjaar geweest zijn.

MERK OP: 3000 JAAR LATER WORDT DE OUDE STAD JERUZALEM VEROVERD OP DE ARABIEREN, 6 juni 1967.

$1033\frac{1}{2} + 1966\frac{1}{2} = 3000$ jaar.

- 1033 5 David verslaat de Filistijnen in de buurt van de Burg Sion, 2 Sam. 5:17-25

- 1030 8 David gaat in JERUZALEM wonen, ong. april, 2 Sam. 2:11.
- 1027 11 David haalt de ark op uit Kirjath –Jearim, na 3 maanden brengt hij ze naar Jeruzalem, 2 Kron. 13:6; hfd 14+15. 40 jaar later wordt de ark in de Tempel geplaatst, 987 v. Chr.
Merk op: 400 jaar nadat de tabernakel opgericht werd te Silo
- 1024 14 Het 2950 jaar na de Schepping
Het 9^e Jubeljaar begint 10 Tisri, ong sept/okt.
Ong. deze tijd krijgt David de belofte van eeuwigdurend koningschap door zijn Zoon, de Messias. Het hoogtepunt in zijn leven, 2 Sam. 7 en 1 Kron. 17.
- 15 David verslaat omliggende volken, 2 Sam. 8
- 16 Mefibóseth aan het hof, 2 Sam. 9
Hij was 5 jaar toen zijn vader Jonathan stierf, 2 Sam. 4:4; was nu ca 21 en had een kleine zoon Micha, 2 Sam. 9:12
- 18 David strijdt tegen Ammonieten en Syriërs, 2 Sam. 10
Met het nieuwe jaar, ong. maart gaat Joab naar Rabba, 2 Sam. 11:1
Davids overspel met Bathséba, 2 Sam. 11
Nathan tot David gezonden, ong begin van 't jaar;
Rabba ingenomen, 2 Sam. 12:29
- 21 Salomo geboren
- 23 Bloedschande van Amnon met Thamar, 2 Sam. 13, ong. mrt; Absalom wacht 2 volle jaren om zich te wreken, 2 Sam. 13:23
- 25 Schaapscheerdersfeest van Absalom, ong mrt, Absalom vlucht naar Gesur, 3 jaar, 2 Sam. 13:38
Absalom komt terug in Jeruzalem, komt 2 volle jaren niet bij David, 2 Sam. 14:28
- 31 Absaloms opstand ten einde van 40 jaar, 2 Sam. 15:7
Misschien wordt bedoeld het 40^e jaar vanaf Sauls regering, 1047 voor Chr.
David vlucht in de zomer, als de put droog is, 2 Sam. 17:19
Absalom gedood 2 Sam. 18; oproer van Seba, 2 Sam. 20
- 34 Omstreeks deze tijd begint de 3-jarige hongersnood, 2 Sam. 21
Oorlogen tegen reuzen, 2 Sam. 21:15-22
Ong. deze tijd de volkstelling, duurt 10 maanden, 2 Sam. 24
Pest in Israël, 2 Sam. 24:11 enz.
- 998 40 David verzwakt, 1 Kon. 1:1.
Salomo koning 1 Kon. 1
- 997 41 David sterft na 33 jaar regering te Jeruzalem, 1 Kon. 2:11. Volgens Joodse overlevering sterft David tijdens het feest van de Eerstelingen, de 3^e maand, ong. mei. (1)

Salomo

In Ezech. 4 wordt een periode genoemd van 390 jaar voor het huis van Israël en 40 jaar voor Juda. Hoe deze periode van 390 jaar ook opgevat wordt, ze eindigt in 607 bij de eerste wegvoering van Daniël, of in 597 bij de ballingschap van Jechonia, of in 587 bij de verwoesting van de tempel. De periode begint dan resp. 997, 987, 977. We gaan uit van 997, de troonsbestijging van Salomo, omdat de andere jaren onoverkomelijke bezwaren geeft. Het is jammer dat deze periode

genegeerd wordt, en men in de literatuur (7-10) het jaar van Salomo begint in 971.

- 1 Salomo regeert vanaf z'n 20 tot 60 jaar. 40 j. 1 Kon. 11:42
Vermoedelijk vanaf hier begint de periode van 390 jaar, Ezech. 4:5.
"De dagen van de ongerechtigheid van het huis van Israël;" zijn 390 jaar.
De andere 40 jaar is waarschijnlijk vanaf Davids regering.

2

995 3

HOOFDSTUK 5

5^E HOOFDTIJDPERK: VANAF DE TEMPELBOUW TOT TERUGKEER UIT BABEL

De tempel werd ingewijd ong. sept. 987 en verwoest ong. aug. 587, was 400 jaar in gebruik. Patrick citeert in de Bijbelverkl. (1) de Ridder Joan Marsham: 'dat de Tempel verbrand is nadat hij 400 jaar had gestaan', 2 Kon. 25:9.

- 994 4 In het **480** jaar na de Uittocht uit Egypte in het 4^e jaar van Salomo in de maand Zif, d.i. de 2^e mnd. (ong. 1 mei) wordt met de Tempelbouw begonnen. In het 11^e j., in de maand Bul, (de 8^e mnd) is de tempel gereed. Er wordt 7,5 jaar aan gewerkt, 1 Kon. 6:1, 37, 38.
Merkt op: De 2^e Tempel wordt **480** jaar later voltooid, 515 v. Chr.
- 987 11 In het 11^e jaar van Salomo in de 8^e maand (Bul) wordt de tempel voltooid, ong. okt/nov. 1 Kon. 6:38. 2 Kron. 7:10.
De heerlijkheid des Heeren (Schechina) daalt voor allen zichtbaar neer, en blijft in het Heilige der heiligen, 1 Kon 8:10-11. Inwijdingsfeest van de 15^e tot de 22^e dag, in de 7^e maand, (Ethanim) sept/okt. Daarna het Loofhutfest, 2 Kron. 7:8,9

De ark wordt in het Heilige der Heiligen geplaatst, 1 Kon. 8:6-8.
Merkt op:
* **440 jaar nadat de ark in de tabernakel te Silo geplaatst werd, 1427.**
* **400 jaar tot de verwoesting van de Tempel, 587 v. Chr.**
- 986 12 Salomo bouw -nà het Huis des Heeren- 13 jaar aan zijn paleis, 1 Kon.7:1
974 24 Salomo eindigt zijn paleis, 1 Kon.9:10
God verschijnt aan Salomo, 1 Kon.9

Merkt op: Het jaar 974 is een mijlpaal in de Joodse geschiedenis.
* **Ruim 3000 jaar na de Schepping**
* **1000 jaar na de geboorte van Abraham**
* **500 jaar na de Uittocht**
* **Het 10^e Jubeljaar in Israël begint 10 Tisri.**
* **1000 jaar voor de doop van Christus**
- 958 40 Salomo regeert 40 jaar, 1 Kon. 11:42. Rehabeam volgt hem op.
Als Salomo's regeringsjaren omtrent 40 zijn, is hij omstreeks mei gestorven.

KONINGEN VAN JUDA EN ISRAËL, 235 JAAR

Het komt regelmatig voor dat de koningen tijdens hun regering een zoon, een kroonprins, als mede-regent aanstelden. Het aantal regeringsjaren van een koning werd geteld vanaf het jaar dat hij mede-regent werd, terwijl de regeringsjaren van zijn vader nog doorgeteld werden. Van de Land in zijn leerzaam boekje *Van David tot Zedekia*, (24) verwijst naar Thiele (64) die dit bewezen heeft. Vanaf die datum wordt hun regeringsjaren gerekend.

Er is verschil in visie welke datum als uitgangspunt wordt genomen van welke de regeringsjaren worden berekend. Dit is het probleem van de post-daterings en ante-dateringsmethode. Postdatering als men de periode van de troonsbestijging tot aan het eerstvolgende nieuwjaar niet meetelt. Ante-datering als men de periode van troonsbestijging tot aan de eerst volgende nieuwjaar als een volledig jaar telt. De Bijbel rekent vanaf Nisan, de 1ste maand, zie bv. Jer. 36:22, de 9^e maand was in de winter. Meerdere bewijzen bij Van der Land, (24, blz 114).

Bovendien worden regeringsjaren afgerond, zie jaar 935. Het lost veel schijn tegenstrijdigheden op als we met bovenstaande rekening houden.

De duur van het 10 Stammenrijk heeft veel chronologen in de war gebracht, omdat men nog teveel de Bijbelse Chronologie inpast in de Assyrische Chronologie. Maar allen zijn het eens over de wegvoering van het Koningshuis door Salmanasser in 722. Joséfus schrijft: Vanaf de erkenning van Jerobeam tot koning tot de wegvoering door Salmanasser is 240 jaar, 7 maanden, 7 dagen. Joodse Hist. IX b 14e hfd nr 409. Volgens Augustinus is dit 242 jaar, De Stad Gods, 18e b cap. 22

In de literatuur (7-9) begint men het 10 Stammenrijk omstreeks 931 en eindigt in 722. Dan zou het rijk 209 jaar geduurd hebben. De Bijbelse chronologie spreekt dit tegen.

De Egyptische Chronologie geeft ook het bewijs dat de duur van het 10 Stammenrijk langer is geweest dan 210 jaar zoals men poogt aan te tonen uit de Assyrische dateringen. Want van Sisak (Sjosjenk I, waarmee de 22e dynastie in Egypte begon) die in het 5e jaar van Rehabeam (953 v. Chr.) een inval deed in Jeruzalem tot koning So (Osorkon IV) tot wie Hoséa uit Israël om hulp ging in 724 v. Chr. zijn 229 jaar.

Het begin van de 22e Dynastie, worden verschillend berekend, vanaf 953, of 950, of 945 voor Chr. (47), (8) tegenwoordig ook wel 930 tot 715 (24). Dr. Bierbrier (41) vond de veldtocht van Sjesjonk I plaatst in het begin van zijn regering. Hij relateert het beginjaar van Sjesjonk I aan het 5^e jaar van Rehabeam, volgens de geleerden ca, 930/925, (24). Echter, de Bijbelse Chronologie zoals ze door de wetenschappers wordt ingevuld, is synchroon aan de Assyrische Chronologie en die is echt fout, zie bijlage 1. De duur van de 22^e dynastie is relatief berekend naar het hoogst aantal regeringsjaren die men op inscripties heeft aangetroffen. Deze regeringsjaren zijn niet het totaal aantal jaren van iemands regering, maar het hoogst aantal jaren die gedateerd zijn bij een belangrijke gebeurtenis. Dit kan theoretisch niet korter maar zeker langer worden, als de absolute jaren bekend worden. Ik ben er van uitgegaan dat de 22^e dynastie duurde van 953 tot 715. Hierbij heb ik de jaren van Dr. Bierbrier aangehouden. Zie ook de publicaties van Stichting B. G. A. te Barneveld, o.a. Farao's en de Bijbel.

Overzicht van de regeringsjaren van de koningen van Israël, Juda, Assyrië, Babel, Syrië en Egypte

Alleen het begin van de regeringsjaren vóór Chr. worden vermeld.

David 1038

Salomo 997

<u>Juda</u>	<u>Israël</u>	<u>Assyrië</u>	<u>Syrië</u>	<u>Egypte</u>
Rehábeam 957	Jerobeam 957		Rezon	Sjesjonk 1 945
Abia 940	Nadab 936		Hezion	
Asa 937	Baësa 935		Tabrimmon	Osorkon 1 924
	Ela 912		Benhaddad 1	Takelot 1 889
	Zimri 911			
	Omri 911			
Josafat 899	Achab 903		Benhaddad 2	Osorkon II 874
Jehoram 878	Ahazia 883	Salmanasser 3 888		
Ahazia 870	Joram 881		Hazaël	Takelot II 850 ca.
Athalia 869	Jehu 869	Sjamsi-Adad 5 858		
Joas 863	Joahaz 841	Adadnirari 3 841	Benhaddad 3	Sjosjonk III 825 ca.
Amazia 826	Joas 827	Salmanasser 4 813		
Uzzia 809	Jerobeam 812	Assurdan 3 800	Khadianu	Pimay 773 ca.
Jotham 757	Zacharia 772	Assurnirari 5 783		Sjesjonk V 767
	Menahem 772	Pul 773		
	Pekahia 760	Tiglath-Pileser 746	Rezin	
Achaz 742	Pekah 758	Salmanasser 5 726	Damaskus	Osorkon IV 730
			veroverd 733	
Hizkia 727	Hosea gen. 738	Sargon 2 722		Einde 22 ^e +
Manasse 698	Hosea 730	Sancherib 705		23 ^e dynastie 715
Amon 642	Einde 722	Asarhaddon 681		25 ^e Nubische dynastie
Josia 640		Asurbanipal 669		Piankhi 747
Joahaz 609		Asuretilu 625		Shabaka 716
Jojakim 609		Sinsariskun 622		Shebitku 702
Jojachin 598		verwoesting		Tirhaka 690
Zedekia 597		Ninevé 612		26 ^e dynastie
Verwoest tempel 587				Psamtik I 664
		<u>Babelonië</u>		Necho II 610
		Nabopolasar 626		Psamtik II 595
		Nebukadnezar 605		Hofra (Apries) 589
		Evilmerodach 560		Ahmose II 570
		Nergalsarezer 559		Psamtik III 526
		Labash Marduk 556		
		Nabonidus 556		
		Belsazar 553		

Voor Juda Israël
Chr.j.

	Reha beam	Jero beam	
957	1	1	Rehábeam, 41 jaar wordt koning over Juda en Benjamin, 1 Kon.14:21; regeert 17 jaar; Jerobeam koning over Israël, 10 Stammenrijk, regeert 22 jaar, 1 Kon. 12:20 14:20 Jerobeam voert de Baäldienst in Israël in, wijdt de afgodshoogte in op 15 ^e van de 8 ^e maand, ong. dec. Een profeet uit Juda –volgens Joséfus heet hij Jadon- voorzegt dat er mensenbeenderen op het altaar verbrand zullen worden, 1 Kon. 12:32,33 en 13:2. Vervulling: 335 jaar later, 2 Kon. 23:16
953	5	5	Sisak, (Sjosjenk I, koning van Egypte doet in het begin van zijn regering een inval in Juda en Jeruzalem, 1 Kon. 14:25. In zijn laatste regeringsjaar heeft Sisak nõg een veldtocht gehouden. (24) In de Egyptische Chronologie wordt deze koning Sheshonk I genoemd, regeerde 21 jaar. Hij was de eerste koning van de 22 ^e (Lybische) dynastie plm. 953-932 v.Chr. Of volgens anderen vanaf 950 of 945(8). De inval was 600 jaar na de geboorte van Mozes, 1553-953 v.Chr. Deze periode van 600 jaar is <i>Het Nieuw-Egyptische Rijk</i> , tijdens de 18 ^e t/m de 21 ^e dynastie. <i>Helck-Otto, geciteerd door E. Hornung, een voortreffelijk Egyptoloog stelt dat deze periode 600 jaar duurde. van het voorjaar 1550 tot 950 v.Chr. Dr. M. Bierbrier berekent eveneens een periode van ca. 600 jaar, (41, blz. 112).</i> Tijdens de regering van Jerobeam voorzegt Ahia de ondergang van het koningshuis van Jerobeam en de wegvoering van Israël, 1 Kon. 14:14,15
941	<u>17</u>	17	Laatste jaar van Rehábeam Abiam
940	1	18	Abiam of Abia, koning van Juda in het 18 ^e j. van Jerobeam, 1 Kon. 15:1, hij regeert 3 j. Abia (vader van Asa) maakt een verbond met Benhaddad (I), zoon van Tabrimmon, koning van Syrië, (het Hebreeuwse Aram is bijna overal met Syrië vertaald), te Damaskus, 1 Kon. 15:18,19
937	Asa 1	21	Asa koning van Juda, regeert tot in zijn 41 ^e jaar, 2 Kron.14:1 en 16:13
936	2	<u>22</u> . 1	^{Nadab} Nadab, zoon van Jerobeam ,wordt koning van Israël in het 2 ^e j. van Asa, regeert 2 jaar, 1 Kon.15:25. Waarschijnlijk 1 jaar mederegent met zijn vader.
935	aësa 3	1. 2	Baësa doodt Nadab in het 3 ^e j. van Asa, 1 Kon. 15:28 Het 2 ^e Koningshuis van Israël regeert, 1 Kon. 15:33

(Uit de regeringsjaren van Nadab blijkt dat de regeringsjaren **afgerond** worden. Het 1ste jaar van Nadab is tevens het 22^e j. van Jerobeam en het 2^e j. van Nadab is gelijk het 1ste j van Baesa.)

- 927 11 9 De eerste 10 jaar van Asa was er geen oorlog, 2 Kron. 14:1.
15 13 In okt. van het vorig jaar begon het **11^e Jubeljaar** in Israël.
Zerah, de Moor, (een Egyptisch generaal van Nubische afkomst, (24) Hebreeuws: de Cushiet) strijdt tegen Asa, 2 Kron. 14:9, men offert van de roof in de 3^e mnd., ong. juni, 2 Kron.15:10
Verbondvernieuwing in Juda, 2 Kron. 15:12-15
Maächa, (groot)moeder van Asa wordt afgezet, 1 Kon. 15:13; 2 Kron. 15:16
De offerhoogten worden in Juda weggenomen, niet in Israël, 2 Kron. 15:16-17
'Geen oorlog tot in het 35^e jaar van het koninkrijk van Asa'. 2 Kron. 15:19.
Volgens kantt. Nr. 46 wordt bedoeld het 35^e j van het rijk van Juda na de rijksscheuring. Thiele schrijft hetzelfde, (64)
- 922 16 14 In het 36^e jaar -van de Dynastie Rehábeam- bouwt Baësa de stad Rama, 9 km. van Jeruzalem. Asa verbreekt zijn verbond met Israël en roept hulp in van Benhadad (I) koning van Damascus, 2 Kron. 16:1-4
- Ela
- 912 26 24.1 Ela, zoon van Baësa, koning van Israël in 26^e j. van Asa, regeert 2 jaar, 1 Kon. 16:8
- 911 27 2 In het 27^e j. van Asa verslaat Zimri Ela, regeert 7 dagen, 1 Kon. 16:10,11,15.
- Omri
- 1 Omri verslaat Zimri en regeert over de helft van Israël; Tibni over de andere helft, vers 21. Het 3^e Koningshuis van Israël, 'Het Huis van Omri' begint te regeren.
- 908 31 5 Tibni sterft, Omri regeert over heel Israël, 6 jaar te Thirza, daarna 6 jaar Samaria, 1 Kon. 16:23,24.
- Achab
- 35 9. 1 Achab, zoon van Omri, wordt mederegent, zie kanttek. 1 Kon. 16:29 nr 27
- 900 38 12. 4 Achab koning van Israël in 38e j. van Asa, regeert totaal 22 j. 1 Kon. 16:29
Achab's vrouw Izébel, dochter van Eth-Baäl, koning van Sidon, 1 Kon. 16:31
Eth-Baäl wordt in de ongewijde schrijvers Ithobaäl genoemd, (5). Hij verdreef het koningshuis van Hiram na 70 jaar regering. (Hiram leverde Salomo hout, 1 Kon. 9:11.) Ithobaäl regeerde 32 j ong. 924-892 v. Chr. volgens berekening van Bijb. Enc. -overgenomen van Joséfus-. Moderne chronologen schrijven vanaf 878. (70)
Jósafat 35 j. wordt mederegent, in het 4e j. van Achab 1 Kon 22:41, regeert totaal 25 jaar, 2 Kr. 20:31;

- 901 ^{fath} 39.1 5 Asa wordt ziek in zijn 39e j., 2 Kron. 16:12
 41.3 7 Jósafat stuurt de vorsten en Leviëten uit met het Wetboek, in zijn 3e j. (zodra hij alleenheerser is?) 2 Kron. 17:9
- Tijdens Achab voorzegt Elia de grote droogte, 1 Kon. 17
 Joséfus, Joodse Historie, 8e boek, 7e hfd. schrijft:
 'De historieschrijver Amander, wanneer hij de daden van Ithobaäl, koning der Tyriërs verhaalt spreekt aldus: Bij zijnen tijd was er een grote droogte die aan die van de maand Hyperbereteus tot aan die maand in 't volgende jaar duurde'. (oktober)
 Elia op de Karmel, vlucht naar Horeb, 1 Kon. 18 en 19. Elia krijgt opdracht om Hazaël te zalven tot koning over Syrië, 1 Kon. 19:15 en Jehu over Israël, 1 Kon. 19:16, wat in 870 v. Chr. vervuld werd. Elisa geroepen tot profeet, 1 Kon. 19:19. Elia leefde nog minstens 6 jaar, zie jaar 882
- 887 13 17 Ong. deze tijd -teruggerekend van Achabs dood- oorlog tussen Achab en Benhadad (II), koning van Syrië en 32 koningen, die verslagen worden, 1 Kon. 20:1 Achab maakt een verbond met hem, 1 Kon. 20:34.
- 886 14 18 Met het nieuwe jaar, (ong. maart), komt Benhadad (II) terug, 1 Kon. 20:26. Hij wordt opnieuw verslagen. Er volgt 3 jaar rust, 1 Kon. 22:2.
 15 19
 16 20
- Achab steelt de wijngaard van Naboth,
 Elia voorzegt zijn dood 1 Kon. 21
 (Welk jaar is niet bekend)
- 883 17 ^{Achazia} 21. 1 In het 17e j. van Jósafat neemt Achab zijn zoon Aházia in de regering, hij regeert 2 jaar, 1 Kon. 22:52
- Salmaneser III koning van Assyrië doet in zijn 6e jaar een poging om Syrië en Hamath te veroveren. (35)
 Op een gevonden stèle wordt Ahabbu Sir'ilaja, [= Achab de Israëliet] een belangrijk bondgenoot genoemd. (48) Dit is de beroemde slag bij Qarqar (Karkar); wordt volgens de geleerden (7-10) gedateerd volgens de Assyrische Chronologie 854/853.
- 882 18 22. 2 Na 3 jaar ontbrandt de strijd tussen Achab met Jósafat (geheel Israël) tegen Benhadad II van Syrië om Ramoth in Gilead, 1 Kon. 22:1-3 Achab sneuvelt, 1 Kon 22:35-40.
- Jósafat bestraft door de profeet Jehu, 2 Kron. 19:2
 Jósafat gaat met Aházia, koning van Israël naar Tarsis, maar wordt tegengehouden door Eliëzer, 2 Kron. 20:35-37.
 Aházia valt en Elia voorzegt zijn dood, 2 Kon. 1

Elia's hemelvaart, 2 Kon. 2, maar profeteert eerst over kroonprins Joram (=Jehoram) van Juda, 2 Kron. 21:12. Deze brief wordt vermoedelijk later door Elisa afgegeven.

Elisa gaat naar de Sunamitische vrouw, 2 Kon. 4:8.

Aházia sterft, 1 Kon. 1:17; zijn broer Joram, zoon van Achab wordt koning in het einde van het 18e j. van Jósafat en regeert 12 jaar, 2 Kon. 3:1

Izébel blijft regentes in Israël tot in het 2e jaar van Jehoram, koning van Juda, 2 Kon. 1:17. "Joram werd koning in plaats van Aházia in het 2e jaar van Joram zoon van Jósafat".

Joram

881 19 1 Na Achabs dood vallen de Moabieten onder koning Mesa af van Israël, 2 Kon. 1:1 en 3:5,6. Joram roept Jósafat te hulp om te strijden, Elisa voorspelt de overwinning.

Er is een steen gevonden met een inscriptie in Hebreeuwse *lettertype*, (geen Hebr. taal), de zgn. beroemde steen van Mesa, waarop o.a. gebeiteld staat: "Ik ben Mesa de zoon van Kemos de koning van Moab. Omri was koning van Israël en hij verdrukte Moab vele dagen. En Omri had bezit genomen van het gehele land Medeba en hij zat daar in zijn dagen en de helft van de dagen van zijn zoon, veertig jaar". (9)

879 21 3 Ongeveer deze tijd: Moabieten en Ammonieten enz. trekken naar Juda, Jósafat overwint en krijgt rust, 2 Kron. 20:30

878 22. 1 4/5 ^{Jehoram} Jehóram, 32 j. komt bij vader Jósafat in de regering in het 5^e j. van Joram koning van Israël, 2 Kon. 8:16,17 en regeert 8 jaar. (Jorams 5^e jaar dateert waars. de helft in 878 en de helft in 877)

877 23. 2 5 Ongeveer deze tijd, het optreden van Elisa: Elisa maakt het kind, 3 a 4 j. van de Sunamitische levend, 2 Kon 4:19,20, 18-37

Elisa voorzegt een 7 jarige hongersnood, 2 Kon. 4:38-44

Elisa maakt het moes weer eetbaar tijdens hongersnood, 2 Kon 8:1

Genezing van Naäman, 2 Kon. 5

Benhadad II strijdt tegen Joram van Israël, Syriërs met blindheid geslagen komen niet meer in het land, 2 Kon 6:8-23

875 24. 3 6
25. 4 7 Jehóram doodt zijn broers, na de dood van Jósafat, 2 Kron. 21:4,5

872 7 10 Jehóram ontvangt de brief van Elia en wordt 2 jaar ziek, 2 Kron. 21:12-15
De Filistijnen en Arabieren vallen in Juda, doden de zonen van Jehóram, behalve zijn jongste zoon, 2 Kron. 22:1
Benhadad II belegert Samaria, grote verlossing, 2 Kon. 6:24
De Edomieten vallen af van Juda, 2 Kon. 8:20

871 8 11 In het 11^e j. van Joram koning van Israël wordt Aházia koning van Juda, tijdens ziekte van vader Jehóram, 2 Kon. 9:29.

In 2 Kon. 8:25 staat: in het 12^e jaar van Joram; dit laatste houden wij hier aan

Laatste jaar van hongersnood.

Ahá
zia

- 870 1 12 Jehóram sterft, Aházia, 22 j. 2 Kon. 8:26, wordt koning van Juda in het 12^e j. van Joram koning van Israël, 2 Kon. 8:25 en regeert 1 j. 2 Kron. 22:2 In 2 Kron. 22:2 staat dat Aházia 42 jaar oud was. Maar de Hebreeuwse tekst luidt: 'een zoon 40 en 2 jaar Ahazjahu in zijn koninkrijk'. Polus en de engelse kanttekening zeggen hiervan: 'Deze uitdrukking is dubbelzinnig en betekent meestal de ouderdom der personen, echter niet altoos, zoals klaar blijkt uit 1 Sam. 13:1". (1) Misschien is de bedoeling dat het koningshuis van Omri (Israël) 42 jaar geduurd had van 911 t/m 870/869, welke dynastie nu ook begon te regeren over Juda in de persoon van Aházia, zoon van Athália, dochter van Omri, 2 Kon. 8:27 en 2 Kron. 22:2.

Elisa gaat naar Damaskus en voorzegt dat Hazaël koning wordt in plaats van Benhadad II. (Hazaël regeert van ong. 870 tot 838 v. Chr.(35).

Hazaël naar Ramoth en strijdt tegen Joram van Israël, 2 Kon. 8:28-29.

Athália

- 869 1 1 Jehu
Jehu wordt gezalfd tot koning in Israël en verdelgt het koningshuis van Omri-Achab-Joram-Athália, een 42 j. dynastie, 2 Kron. 22:7,8 en doodt Aházia van Juda, 2 Kron. 22:9; 2 Kon. 9 en 10. Het 4^e Koningshuis in Israël.
- In Jehu's dagen komen de Assyriërs onder leiding van Salmanasser III in het land en betaalt Jehu schatting in het 18^e jaar van Salmanasser. Dit feit wordt in de annalen Op de zwarte 'Obelisk van Salmanasser' wordt Jehu aangeduid als 'Jauámar Humri' d.i. Jehu uit het huis van Omri. (33,35,37)
- 864 6 6 Athália, koningin-weduwe van Jehóram van Juda, regeert 6 volle jaren over Juda en brengt het huis van David om, behalve Joas, 2 Kon. 11:1-3 en 2 Kron. 22:10-12

Joas

- 863 1 7 In het 7^e j van Jehu wordt Joas koning van Juda uitgeroepen door de priester Jójada en regeert 40 jaar, 2 Kon. 12:1, waarvan ong. 35 jaar tijdens het leven van de hogepriester Jójada; teruggerekend van de dood van Zacharia, 827.
Dr. Galil (70) berekent de 40 regeringsjaren van Joas vanaf zijn geboorte, om de Bijbelse chronologie met de Assyrische overeen te brengen.

In de laatste jaren van Jehu wordt Gilead en Basan en meerdere gebieden veroverd door Hazaël, koning van Syrië, 2 Kon. 10:32. Aan deze daad refereert Amos in zijn profetie tegen Syrië, (zie 739 v. Chr.) Amos 1:3,4

- 28 Jehu regeert 28 jaar, 2 Kon. 10:36; (de langstregende koning)
- Joahaz
- 841 23 1 Joahaz, zoon van Jehu, wordt koning van Israël in het 23^e j. van Joas koning van Juda. Joahaz regeert 17 jaar, 2 Kon. 13:1; de laatste 2 j. met zijn zoon, zie Statenv. kanttek. Nr 3.
- Joas van Juda laat de tempel restaureren in zijn 23^e regeringsjaar, 2 Kon. 12:6; strijdt tegen Hazaël en koopt de bedreiging tegen Jeruzalem af, 2 Kon. 12:17. (Hazaël wordt overwonnen door Adad-Nirari III koning van Assyrië, volgens inscripties, 35)
- 35 13 Ongeveer deze tijd -na geruime tijd van rust- sterft Jojada, 130 jaar, 2 Kron. 24:15, want korte tijd daarna wordt zijn zoon Zacharia gestenigd, 2 Kron. 24:22,23.
- Joas
- 827 37 15. 1 Joahaz van Israël strijdt, tijdens zijn regering, met Hazaël en Benhadad III 2 Kon. 13:3,7
Joahaz neemt zijn zoon Joas (Israël) in de regering in het 37^e j van Joas van Juda, 2 Kon. 13:10. Joas regeert 16 jaar
Zacharia zoon van Jójada bestraft Joas van Juda over de afgoderij en wordt gestenigd, 2 Kron. 24:20-22; het volgende jaar valt Benhadad (III) in Jeruzalem, vs. 23.
- Ama
zia
- 826 38. 1 16.2 Joas van Juda neemt Amázia in de regering in het 2^e j. van Joas van Israël. Joas is 25 j. en regeert 29 jaar, 2 Kon 14:1, 2.
- 825 39. 2 17.3 Laatste jaar van koning Joahaz van Israël, 2 Kon 13:1.
- 824 40. 3 4 Joas koning van Juda sterft, Amázia volgt hem op
- Joas van Israël neemt na de dood van zijn vader Joahaz zijn zoon Jerobeam II tot mederegent aan, vgl. kanttek. Engelse Bijbel. Zie Kon 15:1 (zie ook 797 v.Chr. waar de regeringsjaren van Jerobeam vanaf dit jaar wordt berekend. Dit is merkwaardig, want in 2 Kon. 14:23 wordt de regering van Jerobeam gerekend vanaf het 15^e jr. van Amazia, 812) M.i. is Jerobeam onderkoning geweest.
- Ong. deze tijd -volgens volgorde van het Bijbelboek- profeteert Elisa dat Joas van Israël de Syriërs 3 keer zal verslaan, 2 Kon 13:14-19,25
Elisa sterft, ong. 70 jaar na zijn zalving, (ong. 893), 2 Kon. 13:14, 20.
- 823 4 5

822	5	6	Joas koning van Israël verovert de steden op Benhadad, 2 Kon. 13:25
			Volgens inscripties op de Tell Al Rimah stèle, die in 1967 in Irak gevonden werd, betaalt Joas tribuut aan Ada-nirari III koning van Assyrië. Zijn naam wordt vermeld: 'Jaasu Samerinaja' dat is: Joas de man van Samaria. (35,37) Jaar onbekend.
			Joas strijdt tegen Amázia te Beth-Semes en overwint hem, 2 Kon 14:12,13 (jaar onbekend)
			Jona profeteert dat Jerobeam II Damaskus en Hamath aan Israël zal onderwerpen, 2 Kon 14:25-28 (jaar onbekend)
811	14	15	
			Jero beam II
812	15	1. 16	In het 15 ^e jaar van Amázia (..)werd te Samaria koning, Jerobeam de zoon van Joas koning over Israël en regeerde een en veertig jaar". Het schijnt uit de verdubbeling van het woord koning dat Jerobeam al onderkoning was, 2 Kon 14:23
			Jerobeam onderwerpt Syrië, 2 Kon. 14:25,28
810	17	3	
			Uzzia
809	18. 1	4	Vermoedelijk deze tijd vlucht Amázia van Juda naar Lachis, 2 Kron. 25:27 Het volk maakt Azária (of Uzzia), de zoon van Amázia koning. Hij was 16 jaar toen hij koning werd en regeerde 52 j. 2 Kon. 15:2 Van deze 52 jaar regeerde hij 11 jaar voordat zijn vader stierf, 2 Kon 14:21; zie kanttek. nr 32.
			Waarschijnlijk in Uzzia's tijd verwoestte Salmanasser IV 813-800 (Salman) koning van Assyrië Beth-Arbel; Hoséa 10:14. Hoséa was heel lang profeet, hfd 1:1
			Ong. in deze tijd een volkstelling in Israël, 1 Kron. 5:17
799	28. 11	14	
798	29. 12	15	Amázia leefde na de dood van Joas van Israël nog 15 jaar, wordt gedood te Lachis, 2 Kon. 14:17 en 2 Kron. 25:25
797	13	16	In het 27 ^e jaar van Jerobeam wordt koning Azária (= Uzzia de zoon van Amázia) koning over Juda, 2 Kon. 15:1 zie kanttekeningen. Jerobeam is 16 jaar oud en regeert 52 jaar, vers 2, waarvan 11 jaar samen met z'n vader Amázia. Het 27 ^e j. van Jerobeam wordt hier berekend vanaf 824. Uit deze tekst blijkt duidelijk dat Jerobeam 12 jaar met zijn vader Joas heeft geregeerd.
792	18	21	
791	19	22	Grote zonsverduistering op Pinksterfeest, mei/juni volgens Jac. Usher, <i>Chrologia Sacra</i> 1660. (1) Usher vermeldt een nog grotere zonsverduistering 11 jaar later, 780 v. Chr. op het Loofhuttenfeest. Ook was er een eclips op Pasen 779, (1). Deze data komen overeen met de gegevens van de astronomie. (33,34,35, 52)

De zonsverduistering in 791 (of 779) vond plaats in het 9^e j. -anderen zeggen 10^e j.- van Assurdan III, koning van Assyrië.

In de Chronologie van Assyrië wordt het 9^e jaar van Assurdan gedateerd in 763 v. Chr. Maar dit klopt niet, want het is de grote vraag of er wel een zonsverduistering was in 763. Bedoelt wordt wellicht 15 juni 762.

De Assyrische Chronologie (8,9,10,33,34,35,40,63,64,67,68) vertoont een verschil met de Bijbelse gegevens van 28 jaar. Dit wordt veroorzaakt omdat sommige chronologen het bestaan van koning Pul ontkennen, omdat ze hem vereenzelvigd met met Tiglath-Pileser koning van Assyrië.

De regeringsjaren van de koningen van Assyrië zijn bekend uit de overlevering, uit de inscripties en uit stèle's die vanaf 1845 gevonden zijn.

Zij geven een prachtig inzicht in de daden en regeringstijden van de koningen. Maar door hiaten die er in voorkomen worden regelmatig fouten gemaakt met veronderstellingen om de ontbrekende gegevens aan te vullen.

Een onthullende studie van H. Tadmor, 1965, (63) over de inscripties uit de annalen van de Assyrische koningen ten tijde van Pul en/of Tiglath-Pileser, vermeldt:

- "Op 9-11-1845 ontdekte H. Layard in de ruïnes van Nineve een paleis met een groot aantal tegels voorzien van inscripties en afbeeldingen over de koningen van Assyrië, **Layard schreef dat het van Pul, van zijn voorganger, of van Tiglath-Pileser moest zijn.**
- Een van de vertalers was G. Smith, (1866) Hij maakte -volgens Tadmor- de fout dat hij de inscripties teveel paste in de Bijbelse Chronologie, waardoor hij bekoord was. Een andere vertaler E. Schrader 1872, deed het beter, -volgens Tadmor- want hij ging er vanuit dat Pul een andere naam was voor Tiglath-Pileser"

Het is betreuenswaardig dat vanaf die tijd veel schrijvers het idee van Schrader etc. hebben overgenomen zonder diepgaand onderzoek. Dat Pul een ander was dan Tglath Pileser wordt straks aangetoond. **Dit is het kardinale punt waar de Assyrische chronologie de mist in gegaan is.** Deze ata zijn in Nederland overgenomen door de Chr. Enc. etc. 7, 8, 9, 10, 48.

ZIE BIJLAGE 1 PUL

777	35	38	Jerobeam zocht steun bij een Assyrisch koning, (wie en wanneer is onbekend. Hoséa 5:13 en 10:6. Hoséa noemt hem Jareb, wat betekent: 'de grote koning' een titel die de Assyrische koningen werd gegeven, 2 Kon. 18:19.
776	36	39	Begin 1 ^{ste} GRIEKSE OLYMPIADE, een tijdvak van 4 jaar. Dit is van belang omdat Joséfus e.a. deze tijdrekeningen gebruiken
773	37	40	Onbekend jaar. Assurnirari V, koning van Assyrië wordt gedood in een revolutie en wordt opgevolgd door Pul.

Vanaf die tijd wordt het Midden-Oosten beheerst door de Assyrische koningen, met Ninevé als hoofdstad.

772	38	<u>41</u>
Zacharia
0,5	Zacharia de 4 ^e zoon uit het koningshuis van Jehu wordt koning in het 38 ^e j. van Azarja/Uzzia, regeert 6 maanden, 2 Kon. 15:8;
Het vierde lid van de dynastie van Jehu zou op de troon zitten.
771	39	Sallum
Menáhem
1	Sallum doodt Zacharia en regeert 1 maand, 2 Kon 15:13
In het 39 ^e j. van Azarja/Uzzia wordt Sallum gedood door Menáhem.
Menáhem wordt koning en regeert 10 jaar 2 Kon 15:17.
Het 5 ^e koningshuis in Israël.
770	40	7	
764	46	8	Pul de koning van Assyrië komt naar het land, 2 Kon. 15:19, zie kanttek.
Menáhem legt een zware belasting op de rijken en betaalt aan hem 1000 talenten zilver om daarmee zijn hulp los te kopen, vs 19. Pul van Assyrië legt schatting op Israël en gaat terug naar zijn land, 2 Kon. 15:20.
Volgens Seder-Olam een oude Joodse kroniek gebeurde dit in een van de laatste jaren van Menáhem (1)

God verwekte de geest van Pul, de koning van Assyrië en de geest van Tillegath-Pilneser de koning van Assyrië, die (nl. Tiglath-Pileser) voerde hen gevangelijk weg, 1 Kron. 5:26, nl. de inwoners van het Overjordaanse land.

De diaspora van Israël gaat beginnen!

Er is in 1851 een kleitablet gevonden in Kalah, gepubliceerd door P. Rost, uit de Annalen van "Tiglath-Pileser", waarop koningen staan die schatting aan hem betaalden. Er staat geen naam en jaar van de overwinnaar op. Overwonnen koningen zijn o.a: Azrijau van Jaudi, (hebr. Azarjahu = Azarja of Uzzia, koning van Juda), Minnihiom Samiriána, (Menahem van Samaria), Zabibe, koningin van Arabie, enz. Zie (67, blz. 32)
Gesuggereerd wordt (67) dat deze schatting afgedragen wordt aan Tiglath-Pileser. Deze tabletten kunnen niet dateren na de troonsbestijging van Tiglath-Pileser. In die tijd was Pul koning van Assyrië en waarschijnlijk was Tiglath-Pileser de kroonprins of een generaal die deelnam aan diverse veldtochten en de overwinningen voor zich in stèles opeiste toen hij eenmaal regeerde. Sargon II deed later hetzelfde.

762	48	10	Volgens de chronologie van de meeste Assyrologen (8, 9, 33, 34, 35) is 763 het 9 ^e jaar van koning Assurdan III.
Er vond volgens hen een zonsverduistering plaats op 15 juni 763. Van dit ijkpunt berekent men de Assyrische Chronologie. |
|-----|----|----|---|

Er was op 15 juni 763 helemaal geen zonsverduistering. Prof. Menzel vermeldt een zonsverduistering op **15 juni 762**. Dit sluit aan op de Inex cycles van de zon die een periode van 29 jaar insluit, volgen de astronomie.

In 791 was er ook een zonsverduistering in mei/juni en het is niet uitgesloten dat 791 het 9^e jaar van Assudan III is geweest.

761	49	11	Menáhem regeerde 11 jaar, van het 39 ^e -50 ^e jaar van Azária
760	50	1	Pekahia, zoon van Menahem, wordt koning van Israël in het 50 j. van Azária Hij regeert 2 jaar, 2 Kon. 15:23. Ong. deze tijd wordt Uzzia melaats omdat hij offert. Jotham richt het volk, 2 Kron. 26:21. Volgens Joodse overlevering was dit enkele jaren vóór zijn dood, en volgde er een aardbeving als straf op, Amos 1:1, Zach. 14:15. Volkstelling in Israël door Jotham, 1 Kron. 5:17, volgens kanttek. 21 tijdens de ziekte van zijn vader.
759	51	2	
		Pekah	
758	51	1	Pekah, een generaal van Pekahia roeit het koningshuis van Menáhem uit. Hij wordt koning in Israël in het 52 j. van Azaria en regeert 20 jaar, 2 Kon 15:27. Het 6 ^e koningshuis in Israël.
<p>Diverse geleerden die de duur van Israëls koninkrijk dateren van 930-722 dateren de 20 regeringsjaren van Pekah vanaf de dood van Jehu. De eigenlijke regeringsjaren worden verminderd tot 5. Nooit zal deze noodgreep een oplossing van hun chronologisch raadsel bieden! Men suggereert dat er tal van fouten in de Hebreeuwse tekst staan. Dit strijdt tegen de regels van betrouwbare exegese. Want in het 2^e jaar van Pekah werd Jotham gekroond, 2 Kon. 15:32 en in zijn 17^e jaar werd Achaz koning, 2 Kon. 16:1.</p>			
757	<u>52</u>	2	Uzzia sterft, Jotham wordt koning in het 2 ^e j. van Pekah. Hij was 25 jaar en regeert 16 jaar, 2 Kon. 15:33. Uit 2 Kon. 15:30 blijkt dat hij 16 jaar regeerde en 4 jaar met zijn zoon Achaz.
	Jotham		
	1		JESAJA tot profeet geroepen, Jes. 6:1. Een lange reeks van jaren, 757 tot ong. 680. Micha profeteerde ook tijdens Jotham, Achaz en Hizkia, Micha 1:1
753	5	6	STICHTING VAN ROME. Op 21-4-753 begint een nieuwe jaartelling. Ook wel aangeduid A.U.C. Ab Urbe Condita, d. i. Na de Stichting van Rome. Sommige geleerden dateren 0,5 jaar eerder.
747	11	12	Nabonássar, wordt koning van Babel, 26 febr. 747-734 v.Chr. Hij is van Assyrische afkomst, vlg. C. Vitranga, dl II Jesaja. Nabonássar werd door Assyrië ten dele beschermd in zijn strijd tegen Aramese en Chaldese stammen uit Zuid-Babylonië, (42, 70).

Nissen constateert dat er 40 jaar geen heerser in Babylon bekend is, blz. 95. Pul, een Babylonisch gouverneur maar van Assyrische afkomst verdreef de Babylonische koning. Megasthenes schrijft dat Pulbelochus (Griekse naam

- voor Pul) 48 jaar geregeerd heeft. Misschien dat Pul ca 793 gouverneur was van Babylon en ca 773 een koning opvolgde. Zie bijlage: Pul
- 746 12 13 Tiglath-Pileser III, (hebreuws. voor Tukulti apil Esharra, =mijn vertrouwen is de zoon van Esharra {=god Assur} wordt koning van Assyrië in de 6^e maand, vlg. Assyrische datering; ca sept. Tiglath-Pileser wordt in de oude literatuur genoemd: Phulasar de zoon van Phulbelochus, zie kanttek. 2 Kon. 15:29 nr. 25. Volgens de Assyrische koningslijst was hij de zoon van *Assu*-Nirari V, maar volgens een inscriptie zoon van *Adad*-Nirari, (J.C. Brinkman). Facetten van zijn regeringsjaren is beschreven in de Assyrische Eponymiekroniek. (37, 54, 70)
- Tadmor, (The annals of Tiglath-Pileser III, blz 182) {63} vermeldt een inscriptie bij een relief waarin "Tiglath-Pileser de goden van Babylonië, Bel, Nabu, Nergal, offert." Omdat dit relief is geplaatst aan het hoofd van de annalen scheidt het de indruk dat Tiglath-Pileser zijn regering over deze 3 tempelsteden begon nl. Babylon, Borsippa en Cutha. Het heeft de historici dikwijls verwonderd waarom de Assyrische koning Babylon losliet in zijn 1ste jaar om het 17 jaar later op te eisen. De titel van de koning luidt: "...het edele zaad van Baltil, geliefd van zijn God,..." (Baltil was het oude stadsdeel van Assur.) (33,54,70)
- Een gedeelte van Juda wordt veroverd door Rezin, koning van Syrië en Pekah, koning van Israël, 2 Kon. 15:37. Enkele jaren later zoekt Achaz bij Tiglath-Pileser.
- Achaz
- 742 16. ½ 17 Achaz, zoon van Jotham, wordt koning in het 17^e j van Pekah. Hij was 20 jaar en regeert 16 jaar, 2 Kon. 16:2.3. Het 17^e jaar van Pekah viel in 742/741. Volgens Van der Land, (24, blz. 75) zette de Assyrisch gezinde stroming in Israël Jotham af, kort na Nisan en bracht Achaz aan de macht in de hoop op hulp van Assyrië.
- 741 17. 1 18 Pekah komt in Israël verslaat Achaz, laat het jonge prinsje Maäseja doden, 2 Kron. 28:6,7.
- Waarschijnlijk zet Pekah spoedig een nieuwe aanval in met Rezin van Syrië, maar overwint Achaz niet, 2 Kon 16:5, Jes. 7:1. Jesaja profeteert dat binnen 65 jaar het rijk van Efraïm (Israël) verbroken wordt, Jes. 7:8. Kanttek. Nr. 25 'Deze verwoesting is **ten dele** door Salmanasser begonnen en voltooid door Esarhaddon, 2 Kon. 17:24. Zie ook Ezra 4:2. Die 2e wegvoering van Israël had plaats toen ook Manasse, koning van Juda, weggevoerd werd naar Babel, ong. 677.
- Jesaja profeteert dat binnen enkele jaren de koning van Assur naar Damaskus en Samaria komt, Jesaja 8:4
- 740 19.2 19
- 739 20.3 20 Hoséa, bevelvoerder van Israël, verslaat Pekah, koning van Israël, in het 20e jaar van Jotham, 2 Kon. 15:30

Uit 2 Kon. 17:1 blijkt dat Hoséa pas in het 12e jaar van Achaz koning werd. Hoséa verslaat met hulp van Tiglath-Pileser Hoséa en voert 8 jaar een militair bewind.

Op een inscriptie waar de Koningsnaam en het jaar is weggevalen, staat o.a.

... het hele land van het Huis van Hasaël.. tot Gal'ad (de aramese naam van Gilead) nam ik in ... Pekah hun koning doden zij.. Hosea een generaal stelde ik over hen aan.. 10 talenten goud en 1000 talenten zilver ontving ik jaarlijks van hen..." (33, 37)

Jesaja profeteert in het jaar toen Jotham stierf (Jes. 14:28) de ondergang van de omliggende volken, Jes. 14:29 t/m hfd. 19.

		Hoséa militair	
738	4 dr.	1	Bevelhebber Hoséa voert met hulp van Tiglath-Pileser een militair bewind, Gill (1A).
734	8	5	Nabonássar, koning van Babel sterft, in 732 wordt Ukinasar koning tot 729
733	9	6	Volgens inscripties maakt Tiglath-Pileser in zijn 12 ^e jaar opnieuw een veldtocht tegen Israël en Syrië.(35, 70) Achaz betaalt schatting aan hem, 2 Kon. 16:7

Ongeveer deze tijd roept Achaz hulp in van Tiglath-Pileser, koning van Assyrië, tegen Pekah van Israël, 2 Kon. 16:7-9 en 2 Kron. 28:16.

Het heeft resultaat: Tiglath-Pileser voert Gilead, Hazor en Naftali naar Assyrië, 2 Kon. 15:29.

Uit inscripties op tegels blijkt dat er verzet rees van koning Rezin van Aram (= Syrië) en Pekah tegen Tiglath-Pileser. Er staat: "Radjan van Aram en Paqaha van Bit-Humri. (Het regeringshuis wordt nog het huis van Omri genoemd, misschien wel omdat Omri Samaria gebouwd had).

Mínstens 18 koningen betalen schatting aan Tiglath-Pileser waaronder Yahazi Yaúda (=Achaz van Juda).

732	10	7	Tiglath-Pileser neemt Damaskus in en laat Rezin doden, 2 Kon. 16:9.
731	11	8	
			Hoséa
730	12	1	Hoséa tot koning gekroond in het 12 ^e j van Achaz. Hij regeert 9 jaar, 2 Kon. 17:1, met kanttek. Wellicht einde van 12 ^e j. van Achaz, want het 3 ^e j. van Achaz viel in 728/727).
729	13	2	Tiglath-Pileser III verdrijft Ukinasar en wordt koning van Babel. (35, 70)
728	14	3	
			Hiskia
727	½. 15	4	Tiglath-Pileser sterft in zijn 19 ^e regeringsjaar, 25 Tebeth, dec. 728 / jan. 727, 35/70. Salmanasser V volgt zijn vader op koning van Assyrië en Babylon 727-721 en trekt naar Israël, onderwerpt Hoséa 2 Kon. 17:3

Hiskia, 25 jaar, wordt koning in het 3e j. van Hoséa en regeert 29 jaar, 2 Kon. 18:1,2.

Omdat Hoséa in het 12e j van Achaz koning werd en Achaz in zijn 16e regeringsjaar gestorven is, 2 Kon. 16:2,3, heeft Hiskia misschien 1 jaar met zijn vader geregeerd. Zijn 1ste regeringsjaar viel dus in 727/728.

Achaz was 36 j. toen hij stierf, zijn zoon Hiskia 25 j. toen hij koning werd, dus zou Achaz op z'n 11^e jaar vader zijn. Polus verklaart het zo: Achaz was bijna 37 jr en Hiskia pas 25 jaar, dus dan was Hiskia bijna 13 jaar toen hij vader werd. Hij haalt Bochart aan die tal van bewijzen geeft dat men op die leeftijd vader kan worden. (1A)

In dat geval zou Achaz echter in zijn 12^e jaar (bijna 13^e jaar) zijn geweest. Op 12 jaar en 1 dag was men huwbaar zegt B. Pictet, Deel 3, blz. 630.

(Koning Josia's oudste zoon Johanan werd ongeveer in zijn 13e jaar geboren, 1 Kron. 3:15. Zie ook 609 v.Chr)

Hizkia opent de Tempel 1ste jaar, de 1ste maand, ong april, maar houdt Pasha nadat de tempel gereinigd is in de 2e maand! 2 Kron. 29:3 en 30:2,3

724	3	7	Ongeveer dit jaar valt Hiskia af van de koning van Assyrië, 2 Kon 18:7
723	4	8	Hoséa, van Israël verbindt zich met koning So van Egypte tegen Salmanasser, 2 Kon. 17:4.
- So is Faraó Akhepere Osorkon IV, regeerde tussen ca. 730-715. Salmanasser voert Israël gedeeltelijk weg en belegert Samaria vanaf het 4e jaar van Hizkia, dat is het 7e jaar van Hoséa, tot het 9e j van Hoséa, in totaal 3 jaar, 2 Kon 17:5,6 en 18:9,10. Het 7e j. van Hosea viel in 724/723.

In okt 724 begint het 15e Jubeljaar van Israël, waarin het 750 jaar geleden is dat Israël uit Egypte optrok.

***MERK OP: Na 15 jubeljaar-perioden, het einde van Israëls koninkrijk!
Na nogmaals 15 Jubeljaren vindt de doop van de MESSIAS plaats, 26 NA Chr.***

722	6	<u>9</u>	Een groot gedeelte van Israël, Samaria en met name het Koningshuis, wordt weggevoerd in het 9 ^e jaar van Hoséa, het 6 ^e j. van Hiskia, 2 Kon. 18:10.
- Eind 722. Salmanasser sterft, ong. 722/721 (34, 37)
Er vindt een volksverhuizing naar Samaria plaats, 2 Kon. 17:24 e. v.
Een groot aantal inwoners blijven in het land, 2 Kron. 34:9. Israël wordt een Assyrische provincie.

Het rijk van Israël heeft vanaf de rijksscheuring ruim 235 jaar bestaan, van 957 tot 722. Het rijk van Juda bestaat nog 135 jaar langer, vanaf 722 tot juli 487 de verwoesting van de Tempel.

Bijage 1

Omdat dit een scharnierpunt is in de chronologie, is het nodig dit punt toe te lichten.

Pul/Phul in hebr.; Pul-bel of Pileser in aramees; Pulu-beli in akkadisch; Phulbelochus in het grieks.

Dr. Gill, Patrick en Polus schrijven als volgt: "Pul, vader van Tiglath-Pileser. Een Joods chronoloog (David Ganz, Tzemach David, Par 2, fol 5.2) noemt hem Pulbelicho; algemeen wordt gedacht dat hij dezelfde was als Belochus of Belesis, gouverneur van Babylon, die met Arbaces de Meder, de laatste koning van Assyrië Sardanapalus (Assuniarari V ?) doodde en bracht de macht over aan de Chaldeeërs, want hij regeerde over Babylon en Nineve; en Arbaces over de Meden en Perzen.

Burmanning noemt hem de 29^e monarch van Assyrië en Babel

Maar Pul was geen Babyloniër, maar een Assyriër (zie Universal Hist. Vol.4.B1.ch 8 sect 5)."

De Schrift noemt zijn naam als koning van Assyrië, die Israël gedeeltelijk wegvoerde. Meer lezen wij niet van hem. Maar Merhasthenes, een Perzisch historieschrijver, -door Annius ten onrechte zo gepubliceerd onder de naam Megasthenes,- noemt hem Phulbelochus en zegt dat hij 48 jaar regeerde, (De Judicio Temp & Annal. Pers. Fol. 221.2). Megasthenes was een Grieks afgevaardigde aan het Perzisch hof. Enkele fragmenten van zijn boeken werden uitgegeven door Arrianus Indica.

Dächsel schrijft, 2 Kon. 15:20: De Medische stadhouder Arbaces werd door de Babylonische priester opgestookt, heeft na 4 pogingen Ninevé ingenomen. Sardanapalus I verbrandde zich met vrouwen en kinderen. Pul stichtte het Nieuw-Assyrische rijk, ca 770 v. C., vlg. Herodotus.

Na diepgaand onderzoek ben ik tot de voorlopige conclusie gekomen dat Pul een Aramees gouverneur van Babylonië was, tijdens de burgeroorlogen onder koning Eriba-Marduk of Marduk apla usur ? in Babylonië. Misschien regeerde hij in enkele steden in Babylonië, 20 jaar, en daarna tevens 28 jaar over Assyrië, 773-746. Hij overwon Sardanapalus I, niet te verwarren met Esar-Haddon die in oude literatuur ook Sardanapalus wordt genoemd. Hij regeerde 129 jaar voor Nabopolassar, {vlg. Petavius, De doct. temp.; dus 626+129= ca 755 v. C.} Pul kreeg hulp van Arbaces, een stamleider van Medie, ca. 773.

Opvolgers van Arbaces: Ca. 720 werd Daiakku, stamleider, verdreven door Sargon II; Sanherib streed tegen Cyaxerces (Uwaksatar). Vanaf ca 700 was Dejoces de 1ste koning, 53 j. vlg. Herodotus; Van 647-625 Fraortes, sneuvelt in strijd tegen Assyriërs; 625 Cyaxares II, veroverde Ninevé 612. 58,60,61

Er is rond 1965 een stèle gevonden in Iran uit de tijd van Tiglath-Pileser. Weippert schrijft in zijn studie: De steen is aan 2 kanten bewerkt. Op de ene kant staat de naam en titel van Tiglath-Pileser. Van deze kant is door Weippert (67) slechts enkele zinnen vertaald. Hij schrijft dat het stuk erg beschadigd is en de titulatuur wijkt af van hetgeen tot nu toe bekend is. Het biedt wegens de slechte toestand veel moeilijkheden om het te vertalen. Het volgende komt er op voor: "...de welvarende, de verhoorde... die het aangezicht van de mens In mijn eerste regeringsjaar in de 6e maand nadat met grootsheid mij op de koninklijke troon gezet had voerde ik de troepen in Assur aan..."

Aan de andere kant van de stèle staan in een kolom de namen en plaatsen van 18 à 20 koningen, waaronder Menáhem en 1 koningin van Arabië die tribuut afdragen aan de koning van Assyrië." Weippert meent dat het om het 8e jaar van Tiglath-Pileser gaat, 738 v. Chr. Helaas vereenzelvigd hij Tiglath-Pileser met Pul. Maar hij geeft toe dat het op chronologische problemen stuit.

Inderdaad, Menáhem leefde niet meer in 738. De feiten op de kolom gebeiteld zijn uit de tijd van Pul. Een bewijs dat de Iran-stèle anders gedateerd moet worden blijkt uit de volgende feiten:

- Itto-Baäl koning van Tyrus wordt op de stèle vermeld, maar hij regeerde tot 740. (70) Daarna regeerde Hiram II tot 731. Deze komt voor in de annalen van Tiglath-Pileser (Weippert blz 34). Vanaf 729 regeerde Matan II die voorkomt op de tontafel-inscriptie (een veelkantige steen), Weippert blz 53.
- Koningen van de volgende koninkrijken ontbreken: Amon, Moab, Askelon, Juda, Gaza, Edom. Terecht, want het schijnt dat Tiglath's voorganger Pul, de *omgeving* van Israël en Juda niet onder tribuut bracht, Jeruzalem wèl! In een tontafelinscriptie van het 17e jaar van Tiglath-Pileser (728) worden deze koningen wel genoemd, als tribuut afdragend.
- 738 is zonder twijfel het 8e j. van Tiglath-Pileser. Weippert attendeert erop blz 39/40 dat nergens in de Eponymiekroniek blijkt dat hij toen een veldtocht naar Syrië en Juda heeft ondernomen. De gebeurtenissen zijn in de gepubliceerde Chronologie van Tiglath-Pileser zo dicht op elkaar geplaatst door Pul zijn daden er in te frommelen, dat het in werkelijkheid onmogelijk is dat een koning zoveel veldtochten in zo'n korte tijd doet. Tiglath-Pileser zou dan de grootste held van de oude tijd zijn geweest. Een suggestie is dat Pul deze energieke persoon heeft aangenomen als mederegent, wat dikwijls voorkomt. Zie o.a. Sancherib jaar 712.

Hoezeer men de Bijbelse tekst omdraait, maar aan de andere kant een bewijs levert dat Pul inderdaad een ander individu is als Tiglath-Pileser blijkt uit een citaat van een knap geleerde, Dr. G. Frame:

"Hoewel Tiglath-Pileser III wordt genoemd Pulu, of een soortgelijke naam in sommige niet gelijktijdige bronnen, b.v. Babylonische koningslijst A, het Oude Testament., Berosses, Joséfus, en de Canon van Ptolémaüs, werd deze naam nooit aan hem gegeven in Assyrische en Babylonische tekst uit die periode. Er is geen bewijs voor in de officiële documenten uit diezelfde periode". (42)

KONINKRIJK VAN JUDA 135 JAAR

Voor

Chr.j. Hiskia

- 721 7 Sargon II volgt zijn vader Salmanasser op in Assyrië, (35)
Merodach Baladan, Chaldeer, wordt koning in Babel, (35)
- 720 8 Sargon II heeft in zijn 2^e regeringsjaar opnieuw een groot aantal mensen weggevoerd.

In de annalen van de Assyrische koningen wordt vermeld: 'Ik belegerde en veroverde Samarina. Ik nam 27.290 personen die daar woonden in gevangenschap mee. Ik maakte mij meester van 50 strijdwagens die zich daar bevonden. De overigen liet ik hun deel terug nemen. Ik stelde mijn legeroverste over hen aan en ik legde hun dezelfde schatting op als de vorige koning.'

Hiskia staat het leger van Assyrië toe om door Juda te trekken. Misschien zinspeelt Jesaja hierop, Jes. 19:23. De Assyriërs legeren zich bij de beek van Egypte. Een inscriptie luidt: "Ik opende de verzegelde haven van Egypte, ik vermengde de Assyriërs met de Egyptenaars en liet ze handel met elkaar drijven". (33, 35, 37) Waarschijnlijk heeft het te maken met de veldtocht van Sargon II naar Egypte.

Ongeveer in deze tijd profeteert Jesaja 19 de inval van Assyrië in Egypte.

Sargon II stuurt zijn Tartan (= legeroverste) met zijn leger naar Asdod. Jesaja voorspelt zijn overwinning; 'hij zal Egypte en Moorenland overwinnen', Jes. 20:4.

- 713 14 Volgens inscripties betaalde Hiskia tribuut in het 9^e jaar van Sargon.

In het 14^e jaar van Hiskia komt Sancherib naar het land van Juda. Volgens Assyrische Chronologie was Sancherib nog geen koning. Hij is wellicht bevelhebber over het leger geweest en **regent met zijn vader**. Als kroonprins diende Sancherib zijn vader als militair tegen het noorderfront. (34, 35, 70)

Waarschijnlijk is dit de eerste veldtocht van Sancherib. Hij overwint de Judese steden, zie profetie Jesaja 10:28-32 en legert te Lachis, 2 Kon. 18:13,14. Hiskia betaalt tribuut: 3000 talenten zilver en 30 talenten goud. Sancherib neemt er geen genoeg mee en stuurt de Tartan -aanvoerder-, Rabsaris en Rabsake, die God lasteren, 2 Kon. 18:17,37. Jesaja profeteert hun ondergang, 2 Kon. 19:7. Jesaja 36 en 37. Rabsake gaat terug naar Lachis, 2 Kon. 19:8.

Het schijnt uit vers 9 dat Sancherib weer spoedig terug ging naar Jeruzalem. Toch is dat niet zo geweest, want dan zou Sancherib al gedood zijn toen hij nog kroonprins was. Hij houdt later, in 701, een nieuwe veldtocht, 2 Kon. 17:5. De mening dat Sancherib 2 veldtochten heeft gehouden, verdedigt Polus, (1); Van der Land denkt om 1 veldtocht, (24).

- 712 15 Hiskia wordt ziek. God belooft hem nog 15 jaar en verlossing van de Assyriërs, Jesaja 38:5,6. Een exacte datering is niet mogelijk. In deze chronologie wordt uitgegaan van 15 jaar, ca. begin 712 tot eind 698.

Merodach Baladan stuurt boden naar Hiskia, Jes. 39. Hij zoekt steun bij Hiskia tegen de AsSyriërs. Jesaja profeteert de wegvoering naar Babel, Jes. 39:5-7.

711 16

710 17

Sargon II verdreef Merodach Baladan de koning van Babel en werd koning tot 705 toen Sargon II gedood werd en Merodach Baladan zich herstelde in zijn rijk. (24)

705 20

Sargon II stierf tijdens een veldtocht. Sancherib zijn zoon volgt hem op. (34)

702 23

Ong. deze tijd: Tirhaka, koning van Cush (Moorenland) trekt tegen Sancherib, 2 Kon. 19:9. Misschien dat in de volgende inscriptie deze veldtocht bedoeld werd: "...op mijn derde veldtocht... en Juda dat zich aan mijn juk niet onderworpen had, zesenvestig van zijn machtige, ommuurde steden en kleine steden veroverde ik. ... 200.150 mensen klein en groot... paarden, kamelen en kleinvee voerde ik weg. Hemzelf sloot ik als een vogel in een kooi te Jeruzalem... Hiskia betuigde zijn onderdanigheid..." (8, 37)

Hoe voorzichtig wij moeten zijn met de interpretatie van stèles en kleitabletten blijkt wel uit een zin die op dezelfde stèle voorkomt:

Menahem van Samariaen anderen... gaven mij rijke geschenken en kusten mijn voeten!

De gebeurtenis op deze stèle vermeld kunnen natuurlijk nooit in de tijd van Hiskia hebben plaatsgevonden, want Menahem stierf in 760. (37)

Tirhaka, koning van Cush biedt steun aan Shibtiku, of Seti, koning van Egypte, (ong. 702-690). Tithaka is waarschijnlijk enige jaren mederegent met zijn vader Shabaka geweest. Zie Vitringa, (31) die getuigenissen citeert van Manetho, Megasthenus, Herodotus e.a.

701 24

Sancherib houdt een veldtocht tegen Tirhaka en stuurt opnieuw boden met brieven naar Hiskia, 2 Kon. 19:9-14.

Hiskia bidt en Jesaja profeteert de verlossing van Jeruzalem. Jesaja geeft een teken ervan: "In dit jaar zal men eten wat vanzelf gewassen is," enz. Jes. 37:30 en 2 Kon 19:29

Jesaja doelt op het **SABBATJAAR**, (Calvijn, Comm. over Koningen) 702/701.

Sancherib trekt met z'n leger naar Jeruzalem, door een ander gebied dan zijn tocht in 713, via Gath, Afra, Safir, etc., Micha 1:8-16. Sancherib komt bij Jeruzalem en zijn leger, 185.000 man wordt door een engel verslagen, 2 Kon 19:35

Joséfus citeert Beroses, de kroniekschrijver van de Chaldeen in de 3e eeuw v. Chr.: 'Sancherib bevond uit zijn wederkomst uit Egypte dat zijn heir 185.000 mensen verminderd was door een pest van God gezonden, den eersten nacht nadat hij begonnen had Jeruzalem met geweld onder het beleid van Rabsakes aan te tasten. Dit ontstelde hem zo dat hij zich in grote haast naar Nineve begaf alwaar enige tijd daarna Adramelech en Sarezzer hem doden', Fl. Joséfus, Joodse Oudh. 10e boek.

Het apokriefe boek Tobias 1:24 meldt dat Sancherib 55 dagen na z'n vlucht uit Jeruzalem vermoord werd. 2 Kron. 32:21 en Jes. 37:37,38

Maar gezien de beknopte beschrijving in de Bijbel kan het jaren later zijn geweest.

- 698 29 Dood van Hiskia, 2 Kon. 20:21.
Manasse, 12 jr. wordt koning en regeert 55 jaar, 2 Kron. 33:1
- 697 1 Manasse
- 681 17 Dood van Sanherib, Esarhaddon koning over Assyrië en Babylonië.
"In het **8^e jaar** toen er in Babil geen koning was... de 20^e Tebet werd *Sanherib* de koning van Assyrië zijn zoon bij een oproer gedood.... Asarhaddon zijn zoon besteede de troon, de 8^e..." citaat van beschadigde kleitablet, Babyl. Kroniek. (37)
- 678 20 Esarhaddon zet Manasse te Babel gevangen, 2 Kron. 33:11
Een groot aantal inwoners uit Efraim worden weggevoerd, binnen 64 jaar na profetie, Jesaja 7:8. Waarschijnlijk heeft deze gebeurtenis in deze tijd plaats gehad, want een tekst uit de opgravingen over Esarhaddon luidt: 'Slaat in zijn 4^e jaar de kop van de koning van Sidon af', Hist.Chron.Texte. (37)
Hij voert veel krijgsgevangenen mee, ook uit het land Israël en brengt andere volken in o.a. Samaria, 2 Kon. 17:24-33.
- Volgens inscripties sluit Esarhaddon met hem en 12 andere koningen een verdrag. Manasse komt op de lijst voor als Manasi koning van Yaudi (=Juda) (37) Manasse wordt in zijn rijk hersteld. (Wanneer onbekend.)
- 676 18 Esarhaddon gaf aan 22 vazalvorsten opdracht bouwstoffen te leveren voor de Bouw van een paleis in Ninevé. Onder hen wordt ook Manasse genoemd. (24)
- 669 29 Esarhaddon sterft op weg naar Egypte, zijn zoon Assurbanipal wordt koning.
In Ezra 4:10 wordt hij *de vermaarde Asnapper* genoemd. (33,35)
Hij laat een lijst opstellen van koningen die hem onderdang zijn; zij moesten hem op zijn veldtochten volgen. Manasse wordt als tweede genoemd, na de koning van Tyrus.
- 663 35 Thebe in Egypte wordt door Assurbanipal veroverd. Het grootste Assyrische wapenfeit uit de jaren 60 en 70 in de 7^e eeuw voor Chr. (33,35)
In Nahum 3:8 wordt Thebe genoemd: 'het volkrijke No'. In het hebr. staat: No Amon, het is een vertaling van het Egyptische: *Stad van Amon*. Amon is weer een Egyptische naam voor Cham, de zoon van Noach. Cham was de grondlegger van Egypte, hij werd als God (Amon) vereerd. (31)
- 643 55 Laatste jaar van Manasse
- Amon
- 642 1 Manasse sterft, Amon 22 j. oud regeert 2 jaar, 2 Kon. 21:19.
- 641 2
- 642
- Josia
- 640 ½ Amon wordt vermoordt, Josia, 8 j. oud, wordt koning,
Josia stierf in juni 609; hij regeerde 31 jaar, 2 Kon. 22:1; zijn regering begon ca juni 640.
- 633 7,8 Op 16 j. begint Josia de Heere te zoeken, 2 Kron. 34:3.
Josia hervormt Juda en Israël in z'n 12^e regeringsjaar, 2 Kron. 34:3.

- 628 12,13 In het 13^e jaar van Josia wordt Jeremia geroepen, Jer. 1:2 en 25:3.
- 627 14 Assubanipal, koning van Assyrië, sterft na 42 j. regering.
- 626 15 Het Assyrische leger doet een aanval op Babylon; de Chaldese leger-aanvoerder Nabopollassar verdrijft de Assyriërs, overwint Babylonië en wordt koning van Babel, 22 nov. 626.
- 624 17 Ong. okt. begint het 16^e Jubeljaar in Israël. Vanaf de Babylonische wegvoering wordt er geen Jubeljaar meer gehouden.
- 623 18 In Josia zijn 18^e regeringsjaar wordt de tempel gerestaureerd, het originele Wetboek van Mozes gevonden, 2 Kon. 22:3,8. 2 Kron.34:8.
* Reformatie in Juda en Israël, 2 Kon. 23.
* Josia viert het Paasfeest, 2 Kron. 35.
Merk op: Dit laatste Jubeljaar is bijzonder, het Pasha eveneens, 2 Kron. 35:18.
* 850 jaar na de Uittocht!
- Sinsuraskin wordt de laatste koning van Assyrië. (34,35)*
- 614 27 De Meden, onder koning Cyaxares (ca. 625-585) veroveren Assyrië. Sinsuraskin komt om, zijn broer, Assurballit vluchtte naar Haran.
- 612 29 *De Meden en de Babyloniërs verwoesten Ninevé, de hoofdstad van Assyrië, 21 maart 612, Nahum 3.* (33,34,35)**
- 609 31 Farao Necho (610-595) gaat naar Assurballit, gevlucht koning van Assyrië die met een leger te Karchémis aan de Frath verblijft. (33,34,35)
Josia bemoeit zich ermee en sneuvelt in de strijd, 39 j. oud, 2 Kron. 35:20-einde. (Een nationale ramp. Thammuz ca. juni)
- Joachaz Josia had meerdere vrouwen, Joahaz zoon van Hamútal; Jojakim zoon van Zebudda, 2 Kon. 23:31,36; en 4 zonen, 1 Kron. 3:15: de oudste Johannan; de 2e Jojakim, 25 jr; (heette eerst Eljakim); de 3e Zedekia; 4e Sallum die waarschijnlijk ook de naam Joahaz droeg, Jeremia 22:10-12. Waarom de jongste koning werd, is onbekend.
- Jojakim
½ Joahaz, 23 j. wordt koning voor 3 maanden, 2 Kon. 23:30,31; Farao Necho II komt terug van Karchémis en zet hem af, hij sterft in Egypte, 2 Kon. 23:34.
Necho maakt Eljakim koning en verandert zijn naam in Jojakim; 25 j. toen hij koning werd en regeert 11 jaar, 2 Kon. 23:36.
- 608 1,2 Jeremia preekt en wordt vervolgd, Jer. 26.
- 607 2,3 Nebukadnézar, kroonprins, ong 20 j. wordt door Nabopollassar naar Jeruzalem gestuurd. Hij neemt de stad in, in het 3e jaar van Jojakim, Daniël 1:1 Hij neemt een gedeelte van het tempelgereedschap mee. De tempel staat nog 20 jaar, tot juli 587. In de Bijbel staat dat Nebukadnézar *koning* was.
Nebukadnézar neemt enkele prinses mee, Daniël, etc, Dan. 1:3.
Jojachin, 8 jaar oud wordt tot *kroonprins* aangesteld, 2 Kron. 36:9,10
Fl. Joséfus citeert Beroses dat *kroonprins* Nebukadnézar gevangen Joden meenam naar Babel, 3e boek, X boek, 11e hfd. Nr. 432.

De periode vanaf 2e helft 607 tot maart 537 wordt genoemd **de 70 jarige Babylonische Gevangenschap**. In feite begint de ballingschap dus met de wegvoering van Daniël, etc. "Zodat het koninkrijk van Juda bestaan heeft 390 jaar", schrijft B. Pictet, dl. III Chr. Godgel. (997-607 v.Chr., Ezech. 4:5)

- 606 3,4
605 4,5 Nebukad nezar In het 23e j. van Jeremia, in het **4e j. van Jojakim, dat is het 1ste jaar** van Nebukadnézar profeteert Jeremia dat al de volken Nebukadnézar 70 jaar moeten dienen, hfd. 25:1-3, 11.
Nebukadnézar houdt een veldtocht o.a. tegen Faraó Necho te Karchémis, die verslagen wordt, mei/juni. (33,34,35)
Hij trekt naar Egypte, aug. 2 Kon. 24:7 en Jer. 46:22. Hij komt niet in Juda, volgens Joséfus, 10e Boek Joodse Historie.
Nabopollassar sterft te Babel in het 21e regeringsjaar, 16 aug. Nebukadnézar volgt zijn vader op in de regering, 1 Elul, 6/7 september (Babel. Kroniek, 37).
- 604 5,6 1,2 In het 5e jaar van Jojakim, in de winter leest Baruch in de boekrol die Jojakim laat verbranden, Jer. 36:9-25.
Nebukadnézar wordt op het Babylonisch nieuwjaar officiëel als koning ingehuldigd, april. (37)
Aan het einde van het 3e jaar dat Daniël aan het Hof was, wordt hij voor Nebukadnézar gebracht, Dan 1:5,18.
Aan het einde van het 3e jaar dat Daniël aan het Hof was wordt hij voor Nebukadnézar gebracht, Dan 1:5,18.
- 603 6,7 2,3 Daniël verklaart de droom van Nebukadnézar, in zijn 2e jaar, Dan. 2:1 en wordt 'onderkoning', Dan. 2:48. Joséfus schrijft dat dit plaats vond 2 jaar nadat Nebukadnézar Egypte overwon, Joodse Historie 10e Boek; korte tijd daarna werd het gouden beeld te Dura opgericht, Dan. 3. Drie Joodse jongens komen aan het Hof, Dan. 3:30.
- 602 7,8 3,4 Omstreeks deze tijd: Jojakim onderwerpt zich niet meer aan Nebukadnézar, 2 Kon. 24:1.
- 598 11,¼ 7,8 Nebukadnézar voert in z'n 7e jaar 3023 joden weg uit Juda, Jer. 52:28. Jojakim wordt weggevoerd, 2 Kron. 36:6 en sterft kort daarna, in Babel? (2 Kron. 36:6.) Sommigen dateren deze veldtocht maart 597. (8)
Jojachin Jojachin die 10 jaar kroonprins was en 18 j. oud wordt door Nebukadnézar tot koning aangesteld, 2 Kon. 24:8 en 2 Kron. 36:9
De tekst geeft een probleem omdat er staat dat Jojachin 8 jaar oud was toen hij koning werd. Vermoedelijk is bedoeld dat hij op 8 jarige leeftijd aangesteld werd tot troonopvolger. Jojachin regeert 3 maanden en 10 dagen. Hij wordt kinderloos genoemd omdat hij geen troonopvolger kreeg, Jer. 22:30.
- 597 Zedekia Nebukadn. 1,2 8,9 Rond nieuwjaar, (ong. maart) stuurt Nebukadnézar om Jojachin

en het tempelgereedschap naar Babel te brengen, 2 Kron. 36:10. Nebukadnézar komt in z'n 8e j. naar Jeruzalem, ong. najaar? Voert 10.000 soldaten weg, 8000 vakmannen, 2 Kon 24:11-16.

Hij maakt Mattanja, 21 jaar, (zoon van Josia) oom van Jojachin, koning; noemt hem Zedekia, die 11 jaar regeert, 2 Kon. 24:17,18. In Apokr. boek 3 Ezra hfd. 1 wordt dit ook omschreven.

- 595 3,4 10,11 Jeremia profeteert tegen Hanánja, ong. juli. Jer. 28:1.
Jeremia schrijft een brief aan de Joden te Babel dat zij terugkeren als de 70 jaar te Babel vervuld zijn, Jer. 29:2, 10. Hij profeteert de ondergang van Babel, Jer. 50 en 51; geeft die profetie mee aan Seraja, 4^e j. van Zedekia, Jer. 51:59.
- 593 5,6 12,13 Ezechiël tot profeet geroepen in het 5^e j. (van Jojachin), Ez. 1:1,2.
Let op de exacte data!
Het 5^e jaar van Jojachins wegvoering naar Babel.
Het 30^e jaar na het Jubeljaar en de hervorming door Josia, j. 623.
De 4e maand op de 5^e dag. (ong. 2^e helft juni).
God beveelt hem om 390 dagen de ongerechtigheid van Israël te dragen en 40 dagen die van Juda, elke dag voor 1 jaar, hfd. 4:5, 6
Ezechiël profeteert de verwoesting van Jeruzalem, hfd. 8-10.
- 592 6,7 13,14 Inscripties op kleitabletten (37) melden dat Jechonia in het 13e jaar van Nebukadnézar ruim 15 liter olie ontving uit het magazijn voor hem en zijn kinderen; zie voor zijn zoon 1 Kron. 3:17.
Ezechiël (20:1) bestraft Israëls zonden in het 7e jaar.
- 591 7,8 14,15 Zedekia komt in opstand tegen Nebukadnézar, 2 Kon. 24:20, stuurt om hulp naar Egypte, zie ook Ezech. 17:12-18.
- 590 8,9 15,16 In sept/okt. 590 begint het SABBATJAAR waarop de slaven vrijgelaten werden. (Zie over sabbatjaren o.a. Polus Bijbelverkl. Jer.28:1.)
Korte tijd hierna bestraft Jeremia koning Zedekia dat hij woordbreuk heeft gedaan om de vrijgelatenen opnieuw onder dienstbaarheid te brengen, Jer. 34:8-16.
Nebukadnézar trekt naar Jeruzalem, Farao helpt Zedekia;
Nebukadnézar verlaat Jeruzalem en gaat naar Egypte, Jer. 37:5. Jeremia voorzegt zijn terugkeer, Jer. 37:8.
Jeremia wordt gevangen genomen, Jer. 37:21. Blijft profeteren dat Jeruzalem verwoest wordt en wordt gestraft met de modderkuil, Jer. 38, Klaagl. van Jer. 3:53-55.
- 589 9,10 16,17 Nebukadnézar verslaat het Egyptische leger; (9,33)
Farao Hofra wordt koning, 589-570, Jer. 44:30.
Nebukadnézar belegert Jeruzalem in 9e j. van Zedekia, 10e maand, 10e dag, ong. begin febr. 2 Kon. 25:1 en Jer. 39:1, 52:4;
Ezechiël wordt het op dezelfde dag nog geopenbaard, Ez. 24:1.
Ezechiël dateert alles naar Jojachins regering!
- 588 10,11 17,18 Ezechiël profeteert tegen Egypte, 29:1.
In het 10e j van Zedekia, dat is het 18e j. van Nebukadnézar ontvangt Jeremia zijn neef Hanámeël in de gevangenis, in de grootste nood voorzegt hij de grootste verlossingen, Jer. 32:1 en 33.

Nebukadnézar voert in z'n 18e j. 832 mensen uit Jeruzalem, Jer. 52:29. Er liepen Joden over naar de Chaldeeën, Jer. 38:19.

Ezechiël profeteert opnieuw tegen Egypte, 11e j. 3e mnd. 1e dag, Ez. 31.

587 11 18,19 Jeruzalem wordt ingenomen 9e dag van 4e maand in 11e j van Zedekia, 2 Kon. 25:2, Jer. 39:2 en 52:6,7; ong. 1 aug. Zedekia en al zijn zonen gedood, Jer. 52:10.

DE TEMPEL VERWOEST kort na de 7e dag, 5e maand, (midden aug.) 19e j. van Nebukadnézar, 2 Kon. 25:8. De tempel wordt op de 10e dag verbrand, Jer.52:12.

Maimonides schrijft; in het 36e jaar na het Jubeljaar, zie Polus, Bijbelverkl. Lev. 25. (1)

MERK OP: De tempel werd ingewijd ong. sept. 987 en verwoest ong. aug. 587, was 400 jaar in gebruik. Patrick citeert in de Bijbelverkl. Ridder Joan Marsham: 'dat de Tempel verbrand is nadat hij 400 jaar had gestaan', 2 Kon. 25:9. (1)

Er zijn chronologen die de tempelverwoesting dateren in 586. Zij dateren de regeringsjaren van Nebukadnézar vanaf 604, het schijnt dat de Bijbel dateert van 605, toen Nabopollassar stierf; 2 Kon 24:1.

Jeremia uit de gevangenis en gaat naar Mizpa, Jer.40.

Er komen vluchtelingen uit Juda in de grootste ellende te Edom, maar worden bespot, Obadja vers 11-14.

Jojachin

11,12

Ezechiël voorzegt de verwoesting van Tyrus door Nebukadnézar; 11e jr. van Jojachin, hfd 26:1. (Ezechiël houdt de "regerings"jaren van Jojachin aan)

586 12,13 19,20 Ezechiël krijgt bericht van Jeruzalems verwoesting, 33:21, in het 12e j. van Jechonia, de 10e maand, de 5e dag, ong half jan.

582 16,17 23,24 Nebukadnézar voert 745 mensen uit Jeruzalem, Jer. 52:30.

Ong. deze tijd wordt Jeremia wordt door z'n volk meegesleept naar Egypte, voorzegt de ondergang van Egypte door Nebukadnézar, Jer. 43:10. Volgens de overlevering wordt Jeremia enige tijd daarna in Egypte door eigen mensen gedood. Einde verhaal. Begin eeuwige zaligheid.

Nebukadnézar begint het beleg van Tyrus. (6) Begonnen 5 jaar na de verwoesting van de tempel en duurde 13 jaar. Ithobaäl regeerde 20 jaar. Zie ook Vitringa, Jesaja dl. III, blz. 414. Jes. 23:5.

Misschien omtrent deze tijd voorzegt Ezechiël de terugkeer van Israël in het laatste der dagen en hun strijd met omliggende volken, Ez. 38 en 39.

Merk op: **Jeruzalem heroverd in 1967, is 2550 jaar later!**

- 580 18,19 25,26 Daniël voorzegt dat Nebukadnézar krankzinnig zal worden, wat na 12 maanden gebeurt en 7 volle jaren duurt, Dan. 4:26,36 (ong. 579 t/m 573)
- 573 25,26 32,33 Ezechiël krijgt een zeldzaam vergezicht op de verlossing van Israël en de heerlijkheid van de tempel des Heeren in het laatste der dagen, hfd 40-48, Ezech. 40:1. In het 25e j. van Jojachin, 10^e dag in het begin van t' jaar, in 14^e j. nadat de stad verwoest was, 'juist op die dag'.
Merk op: Het is precies 900 jaar nadat het eerste Pasha ingesteld werd. Tenzij Ezechiël het visioen kreeg op 10 Tisri, het *begin* van 't burgerlijk jaar, toen het 18e Jubeljaar begon, sept/okt. 574/573. Het Jubeljaar werd niet meer gevierd in de diaspora. Israëls trouwe Verbondsgod openbaart het laatste Jubeljaar van Zijn kerk en volk op aarde. 'Och, dat Israëls verlossing uit Sion kwame!'
- 572 26,27 33 Nebukadnézar krijgt z'n verstand terug en grotere heerlijkheid, Dan. 4:36. (6)
- 571 27,28 34 In het 27e j. (van Jojachin), in de 1ste maand op de 1e dag: Ezechiël voorzegt de verwoesting van Egypte door Nebu-kadnézar, als 'loon' voor de belegering van Tyrus, hfd. 29:17.
- 570 28,29 35 Tyrus ingenomen, Ithobaäl gedood, (33-35)
Nebukadnézar trekt naar Egypte en blijft daar 1 a 2 jaar. (6)
- 569 29,30 36 Faraο Hofra, (ook Apries genoemd, 588-569), wordt gedood, Amasis volgt hem op, (569-525).
- 562 36,37 43 Nebukadnézar sterft na 43 j. regering, Evilmerodach –vlgs Joséfus zijn zoon- wordt koning.
Bab. kroniek dateert zijn dood op 26 Elul = 7 oktober. (37)
- Evil
Merodach
- 561 37 In het 1e j. van Evilmerodach wordt Jojachin ontslagen uit de gevangenis en tot een hoge functie verheven, de 27e dag van 12e maand, ong. maart, 2 Kon. 25:27
Evilmerodach werd op 25 Adar, 2 april, officieel gekroond. (37)
- 560 1,2 Evilmerodach wordt vermoord door Nergal-Sarezer schoonzoon (of zwager) van Nebukadnézar; misschien dezelfde legeraan-voerder die Jeremia uit de gevangenis verlostte, Jer. 39:3-13
- 556 Na 4 jaar sterft Nergal-Sarezer, wordt opgevolgd door zijn zoon Labasch Marduk en 9 maanden later door Nabonidus, (een kleinzoon van Nebukadnézar?) (33,37)
- Nabonidus
- 553 1 Nabonidus neemt zijn eerstgeboren zoon Bésazar aan in de regering. Bésazar is een nakomeling van Nebukadnézar, Jer. 27:7 verg. Dan 5:18,22. (33, 37)
Daniël krijgt in het 1e j van Bésazar het gezicht over de 4 wereldrijken, Dan. 7
- 551 3 In het 3e j van Bésazar krijgt Daniël, in de koninklijke residentie Susan, het visioen van de koninkrijken van de Perzen en Meden, Dan 8:1. (33, 34)
- 539 15 Kores koning van Perzië overwint in zijn 17e regeringsjaar Babel, in de nacht waarin Bésazar wordt gedood, Dan 5:30. Ong. 13 okt. 539.

Kores maakt zijn oom Darius de Meder, zoon van Ahasveros, koning over de Chaldeeën Dan 9:1. Darius is 62 jaar en regeert 1,5 jaar, Dan 6:1
In het Perzisch wordt hij genoemd: Cyaxares de zoon van Astyages, broer van Kores' vrouw.

Dit is het 68/69 jaar van de Babylonische gevangenschap.

2 Kron. 36:20, Kanttek. Nr. 42: CYRUS NAM BABEL IN HETWELK GESCHIED IS NAAR SOMMIGER REKENING OMTRENT HET JAAR DER SCHEPPING 3434.

Volgens deze chronologie is dit het 3435^e jaar vanaf de Schepping:

Van Schepping tot Zondvloed (gemiddelde leeftijd)	1650
Van Zondvloed tot Noachs dood/ geb. Abram	350
Van geb. Abram tot Wetgeving (70+430 j.)	500
Van Wetgeving tot begin tempelbouw	480
Van tempelbouw 7, 5 j. tot verwoesting tempel	407,5
Van verwoesting tempel tot inname Babel	<u>48</u>
	3435,5

**Voor Koning
Chr.j. van
Perzië
Kores**

- 538 1 Dit is het 1e jaar van Kores, na zijn overwinning en het 1e jaar van Darius koning over Babel en Medië.
Daniël kwam 3 jaar na de wegvoering aan het hof van Babel, 604; hij was er ong. 66 jaar, Dan 1:21. Volgens Joséfus (J. H. 11e boek) nam Darius hem mee naar Ekbatana, (Achmetha, Ezra 6:2) de residentie van Darius in Medië. Daniël wordt onderkoning. Er zijn 120 stadhouders aangesteld, waarvan er Daniël aanklagen, Daniël komt in de Leeuwenkuil, Dan 6.

Daniël bemerkt in het 1e jr. van Darius uit het boek Jeremia, (29:10) dat het getal van de verwoesting van Jeruzalem vervuld wordt, Dan 9:1,2.

Gabriël openbaart hem een periode van 70 (jaar)weken in welks einde de Messias zal komen, verzoening zal doen en het Heiligdom zal zalven, Daniël 9: 24-27.

Die periode houdt in: $70 \times 7 = 490$ jaar, die als volgt worden onderscheiden:

Vanaf bevel om Jeruzalem op te bouwen, straten en grachten, 'doch in benauwdheid der tijden', zijn 7 weken en 62 weken tot op Messias. In de laatste = 70e week zal de Messias uitgerooid worden.

Periode van opbouw Jeruzalem:	7x7 weken	49 jaar
Na de opbouw tot op Messias	(62x7)	434
In de helft van de daarop volgende week wordt de Messias uitgerooid,	(2x3,5 = 1x7)	<u>7</u>
		490 jaar

(De periode duurt 70 weken. In de helft van de laatste week wordt de Messias uitgerooid.)

De woorden in het 2^e deel van vers 26 "*Een volk des vorsten zal komen en de stad verderven*", etc. zijn een tussenrede, die geplaatst kan worden na vers 27. Het ziet

op de verwoesting van Jeruzalem door de Romeinen, 70 j na Christus. (1, 27 1^e deel)

Er zijn diverse meningen over deze periode, zonder anderen te veroordelen, komt bovenstaande het duidelijkst over.

De opdracht om de *tempel* te bouwen werd gegeven door Kores, maar de opdracht om *Jeruzalem* te bouwen door Arthahsasta in jaar 457 v. Chr. en herhaald in 444 v.Chr. Vanaf 457 tot de afsluiting van de Canon, 408 v. Chr., is 49 jaar. Vanaf 408 tot het Joodse jaar waarin de prediking van Johannes de Doper begon is 434 jaar, okt. 26 na Chr. (zie aldaar) In de helft van de laatste week, dus 3,5 jaar later, werd de Messias uitgeroeid, ca. april 30 na Chr. (zie aldaar) Het Heiligdom wordt gezalfd met de Heilige Geest.

40 jaar later werd de Tempeldienst uitgeroeid, 70 na Chr.

In augustus van 538 v.Chr. vindt de beroemde Proclamatie plaats van Kores, die de Joden vergunning geeft om naar Juda en Jeruzalem te gaan, Jes. 44:28 en 45:1; 2 Kron. 36:22, 23 en Ezra 1:1,2 en 6:3. Kores gaf geen bevel of bekostiging om Jeruzalem te bouwen met muren en verblijf voor regeringspersonen, maar verlof om hun huizen te herbouwen en er te wonen.

Kores gaf in bijzonder opdracht om de Tempel te bouwen, Ezra 1:2-4. Hij stelt Sesbazar aan tot Perzisch landvoogd over Juda, Ezra 1:8 (vorst van Juda) en 5:14. Joséfus schrijft dat Sesbazar landvoogd was over Fenicië en Syrië, waarvan Juda een provincie was, die tevens moest zorgen dat het werk aan de tempel werd uitgevoerd.

(Joodse Hist. 11e boek)

De Joden komen te Jeruzalem en gaan offeren op de puinhopen van de tempel, vanaf de 1e dag van 7e maand, ong. okt. Ezra 3:6

De Joden vierden het Loofhuttenfeest, einde van 7^e maand, ca. okt. 538 v. Chr. Ezra 3:4.

Uit deze datering blijkt dat in de Bijbel het kerkelijk jaar met Abib (of Nisan) als 1^e maand normatief geldt voor de jaartellingen.

Merk op: *Dit vond plaats in het 70^e jaar van de Ballingschap, (april 607)-okt. 538, en in het 50^e jaar na de verwoesting van de tempel in 587.*

HOOFDSTUK 6

6^E HOOFDTIJDPERK: VANAF DE TERUGKEER TOT DOOD VAN HERODES

- 537 2 In het 2^e jaar van de Terugkeer in de 2^e maand, ong. april wordt het fundament van de Tempel gelegd onder leiding van Zerubbábel, (in Hag. 2:22 vorst van Juda genoemd) en hogepriester Jesúa, Ezra 3:8.
Als de fundering klaar is wordt dit feestelijk gevierd, Ezra 3:10. De oude garde die de 1^e Tempel nog meegemaakt hadden, en die precies 50 jaar geleden verbrand was, weenden, maar de jongeren hadden groot plezier. (Toen ik -als jonge man- deze Chronologie maakte kon ik de jongeren goed begrijpen, en nu bij het uittypen schaar ik me bij de ouden in hun diepe smart, ziende op Nederlands Sion.)
De Samaritanen en anderen werken de Joden tegen en sturen raadslieden naar Kores om hem negatief te beïnvloeden, Ezra 4:5. Darius de Meder (Dan. 11:1) stierf ca. het 2^e jaar van Kores. Zijn positieve invloed wordt gemist.
- 536 3 In 3^e j. van Kores, 24^e dag, 1^e maand ontvangt Daniël een visioen, Dan 10:1-4.
De engel openbaart o.a. aan Daniël de tegenstand van de vorst van Perzië, Dan. 10:20. Misschien ziet dit op (tijdelijke) tegenwerking van Kores in het verder bouwen van de tempel, Dan. 10:13.
De engel voorzegt dat er nog minstens 4 koningen over Perzië zullen regeren, Dan 11:2.
- 530 9 Kores sterft in het 26e regeringsjaar over Perzië, het 9e jaar over Babylonië. Zijn zoon Cambyses volgt hem op. (8, 35)
- Cambyses/
Ahasvéros
- 529 1 Cambyses wordt Ezra 4:6 Ahasvéros genoemd, de Hebr. naam voor het Perzische Arthahsasta /Artaxerxes, Ezra 4:7 en Joséfus J. H. 11e b. 2e hfd.
De Samaritanen schrijven aan hem een aanklacht tegen de Joden; kopie brief in Ezra 4:6-16. Arthahsasta verbiedt de verdere tempelbouw, Ezra 5:24. Het werk ligt 9 jaar stil
- 525 5 Cambyses herovert Egypte en onderwerpt het (40 jaar?) Ez. 29:12, 13. (8, 35)
- 523 7 Maansverduistering in juli, 192 jaar en 64 dagen voor Alexander de Grote, (zie jaar 331)
W. Perkins schrijft hierover: 'Die deze dingen voor versierd achten moeten de orde van alle astronomische berekeningen omverwerpen. En waarlijk dit schijnt mij een merkkelijk bewijs voor de waarheid van de Heilige Schrift. Dewijl de heilige Historie in orde van verhalen zeer net met de omloop van de hemel overeenkomen.' (W. Perkins, Al de werken, dl. 3, Chronologie)
- 522 8 Cambyses doodt zijn broer Smerdes en sterft kort daarna, 1 juli 522. (8, 35)
Een magiër, priester, volgt Cambyses op en regeert 0,5 jaar van 11 maart –11 okt. Darius I Hystapis wordt koning van Perzië, 5 okt. De 2^e koning na Kores, van de drie genoemd in Dan. 11:2. (8, 35)
In deze chronologie wordt ervan uitgegaan dat zijn beginjaar gerekend wordt van het Perzisch nieuwjaar, mrt. 521.

Darius

- 520 2 Haggai profeteert in 2^e j. van Darius, 6^e maand, 1^e dag, (29 aug.), Haggai 1:1. (Data in Haggai en Zacharia uit: 53)
De Joden hervatten de tempelbouw. Haggai bemoedigt hen, 24^e dag, 6^e maand Hag. 2:1,2
Zacharia roept het volk tot bekering, 8^e maand, 2^e j. van Darius, Zach 1:1
Haggai bemoedigt het volk, 24^e dag, 9^e maand, (18 dec.), Hag. 2:11,16,19
- 519 Zacharia krijgt een belofte van de komst des Heeren tot Zijn tempel, 11^e maand, 24^e dag, (15 febr.), Zach. 1:7-21 en hfd. 2
Zacharia roept het volk tot bekering op de 24^e dag van de 11^e maand (hetzelfde jaar), en herinnert het volk dat de Heere 70 jaar vertoorned is geweest Zach 1:2. Met andere woorden, de gestelde termijn van 70 jaar is haast voorbij. De 70 jaar hier genoemd hebben betrekking op de verwoesting van de *tempel*, vanaf 587-517.
Zacharia bemoedigt Zerubbábel dat hij de tempel zal voltooien, Zach. 4:9.
Thatnai en Sthar-Boznai, 2 satrapen (landvoogden) van Perzië gesteld over Syrië en Fenicië –waaronder ook Juda behoorde- worden woedend en schrijven direkt naar Darius, Ezra 5:1-5. De Joden bouwen met grote moeite verder, Ezra 5:5
Darius stuurt een brief terug (Ezra 5:6 etc.) met kopie van de Proclamatie van Kores en zijn bevel om de tempel te bouwen, uit het Rijksarchief van de koning, Ezra 6:1-12.
De tempelbouw gaat met grote spoed verder, Ezra 6:14.
- 518 4 4^e jaar van Darius, 4^e dag, 9^e maand, (7 dec.) een vraagstuk over het vasten, Zach. 7. O.a het vasten in de 5^e maand, wat ging over de tempelverwoesting. De Joden zeiden dat dit vasten niet meer nodig was nu de tempel herbouwd werd.
De Heere bestraft hun *uitwendig* vasten, deze 70 jaar, Zach. 7:5
- 515 6 De tempel wordt voltooid in het 6^e j. van Darius op 3e Adar, (18 febr.) Ezra 6:15 Helaas, de ark en de Sjechina wordt gemist! (Jer. 3:16)
De Joden vierten Pascha 14e van de 1e maand, Ezra 6:19.
De tempel werd ingewijd 532 j. 6 mnd. 10 d. vanaf Sauls regering, Jos. J. Hist. VI, 4, 442. 515 + 533 = 1048 v. Chr. (Een exacte berekening van Joséfus, hoewel deze chronologie van hem verschilt in enkele perioden.)

MERK OP: In het **480** jaar na de Uittocht werd het fundament gelegd van de 1e Tempel 994 v.Chr.; **480** j. later werd de 2e Tempel voltooid.

Vanaf de Terugkeer tot de inwijding van de nieuwe tempel, zijn 22 jaar. Beschreven in het boek Ezra, die later leefde.

Vanaf de nieuwe tempel, 515 tot het 1ste jaar van Arthahsasta koning van Perzië 464 v. Chr., is een periode van ong. 51 jaar. Deze periode is niet beschreven in de Bijbel. De regeringsjaren van de Perzische vorsten worden door Joséfus ook niet juist weergegeven. Toch konden de Joden uit later tijd de duur ervan enigszins weten uit andere gebeurtenissen en de geslachtsregisters met name van de hogepriesters, zie Ezra 10 en Nehemia 12: 10,11,22

- 486 36 Darius I sterft, nov. 486, Xerxes wordt koning, de 3e Perzische koning na Kores, Dan. 11:2. (9, 35)

Xerxes

- 483 3 Xerxes voert oorlog met Griekenland. Met een fabelachtig rijk leger trekt hij op, overwintert te Sardis. (9, 35)
- 481 5 Zerubbábel, landvoogd van Juda sterft, (Joséfus, Joodse Hist. 11e boek). Hij wordt opgevolgd door Rezamesullam, ook Resa genoemd, geslachtsregister Maria, Lucas 3:27. (Zie bijlage: geslachtsregister van Jezus)
- 479 7 Xerxes verliest de zeeslag bij Salamis
- 478 8 Xerxes verslagen door de Grieken te Platea en Mikale.
Sommige latere theologen schrijven dat de geschiedenis van Esther plaats vond tijdens het leven van Xerxes. Dit strijdt tegen de historische beschrijving die gewag maakt van zijn tocht naar Griekenland. Xerxes kan niet te Susan geweest zijn in zijn 3^e en 7^e jaar, Esther 1:3 en 2:16
- 465 21 Laatste jaar van Xerxes. (9, 35)

Arthahsasta

- 464 Xerxes wordt vermoord na 21 j. regering door Artabanus die 7 maanden regeert. Arthahsasta Longimanus doodt Artabanus en wordt koning over Perzië. Longimanus betekent: langhand. In Perzisch: Artaxerxes, in Hebr. Ahasvéros Wordt koning ong. november.
Hij is de beroemde 4e koning na Kores, Dan. 11:2
- 463 1 'Hij is die Ahasvéros die regeerde van Indië af tot Morenland toe 127 landschappen', Esther 1:1
- 461 3 Ahasvéros maakt in zijn 3e j een prachtig feest omdat hij zijn broer Hystaspes verslagen had en alleenheerser werd over het grote Perzische rijk, Esther 1:3
Vasthi wordt verstoten, Esther gekozen, Es. 2:8
- 4 Na 1 jaar wordt Esther voor het eerst bij Ahasvéros gebracht, Est. 2:12,13
- 458 6 Ongeveer 1 november begint het 7e jaar van Ahasvéros
- 457 7 Ester wordt tot koningin aangenomen in maand Tebeth, de 10e maand, Est. 2:16.
De Joodse schrijver, Ezra, hanteert het kerkelijk jaar van de Joden, ong. januari.
De komst van Esther aan het Hof had grote betekenis en goede gevolgen voor de Joden, want:

In het 7e jaar van Arthahsasta geeft hij Ezra de priester **opdracht** om naar Jeruzalem te gaan om de Tempeldienst te onderhouden uit de Schatkist. Die mee willen krijgen vrijgeleide. Ezra 7:1-7.

Ezra gaat met een grote schat naar Jeruzalem en regelt er de burgerlijke zaken, Ezra 7:11-26. De optocht vanuit Susan begint 1^e van 1^e maand, ong half maart. Zij vasten 12^e van de 1^e maand, Ezra 8:31 en men bereikt Jeruzalem 1^e van 5^e maand, Ezra 7:9. Ongeveer aug. 457.

Deze terugkeer wordt in de literatuur genoemd:

DE TWEDE TERUGKEER IN 457 VOOR CHR. JAARTELLING.

Met deze terugkeer beginnen de 70 jaarweken, de 1e periode van 49 jaar, zoals Gabriël aan Daniël openbaarde: "Van **de uitgang des woords** om te doen **wederkeren en om Jeruzalem te bouwen**", Dan 9:25

* Ahasvéros en zijn 7 raadsheren en alle geweldigen deden een gebod uitgaan van vrijgeleide en hulp aan degenen die wederkeerden naar Jeruzalem; Ezra 7:28

* 13 jaar later, in het 20 jaar van Ahasvéros doet hij opnieuw een gebod om Jeruzalems **muren** te herbouwen, Neh. 2:7-9

Vanaf sept. 457 tot sept. 26 na Chr. -toen het Joods burgerjaar begon waarin Johannes zijn prediking begon- is $69 \times 7 = 483$ jaar, volgens de engel Gabriël, Dan 9: 25 etc.

Had het Joodse volk maar meer acht geslagen op deze periode! Helaas, de Schriftcritici onder Joodse en Christelijke schrijvers dateren Daniëls profetie geschreven in de tijd van de Makkabeeën

- 456 8 Ezra verzamelt alle mannen van Juda en Jeruzalem inzake vreemde vrouwen; vanaf de 20e van de 9e maand en stuurt ze weg. Het karwei is klaar op 1e dag van 1e maand, (maart), Ezra 10:9,17
- 450 12 In het 12e j. van Ahasvéros wordt Haman onderkoning en begint zijn vervolging tegen de Joden, Esther 3:1,7. Vanaf de 1e maand Nisan (voor de Gevangenschap Abib genoemd) wordt het Poer, het Lot geworpen om de Joden uit te roeien, Esther 3:7-13
- 451 13 In de laatste maand, Adar, ong febr./mrt wordt het Poer beëindigd, Est. 3:13
Op de 13^e van de 1^e maand, ong april worden de brieven voor de holocaust van de Joden verzonden. (13, het ongeluksgetal) 's Daags voor hun Pascha! Es. 3:12.
Ester gaat naar de koning; Haman wordt opgehangen en Mórdechai wordt onderkoning, Est 5,6,7.
- 450 14 Op de 23e van de 3e maand ong juli, schrijft Mórdechai aan de Joden, Esther 8:9
Op de 13e dag van 12e maand, ong. maart worden de zaken omgekeerd.
Grote blijdschap, Est. 9:1.
Het POERIMFEEST (Lotenfeest) wordt ingesteld op 14 en 15 Adar, Est. 9:21
- 444 20 Nehemia is schenker van koning Ahasvéros in de stad Susa in Medië.
Neh. 1:1 [Een Joodse schenker. Hoe kan het anders, een Joodse koningin en onderkoning.]
In het 20e jaar, maand Chisleu, ong nov. ontvangt Nehemia bericht over de ellenden in Juda en dat Jeruzalems poorten en muren nog steeds niet herbouwd zijn, Neh. 1:1-3
Nehemia wordt voor 12 jaar als landvoogd naar Jeruzalem gestuurd door Ahasvéros Neh. 2:6 en 5:14. Hij begint met de herbouw van de muren.
Enige huizen waren er reeds gebouwd, Hagg. 1:4 en 1 Kron. 9:3 e.v.
Sanballat, de landvoogd van Samaria wordt verbitterd, en probeert het werk te verhinderen, Neh. 2:10 en 4:1
De muur is in 52 dagen klaar; 25e Elul, ong. sept. Neh. 6:15

In de 7^e maand leest Ezra de wet voor, Neh. 8:1-10

In de 2^e helft van de maand was het Loofhuttenfeest, zoals het nooit meer was gevierd sinds de dagen van Jozua! Neh. 8:18. Ca. 980 jaar geleden.

Op de 24^e Tisri wordt een extra vastendag gehouden en komt het volk met God in een nationaal verbond, wat plechtig wordt ondertekend, Neh. 9 en 10

Ze scheiden zich af van de vreemde vrouwen Neh. 9:2 en regelen de tempeldienst, Neh. 10:29-39

De muur wordt plechtig ingewijd, Neh. 12:27-43

Ezra leest opnieuw voor uit de Wet. De Ammonietische en Moabietische vrouwen worden van het huis Gods verwijderd, Neh. 13:1-3. Wanneer is onbekend.

Er zijn oudere schriftverklaarders (1) die de periode van 490 jaar vanaf 444 beginnen. Zij rekenen in maanjaren. Een maanjaar heeft 354 dagen. Dat komt neer op 470 zonnejaren over genoemde periode. De periode van maanjaren eindigt ook dan in 26 na Chr. Maar de Bijbel rekent niet in maanjaren. Bovendien eindigt de periode van 470 maanjaren in 26 na Chr. terwijl de periode van 490 zonnejaren in 26, de laatste jaar-week, nog moet beginnen.

432 32 Arthasasta roept Nehemia naar Babel in zijn 32^e regeringsjaar, Neh. 13:6. Nehemia blijft er 'sommige dagen' Vermoedelijk is Nehemia enkele jaren daar gebleven. Tijdens zijn afwezigheid heeft Eljasib de hogepriester en Tobia het huis Gods ontheilgd, Neh. 13:4,5. (Joods Hist. 11^e boek)

435 35 Misschien omtrent deze jaren gaat Nehemia terug Jeruzalem. Hij voert nieuwe hervormingen door, Neh. 13:7-31

423 41 Arthasasta sterft na ruim 41 jaar regering, gerekend van de dood van Xerxes De koningin sterft enkele dagen later. Was het Esther? (Wordt niet in de literatuur vermeld.)

Zijn zoon Xerxes volgt hem op, wordt vermoord door Secundianus, die door Ochus vermoord wordt. Ochus aanvaardt de regering en laat zich Darius II (Nothus) noemen; *Darius de Perziaan*, Neh. 12:22. (33, 35)

Darius

419 5 Uit dit jaar dateert een zgn Paasbrief, een perkament gevonden in Egypte. (9, 35) De Joden uit Elefantine in Egypte sturen naar Jóhanan de hogepriester, Neh. 12:22 en Bigevai een Perzisch landvoogd van Juda een brief i.v.m. voorschriften voor het Pasha. Drie dagen later dreigen ze zich tot Sanballat te wenden als hun verzoek niet wordt ingewilligd.

Jóhanan wordt in Neh. 12:11 Jonathan genoemd, hij was een ontrouw priester. Joséfus vermeldt dat hij zijn broer Jesus dode in de tempel. (Joodse Hist. 11e boek)

Ca. deze tijd heeft Maleáchi, de laatste profeet geprofeteerd.

409 15 In deze tijd was Jaddua de 6e hogepriester na de Eerste Terugkeer, Neh. 12:22. Hij moet nog erg jong zijn geweest en heeft heel lang dienst gedaan. Zie bijlage over de Hogepriesters.

408 16 Ong. juli/aug. eindigen de eerste 7 jaarweken, 49 jaren, Dan 9:24-26.

407 17 De periode van de eerste 7 jaar-weken wordt door de engel afgebakend. Misschien is dit de reden dat het werk van Ezra, Nehemia en Maleáchi in deze tijd geëindigd zijn.

Maleáchi sluit de Canon af met de profetie van de komst van de Messias en Zijn voorloper.

Ezra legt de laatste hand aan de boeken van het Oude Verbond, b.v. 1 Kron. 9:34 worden hoofden genoemd die te Jeruzalem woonden na de herbouw. Zie ook Nehemia 11.

De periode van de Terugkeer 538 tot de Afsluiting van de Canon, is ruim 130 jaar.

De profetie door Profeten met Goddelijk gezag bekleed, zweeg, ruim 400 jaar. In het 4^e jaar voor de Chr. jaartelling verschijnt de Engel Gabriël opnieuw. Hij kondigt aan Zacharia de geboorte aan van de grote profeet die voor de Messias zal heengaan. En 6 maanden later kondigt Gabriël de komst aan van de Grote Profeet, de Messias, naar Wiens komst zij sterk verlangden!

HET VASTLEGGEN VAN DE CANON

Diverse theologen van later datum beweren dat het boek Esther en een gedeelte van het boek Daniël later aan de Canon van de Heilige Schrift zijn toegevoegd.

Joséfus schrijft in zijn Boek tegen Apion, hfd. II, blz 716, 717 over de boeken der Joden. Hij schrijft 'dat de profeten de oude geschiedenis beschreven hebben volgens de zuivere waarheid door inblazing en beweging van Gods Geest. Daardoor bezitten de Joden geen groot getal boeken die elkaar tegenspreken, zoals andere boeken, maar zij hebben 22 boeken die onderling samenstemmen, namelijk 5 boeken van Mozes, 13 profeten en 4 lofzangen.'

De Joden telden de boeken anders dan wij. Wij tellen er 39. De Joden hadden voor hetzelfde aantal boeken 2 schikkingen: een van 22 boeken en een van 24 boeken.

Deze telling van Joséfus is lastig. *Mozes en de profeten* is een uitdrukking voor de 5 boeken van Mozes en de overige boeken, uitgezonderd Job, Psalmen, Spreuken, Prediker en Hooglied. Misschien bedoelt Joséfus: 5 boeken van Mozes, 4 lofzangen, (Psalmen – Hooglied) en 13 profeten: 1. Jozua, 2. Richteren/Ruth, 3. Samuël, 4. Koningen, 5. Kronieken, 6. Ezra/Nehemia, 7. Esther, 8. Job, 9. Jesaja, 10. Jeremia/ Klaagl., 11. Ezechiël, 12. Daniël en 13. De Kleine Profeten.

Joséfus schrijft:

"Al deze 22 boeken zijn geschriften in de periode van Mozes tot Artaxerxes, de zoon van Xerxes, koning van Perzië. Alles wat sinds Artaxerxes tot onze tijd toe [ong. 90 na Chr.] voorgevallen is heeft men insgelijks beschreven. Maar omdat er toen geen elkanderopvolging van Profeten is geweest gelijk te voren, geeft men er hetzelfde geloof niet aan als aan de vorige. Welke wij zulke eerbiedigheid toedragen dat er nog nooit iemand de stoutheid gehad heeft om er iets af te doen, of het allerminste daaruit te veranderen. Want wij merken ze aan als Goddelijk en noemen ze ook zo. Wij belijden dat wij die Schriften onschendbaar onderhouden en dat wij desnoods zijnde, gaarne het leven daarvoor willen laten, gelijk dan ook zeer veel gevangenen van onze landaard in de schouwplaatsen een menigte van pijnigingen en velerlei doden geleden hebben, zonder

dat men hen ooit enig woord tot nadeel onzer wetten en vaderlijke inzetten, uit de mond heeft kunnen wringen."

In deze 22 boeken is ook Daniël begrepen. Als Joséfus Daniël citeert schrijft hij o.a. van zichzelf dat hij in 't Grieks ter goeder trouw schrijft hetgeen men in de boeken der Hebreëen verhaald vindt zonder iets daar af of toe te doen, 10e B hfd. 11.

Joséfus vertelt dat de hogepriester Onias naar Alexander de Grote ging met het boek Daniël en toonde hem dat Daniël reeds van hem geprofeteerd had in hfd. 8. Wat hiervan waar is doet niet ter zake. Het toont de grote achting die het Joodse volk het boek Daniël toedroeg vanaf dat het geschreven werd.

Joséfus spreekt over Daniëls profetie die vervuld werd in Antiochus Epifanus en daarna. *"Deze profeet had ook kennis van 't Romeinse Rijk en van de uiterste verwoesting die ons land daardoor is overkomen"!!* Joodse Hist, 10e B 12e hfd., blz. 261.

Vanaf de sluiting van de Tempel door Antiochus verschenen er diverse Joodse geschriften met de opmerking dat Daniël geprofeteerd had wat het Joodse volk had ondervonden, o.a. Het Testament van de 12 patriarchen, Jesus Sirach, Apocalyps van Zefánjah, 1e boek van Henoch, etc.

VANAF AFSLUITING CANON TOT DE DOOD VAN HERODES

Voor **Koning**

Chr.j. Perzie

- Darius II
- De profetie in dit tijdperk is in enkele hoofdlijnen geopenbaard aan Daniël, hfd.11
De historie is o.a. beschreven door Flavius Joséfus, Joodse Hist. Boek 12 en 13. Andere bronnen: De boeken der Makkabeeën, W. Keller (22), Van der Woude, (69)
- 405 19 Darius II sterft
- Artaxerxes II
- 404 1 Artaxerxes II Mnemon wordt koning van Perzië.
- 359 46 Artaxerxes II regeert 46 jaar
- Artaxerxes III
- 358 1 Artaxerxes III, ook Darius Ochus genoemd, wordt koning.
- 337 21 Artaxerxes III regeert 21 jaar
- Darius;
Arses
- 336 1 Artaxerxes III wordt vergiftigd, Arses (Darius Arses) volgt hem op
Arses wordt aangevallen door Philips, koning van Macedonie, hoofdman van het Griekse leger.
Arses wordt vermoord, Darius III (Darius Codomanus) volgt hem op
- Darius
Codomanus
- 335 1,2 *Alexander de Grote* wordt hoofdman over de Griekse legers en strijdt tegen de Perzen
- 334 2 Alexander trekt naar Azië en verslaat de Perzische legers
- 333 3 Alexander overwint Klein Azië
- 332 4,5 Alexander verwoest Tyrus, verovert Palestina en Egypte. Hij trekt door Juda tot Jeruzalem en brengt het land onder zijn regering.
- Alexander
- 331 1 Darius III wordt verslagen door Alexander bij Arbela.
Alexander trekt over de Eufraat en Tigris, neemt Babel in, onderwerpt de Meden en andere volken, okt. 331.
11 dagen voor de Monarchie van Alexander was er een zonsverduistering, 192 jaar en 64 dagen na de zonsverduistering in het 7^e jr van Cambyses, (W. Perkins, 3^e deel Al de Werken, Chronologie)
- 328 4 Alexander verovert Indië
- 324 8 Alexander sterft te Babel, 33 jaar oud, begin 323.
Daniël heeft van Alexander geprofeteerd in hfd. 8:5 'De harige bok uit Griekenland' en hfd. 11:3

Daniël heeft van de 4 grote wereldrijken geprofeteerd in Hfd. 2, 7, 8, 11.

Het 1^e wereldrijk Babylonië 70 jaar 607-538 v.Chr.

Het 2^e wereldrijk Perzen en Meden 307 538-331

Het 3^e wereldrijk Grieken 263 331- 68

Het 4^e wereldrijk Romeinen 381 68- 313

Het heidens Romeinse keizerrijk werd in 313 gevolgd door het Christen Romeinse Rijk. Uit dit Rijk ontwikkelden zich de kerkelijk-wereldlijke regering van de Antichristelijke machten, die de Kerk en het Jodendom vervolgd hebben.

Na de dood van Alexander de Grote viel zijn rijk uiteen in 4 delen, Dan. 11:4. ('maar niet aan zijn nakomelingen')

323 Ptolemeüs I Soter, generaal van Alexander de Grote, wordt "vorst" dwz. (hoogste overheidspersoon) van Egypte en Seleukis Nikanor legeraanvoerder van Syrië.

In Daniël 11 wordt de koning van Egypte en zijn opvolgers genoemd: 'de koning van het ZUIDEN', Dan. 11:5,6; en de koning van Syrië en zijn opvolgers 'de koning van het NOORDEN'.

319 Beide dynastieën hebben Juda overheerst, waarvan de Syrische de wreedste was. Ptolemeüs Soter I overheerst Juda en neemt Jeruzalem in, Dan 11:5a

Juda komt onder GEZAG VAN EGYPTTE.

311 Seleucus I Nicanor wordt koning van Syrië, 'zijn heerschappij zal een grote heerschappij zijn'. Dan 11:5b. Nieuwe historici schrijven 311.

In 312 begint de **SELEUCIDISCHE jaartelling**. Recente wetenschappers: schrijven **311**.

Profetie van Daniël 11:6 vindt z'n vervulling in de zonen van genoemde koningen.

304 Ptolemeüs I Soter wordt koning in Egypte

301 Palestina komt onder heerschappij van de Ptolemeeën uit Egypte

283 Ptolemeüs Soter I sterft, Ptolemeüs II Filadelfus volgt hem op

281 Seleukis in Syrië wordt vermoord, Antiochus I Soter volgt hem op

262 Antiochus II Theos wordt koning in Syrië.

246 Ptolemeüs III Euèrgetès wordt koning van Egypte. Antiochus II Theos sterft, zomer.

245 Seleucus II Kallinikos, zoon van Antiochus II, wordt koning van Syrië

Wat Daniël voorzegt in hfd. 11:7-9 wordt in deze koningen en in de koningin Berenice vervuld.

Zie ook de uitvoerige kanttekeningen in de Statenbijbel, bij Daniël 11.

225 Seleukus III Soter of Keraunos, zoon van Seleucus II, koning van Syrië, 3 jaar, Dan. 11:10

222 Antiochus III de Grote, koning van Syrië

221 Ptolemeüs IV Filopator, 17 j. oud, koning van Egypte, Daniël 11:10,11.

- "En de koning van het Zuiden zal verbitterd worden (...) en strijden tegen de Koning van het Noorden.*
- 207 Antiochus III doet grote overwinningen, Dan 11:12,13. *"De koning van het Zuiden zal wederkeren."*
- 204 Ptolemeüs V Epifanes van Egypte wordt kroonprins, 6 j. oud, als zijn vader sterft, 5 jaar lang.
Afvallige Joden voegen zich bij Antiochus van Syrië, Dan 11:14. *"De scheurmakers uws volks zullen verheven worden."*
- 198 Antiochus strijdt tegen Egypte, Dan 11:15; Israël wordt overwonnen, Dan. 11:16. *"Hij zal ook staan in het land des sieraads."* (Ezech. 20:6: het sieraad van alle landen)
- 197 **JUDA KOMT ONDER GEZAG VAN DE SYRIËRS**
- 195 Antiochus de Grote sluit vrede met Egypte
- 193 Antiochus de Grote geeft zijn dochter aan Ptolemeüs V van Egypte, Dan. 11:17
- 191 Antiochus stuurt een vloot naar Griekenland en omliggende landen, Dan. 11:18.
"maar een Romeins overste verslaat hem", vers 18a. Antiochus de Grote wordt bestreden door Publius Cornelius Scipio Africanus.
- 188 "Een overste", uit Rome dwingt Antiochus de Grote tot vredesonderhandelingen, vers 18b.
- 187 Antiochus de Grote wordt 3 juli 187 vermoord.
Seleucus IV Filipator volgt hem op.
Een wreedaard en belasting afperser, Dan. 11:19, 20
- 180 Ptolemeüs VI Filometor, 6 j. oud volgt zijn vader op in Egypte
- Antiochus IV
Epifanus
- 175 1 Seleucus IV Filipator sterft 2 sept. Antiochus IV Epifanus wordt koning in Syrië, Dan. 11:21. *"Daarna zal er een verachte in zijn staat opstaan."*
- Daniëls profetie in vers 21 t/m 29 vonden plaats tussen Antiochus IV Epifanus en Ptolemeüs VI Filometor. Hij wordt genoemd 'de vorst des verbonds', vers 22 nl. een onderling contract tussen die twee koningen.
- Antiochus IV Epifanus beschouwde zich als een zoon van Zeus, een Goddelijk koning, Dan. 11:36. (Hij was in zijn zelfverheffing en in zijn tempelontheiliging een type van de Antichrist. Ook betreffende de duur van zijn tempelontheiliging, 1260/1290 dagen/jaren.)
- 172 4 Menelaös koopt het Hogepriesterambt van Antiochus (in de plaats van Jason) hij blijft 10 jaar een afvallig bewind voeren, vanuit Jeruzalem.
- 171 5 Op de 6^e dag van de 6^e maand wordt een (godvruchtig) hogepriester Onias III gedood.
- 170 6 Antiochus IV richt te Jeruzalem verwoestingen aan
- 169 7 Antiochus IV trekt voor de 3^e keer naar Egypte om afspraken te maken,

- Dan. 11:23
- 168 8 Antiochus IV gaat voor de 4^e keer naar Egypte, wordt door de Romein Attilius verslagen, vers 29, 30. Hij stuurt Apollonius naar Jeruzalem die de stad verwoest. Hij bouwt op 15 Chisleu een afgodsaltaar, in de tempel, 'de gruwel der verwoesting', Dan. 11:31. Het heidens altaar wordt ingewijd op de 25^e van 9^e maand
- Vervolgingen breken overal los, Dan 11:31-39
- 167 9 De dappere Mathias en zijn 7 zonen vatten de wapens op, Dan 11:34
- 166 10 Judas de Makkabeeër overwint Lysias de Syrische legeroverste. Antiochus IV houdt een veldtocht naar het oosten, Dan 11:40-45
- 165 11 Judas de Makkabeeër herovert Jeruzalem; herstelt de tempeldienst op de 25^e van 9^e maand, kort na het Loofhuttenfeest

Antiochus IV strijdt tegen Phrates, koning van de Parten, die op de oostgrens van Syrië aanviel, vers 44. De Romeinen vallen hem vanuit het Noorden aan, Dan. 11:44 'geruchten vanuit het Noorden'.

Antiochus IV sterft in de strijd tegen de Parten, aan 't eind van 't jaar: en hij zal tot zijn einde komen', Dan 11:45.

Joséfus schrijft in het 149e jaar (van de Seleudische jaarrekening), J. Hist.XII. 14.

De dagen van de tempelverontreiniging worden in Daniël 12:11, 12 genoemd: 1260, 1290, 1335 dagen. Het zou als volgt berekend kunnen worden, hoewel nog geen eenstemmigheid onder wetenschappers is bereikt:

Vanaf verovering Jeruzalem door Apollonius

Tot het oprichten van de afgod	180 dagen
De tempel precies 3 jaar gesloten	<u>1080</u>
	1260
Tempelreiniging duurde 30 dagen	<u>30</u>
	1290
Verdere verovering door Judas tot dood Antiochus	<u>45</u>
Totaal	1335 dagen

De Joden stellen het Feest van de Tempelvernieuwing in, zie ook Joh. 10:22

De historie na de dood van Antiochus IV Epifanus werd niet meer door Daniël geprofeteerd. De boeken van de Makkabeeën geven voldoende informatie.

- 164 De jonge Antiochus V Eupator wordt koning over Syrië; Filippus wordt aangesteld als zijn Rijksbestuurder, Lysias wordt zijn legeroverste.
- 163 Judas de Makkabeeër voert oorlog met Lysias, een regent van Antiochus V te Antiochië. Antiochus V komt te hulp en belegert de Tempel.
- Van okt. 163-okt 162 Sabbatjaar**, Joséfus J. Hist.XII. 14 en 1 Makk 6:49
- Judas
- 162 Filippus laat zich tot koning uitroepen over Syrië, Antiochus V moet het beleg opbreken.

Lysias raadt de koning aan om vrede te sluiten met de Joden, omdat ze hun wetten toch niet zullen prijsgeven. Antiochus V laat door een oorlogsgezant aan Judas de Makkabeeër weten dat hij hen **vrede wil geven om volgens hun wetten te leven**.

Antiochus voert de goddeloze Hogepriester Menelaüs mee naar Antiochië en laat hem op raad van Lysias onthoofden. Lysias raadde dit de koning aan omdat hij (die Hogepriester) de oorzaak was dat de Joden hun Godsdienst verlaten hadden waardoor alle onheilen waren ontstaan en de Joden in het vervolg rustig zouden blijven.

161 Alkimos niet uit de Hogepriesterlijke stam maar wel uit de stam van Aäron, wordt hogepriester. Antiochus V Eupator wordt vermoord

Jonathan

160 1 Bachides doodt Judas Makkabeeër, mei.

Jonathan de Makkabeeër volgt hem op; hij was 17/18 jaar oud

152 9 Jonathan de Makkabeeër wordt hogepriester, okt. 152; zoon van Mathias. uit de priesterklasse van Jójarib, uit het geslacht van Ithamar, de zoon van Aäron, 1 Kron. 24:6,7. 1 Makkabeeën. 10 van zijn nakomelingen zijn hogepriester geweest.

Simon de Makkabeeër

142 1 Jonathan de Makkabeeër door Tryfon vermoord, zijn broer Simon Maccabeüs volgt hem op die benoemd wordt tot HOGEPRIESTER en vorst, (overheidspersoon, Jer. 36:12, géén koning).

141 2 Simon Maccabeüs bevrijdt Jeruzalem, juni. **Juda wordt ONAFHANKELIJK**, zie 1 Makk. 13:41; de Joden dragen geen schatting meer af aan Syrië.

135 8,1 Simon Maccabeüs door zijn schoonzoon vermoord, maart. 135/134 Sabbatjaar, Jos. Joodse Oorl. H. 2. Nr. 9

Zijn zoon Johannes Hyrkánus I volgt hem op, hogepriester en koning

Johannes Hyrkánus I

104 1 Johannes Hyrkánus sterft; 31 j. geregeerd, (Jos. J. Hist. 13^e B) zijn zoon Aristobúlus vermoordt zijn moeder en broer en regeert 1 jaar, okt./nov. Hij neemt als 1ste van de Hasmoneeën (dynastie der Makkabeeën) de titel KONING aan.

103 1 Alexander Janneüs volgt zijn broer Johannes Hyrkánus I op, hij regeert 27 j. (Jos. J. Hist. 13B. 23h. nr. 563)

Alexander Janneüs

102 2 Onder Alexander Janneüs wordt Juda uitgebreid, zo groot als ten tijde van David.

77 27 Alexander Janneüs sterft, zijn weduwe Alexandra volgt hem op, ze maakt haar oudste zoon Johannes Hyrkánus II hogepriester

Alexandra

76 1 Alexandra sterft, 68/67 reg. 9 j.; haar zoon Johannes Hyrkánus II volgt haar op, slechts 3 maanden, in het 3e j. van de 177e Olympiade. (Griekse datering)

Haar zoon Aristobólus II verdrijft Johannes Hyrkánus en wordt *hogepriester en koning*, 4,5 j. Een priester-koning is uniek.

- Aristobólus II
- 67 1
- 66 2
- Pompéjus, een Romeins legeroverste neemt de plaats in van een Romein Lukullus en begint de veldtochten tegen Parthië, Armenië, Syrië en maakt dat gebied tot een Romeinse provincie.
- Het 3e wereldrijk op aarde eindigt, het 4e begint, Dan 7:7
- 65 3
- 64 4 Burgeroorlog in Juda.
- 63 5 Pompéjus verovert Juda en belegert Jeruzalem, ruim 3 maanden, (Joséfus Joodse Oudh 14e boek, 8e hfd, nr 577)
- Pompéjus neemt Jeruzalem in op de vastendag, in de 3e maand, ([waarsch gerekend naar de Olympiade] Joséfus, Joodse Hist. 14e boek 28e hfd nr 625.) De grote Verzoendag, okt. Hij richt grote verwoestingen aan in stad en tempel. Johannes Hyrkánus II wordt hogepriester met goedkeuring van Pompéjus en bestuurt 14 jaar.
- Op 23 sept. 63 wordt de latere keizer Augustus geboren.
- Hyrkanus II
- 62 1 Johannes Hyrkánus II, hogepriester wordt aangesteld als vorst (leider, geen koning) Jos. Joodse Hist. 20e boek, hfd 8. Staat onder invloed van Antipater, vader van Herodus, procurator van Juda, 46-43
- 44 19 Julius Caesar de 1ste keizer van Rome wordt vermoordt, 15 maart 44 v. Chr. Gajus Octavianus later keizer Augustus, is erfgenaam. Burgeroorlog in Rome. Octavianus regeert nog 14 jaar samen met Antónius. (tot 1 aug. sept. 30 v. Chr.)
- 39 24 De Parten trekken naar Jeruzalem. Strijden tegen Fasaël en zijn broer Herodus, rond het Pinksterfeest; (Joséfus, Joodse Hist. 14e boek 24 hfd nr 607).
- Parters nemen Johannes Hyrkánus II gevangen en maken Antígonus zijn neef en de laatste van de Makkabeeën dynastie, koning.
- Herodus vlucht naar Rome. (Herodus was gehuwd met Mariamne, kleindochter van Johannes Hyrkánus II.)
- De Romeinse Senaat verklaart Herodes tot koning van Juda in de 184^e Olympiade (Fl. Jos. J. Hist. 14^e boek 26^e hfd nr 612). Op de kantlijn van het boek van Egesippus over De Joodse Oorlogen, 1e B h. 29/30 plaatst men 39 v. Chr.
- Antígonus
- 38 1,2 Herodus legert zich in de winter te Jericho; Hij verdrijft de rovers en begint de oorlog tegen Antígonus; 2 jaar wordt fel gevochten.
- 37 2,3 **Vanaf okt 37 tot okt 36 een Sabbatjaar**, (Joséfus, Joodse.Hist.15e boek 1e hf. Nr. 629).
- Dit jaar ligt vast in de reeks sabbatjaren en is derhalve een vast punt voor de Chronologie
- 36 3,4 Herodus belegert Jeruzalem, 3 jaar nadat hij te Rome tot koning verklaard was, (Joséfus, Joodse Hist. 14e b, 27e h, nr 622)

Na 3 mnd. belegering neemt Herodus Jeruzalem in, in de 3e maand van de 185e Olympiade; op de vastendag, juist toen Pompéjus de stad **27 jaar tevoren ook innam**, (Jos. J. Hist. 28e h. nr 625). Echter, schrijft Joséfus in 20e boek, nr. 862, J. H. 107 jaar vóór de verwoesting van de tempel.

Antígonus wordt enkele maanden later onthoofd. De dynastie van de Hasmoneeën (Makkabeeën) **verloor de heerschappij na 126 jaar** geregeerd te hebben, Jos. 14e boek, 28e hfd, nr 627, zie bij jaar 162 v.Chr.

Herodus

- 35 1 Herodus regeerde 34 jaar **na** de onthoofding van Antígonus, J.Oorl. I b.21h.
- 31 5 In het 7^e jaar van Herodus gedurende de oorlog tussen Octavianus (later Augustus en Antígonus was er een grote aardbeving in Juda, in de lente, (Jos. Joodse Oorlog, 14^e hfd. Nr. 780.
- Octavianus wint de zeeslag bij Actium, 2 sept. 31 v. Chr. en wordt later keizer van Rome 'In het 7^e jaar van Herodus', J.Hist. 15^e boek, 7^e hfd. Nr 644.
Herodus bedoelt wellicht 7 jaar nadat Herodus in Juda kwam en de oorlog begon.
- 27 9 Octavianus ontvangt de Titel: Imperator Caesar Augustus, 13/15 jan.
- 24 12 Omstreeks deze tijd herbouw van stad en tempel te Samaria.
De Tempel wordt voltooid in begin 13^e j. van Herodus, (Jos. J. Hist. 15^e b. 12^e hfd.)
- 23 13 Grote droogte en hongersnood in Juda.
- 19 17 Herodus breekt de oude tempel af in het 17^e jaar
- 18 18 In **het 18^e jaar** van zijn regering (sept. 19 – sept 20 v.C.) begint Herodus de tempel te herbouwen, (Jos. Joodse Hist. 15^e boek, 14^e hfd. 676).
De bouw van het Heilige duurde 18 maanden, aan het overige werd 8 jaar besteed, 14^e hfd. Nr. 678. Na de inwijding ging men verder met uitbouw e.d.
- 10 28 De nieuwe Tempel wordt ingewijd
- 5 31 Herodus heeft grote gezinsproblemen
- 4 32 Alexander en Aristobulus, 2 zonen van Herodus krijgen de doodstraf, eind van het jaar.
- 3 33 *751 jaar vanaf de Stichting van Rome.*
Deze jaartelling wordt gebruikt door oude schrijvers in combinatie met de Christelijke jaartelling
Augustus geeft opdracht tot een verklaring van trouw aan de Keizer en aan de Koninklijke belangen in verband met zijn 25 jarig Jubileum, jan./febr. 2 v. Chr. Hij neemt de Titel aan *Pater Patria*. Vader des Vaderlands.
4000 Farizeeën weigeren de eed van trouw aan de Keizer.

Grote beweging aan het Hof van Herodes inzake geruchten van de komende Messias. Herodus laat enkele Rabbi's en hovelingen die hij schuldig acht aan het verspreiden van geruchten omtrent de Nieuwe Koning, doden.

2 34 Ong. april vertrekt Antipater naar Augustus te Rome, blijft daar 7 maanden.
Antipater komt terug uit Rome. Herodes ontdekt dat hij het op zijn leven heeft
gemunt, overlegt met Varus, (legaat van Syrië) om Antipater te doden.

1 Herodus laat enkele priesters levend verbranden. Josefus:
IN DIE NACHT WAS ER EEN VERDUISTERING VAN DE MAAN
Volgens astronomische berekening: Om 1.00 uur in de nacht van 9 op 10 januari.
Antipater wordt terechtgesteld, 23 januari.

Dood van Herodes, 28 januari. 34 j. na de dood van Antígonus en 37 j. nadat de
Romeinen hem tot koning hadden aangesteld, (Jos. J. Oorl. I. b. 21^e h.)

CHRONOLOGIE VAN HET NIEUWE TESTAMENT

HOOFDSTUK 7

7^E HOOFDTIJDPERK: VAN DE VOORZEGGING VAN DE GEBOORTE VAN JOHANNES DE DOPER TOT ZIJN PREDIKING

De Christelijke jaartelling is gemaakt door Dionysius Exiguus in de 6^e eeuw. De Paus gaf hem opdracht te berekenen in welk jaar *na de Stichting van Rome*, (in het Latijn: A.U.C.) Christus was geboren. Dionysius berekende het geboortjaar van Jezus 753 A.U.C. Het volgende jaar 1 jan. 754 A.U.C. begon Dionysius de Chr. jaartelling. Hij ging uit van het 15e regeringsjaar van Tibérius, sept.28-29, Luk 3:1 toen Johannes begon te dopen; ong. 0,5 j. later werd Jezus gedoopt. Dionysius rekende met 29 volle jaren, zoals de uitdrukking bij Lukas opgevat werd: *omtrent 30 jaar*, betekent *in Zijn 30e jaar*. $782 - 29 = 753$. Het begin van Tibérius' regering berekende hij vanaf 767 A.U.C. Maar Lukas rekent vanaf 765 A.U.C. (zie 12 na Chr.)

Isaac Newton heeft Exiguus al gecorrigeerd: "Exiguus berekende de geboorte van Christus 2 jaar later tegen het algemeen gevoelen van de ouden, Clemens, Ireneüs, Eusebius, Epifanius, Hiëronimus, Orosius, Cassiodorus en anderen", (Bijbelverkl. Patrick over Daniël 9.) (1)

Nieuw wetenschappelijk onderzoek heeft bewezen dat Christus inderdaad in 751 A.U.C. geboren is, ong. aug/sept van het jaar 3 voor de Chr. jaartelling. (26) Een verschil van slechts 2 jaar. [752 A.U.C. zou nog mogelijk kunnen zijn omdat het exacte begin van de bouw van Rome onbekend is]

In de literatuur van deze eeuw (7, 8, 9, 10, 33, 35) wordt de geboorte van Christus gesteld in het jaar 5 of 6 voor de Chr. jaartelling. Als uitgangspunt stelde men het sterfjaar van Herodus, in maart 4 v. Chr., enkele weken na de Maansverduistering van 13 maart. Bovendien ging men uit van de census, d.i. een Romeinse volkstelling voor taks e.d. in 7 voor Chr. Deze census beschouwde men als "de beschrijving", Luk. 2:1. Deze berekeningen komen niet overeen met andere historische gegevens, noch met de Schrift. Want dan zou Jezus, toen hij gedoopt werd in 27 na Chr. ongeveer 32 à 33 jaar geweest zijn en bijgevolg 36 à 37 jaar toen Hij stierf.

In mijn publicatie "*Ziet Hem Hij komt! Israëls bekering tot verlevendiging van de Kerk*", heb ik die foutieve jaartallen gevolgd. Met veel tegenzin omdat het tegen de Schrift is. Het heeft me berouwd en wil het hierbij intrekken. Laten we liever de Schrift handhaven en de raadsels in de historie onopgelost laten, totdat de Heere ze in Zijn Voorzienigheid openbaart.

Voor de duidelijkheid volgt een tabel met diverse jaartellingen betreffende regeringsjaren van keizer Augustus en Tibérius.

A.U.C.	Augustus	Vóór Chr.	Ná Chr.
747	38	7	
748	39	6	
749	40	5	
750	41	4	
751	42	3	
752	43	2	
753	44	1	
754	45		1
755	46		2
756	47		3
764	55		11
765	56		12 Tibérius medebestuurder met Augustus
766	57		13
767	58 sept.		14 Tibérius gekroond
768	1		15
779	12		26
780	13	27/28	Sept. 27 begint het 15 ^e j. van Tibérius samen met Augustus
781	14	28/29	
782	15	29/30	Sept. 29 begint het 15 ^e jaar van Tibérius

**Regerings-
Vóór jaar van
Chr.j. Herodus**

- 4 32 In de dagen koning Herodus verricht Zacharia de priesterdienst in de tempel. Naar de orde van Abia gerekend, Luk 1:5 viel zijn beurt in het voorjaar, [dr. Martin, blz 77. (26)]
 Vermoedelijk was zijn beurt de 3e joodse maand, mei/juni. Gabriël voorzegt de geboorte van Johannes, Luk 1:13. Deze data kunnen alleen achteraf berekend worden uit de geboorte van Johannes en Jezus.
 Omstreeks eind 3^e maand gaat Zacharia naar huis en Elizabet wordt zwanger en verbergt zich 5 maanden, Luk 1:24
 In de 6^e maand (van Elizabet zwangerschap) voorzegt Gabriël de geboorte van Jezus, Luk 1:26
 Maria reist naar Elizabet en blijft er 3 maanden, Luk 1:56.

MERKT OP: Vanaf de Schepping van de 1ste Adam tot de aankondiging van de geboorte van Immanuël, de 2^e Adam is 3970 jaar!

Herodus krijgt grote problemen met zijn vrouwen en kinderen. Alexander en

Aristobulus 2 zonen van Herodus worden gevangen gezet. Zij worden beschuldigd dat ze het op het leven van hun vader toeleggen. Herodus onderhandelt met Saturninus (de landvoogd door Keizer Augustus aangesteld over Syrië). Saturninus erkent dat ze strafwaardig zijn, maar niet de doodstraf. Herodus zet het doodsvonnissen door, eind 4 v. Chr. jaartelling. (Joséfus Joodse Hist. 16e B hfd 17)
 Herodus wijst zijn zoon Antipater –die achter de schermen de dood van zijn broers bewerkt had- aan tot kroonprins. "Langzamerhand had Antipater de regering grotendeels in handen", (Jos. J. Hist. 17e B 3e hfd nr 726)
 Er komt oproer onder zijn officieren in Cesaréa. Herodus laat er 300 doden, in begin 3 v. Chr. (26)

- 3 33 Het 3e jaar voor de Chr. jaartelling is 751 jaar A.U.C. (na de Stichting van Rome). Johannes de Doper geboren, ong. begin Joods kerkelijk jaar, mrt/apr.
 De verwachting van de Messias krijgt een sterke impuls door dit gebeuren, overal wordt erover gesproken en naar uitgezien, Luk 1:65,66
 De Farizeeën aan het hof van Herodus spreken er over. De geboorte van de Messias zou het einde betekenen van Herodus' koningshuis. Herodus hoort dit en zint op wraak.
 Tacitus en Suetonius, (Romeinse historieschrijvers) maken er melding van dat het hele oosten verwachtte dat er in die tijd een koning zou opstaan in Judea die over de hele wereld regeren zou, zie Dr. Gill, (7).

BESCHRIJVING

"In diezelfde tijd ging er een gebod uit van keizer Augustus dat de gehele wereld beschreven zou worden. Deze eerste beschrijving geschiedde als Cyrénus over Syrië stadhouder was", Luk 2:1-2

Om de 14 jaar vond er een inschrijving (census) plaats in het Romeinse rijk t.g.v. de belastingen en volkstelling. Er is een inschrijving geweest in 7 voor Chr. en een in 7 na Chr. De gangbare visie is dat de uitvoering van dit bevel van keizer Augustus wel enkele jaren kon duren. In Juda zou dit bevel zijn uitgevoerd in 7, 6, of 5 v. Chr. (8,9,10,33)

Joséfus meldt niets over die beschrijving voor volkstelling of belastingen in Juda. De oude kerkvaders evenmin. Joséfus schrijft dat de belasting afgedragen werd aan Koning Herodus. Zodra Coponius procurator werd van Juda in 6/ 7 moest schatting aan de Romeinen afgedragen worden, (J. Oorl.2 B. 12 h. nr 153). Veel minder aannemelijk is het dat hiervoor ieder moest afreizen naar de plaats van zijn afkomst. Belasting over bezitting betaalde men vroeger (en nu) aan plaatselijke autoriteiten.

De verplichte beschrijving was volgens recente wetenschappers, zie o.a. Dr. E. L. Martin heel anders dan men de laatste eeuw meende. (26)

Toen Antipater de regering al voor een groot deel in handen had werkte hij achter de schermen om zijn vader Herodes weg te krijgen. Herodus' zuster Salome, vertelde dit geheim aan Herodus, waardoor het Hof in verwarring kwam. Hierbij kwam een nieuw voorval wat voor ons onderzoek van groot belang is en wat grote gevolgen had. Joséfus beschrijft het als volgt: [Citaat uit het Engels, de oude

Nederlandse versie wijkt af op het belangrijk punt van trouw zweren aan de Keizer, (26)]

"Er was een zekere sekte onder de Joden die zichzelf beroemde over hun nauwkeurige kennis van de Wet en veel spraken over hun omgang met God die zeer in de gunst stonden bij de vrouwen aan het hof van Herodus. Deze worden Farizeeën genoemd. Dit zijn mensen die voorgaven de koning te moeten controleren, bijzonder listig en gereedstaan om aan te vallen degenen die hun niet behaagt.

Zodat, *toen het hele Joodse volk de eed aflegde om trouw te zijn aan de Keizer en aan de Koninklijke belangen* (= regering) hebben meer dan 6000 van deze mensen geweigerd te zweren. De koning legde hun een geldboete op die door de vrouw van Pheroras (broer van Herodus) voor hen werd betaald. Uit dank voor deze hulp –want er werd verondersteld dat zij door hun nauwe omgang met God de gave van profetie hadden- profeteerden zij dat God had besloten een eind te maken aan de regering van Herodus en zijn nakomelingen en dat de regering zou overgaan op haar en Pheroras en hun kinderen. Ook dit bleef niet verborgen voor Salóme die er onmiddellijk Herodus van in kennis stelde terwijl ze er aan toevoegde dat velen van zijn hovelingen door hen waren omgekocht. Herodus liet de Farizeeën die volgens hem de schuldigsten waren tegelijk met de eunuch (gesneden kamerling) Bagogas en een zekere Carus de knapste jongeman aan het hof, die de koning gebruikte voor zijn ongeoorloofde vermaken, ter dood brengen. Hij dode ook al zijn familieleden, die zich door de Farizeeën hadden laten beïnvloeden. Zij waren het die Bagogas hadden wijs gemaakt dat hij nog eens vader en weldoener van de *nieuwe koning* zou genoemd worden, welke bestemd was te komen volgens hun profetie, want *die koning zou alle dingen in zijn macht hebben* en hij zou hem (Bagogas) de kracht geven om in een huwelijk eigen kinderen te verwekken." (J. Hist. 17e b. 3e h. nr.726).

Deze passage van Joséfus toont zo helder als de zon op de middag wat de beschrijving betekende en welke Messiaanse verwachtingen er aan het Hof leefden.

De eed van trouw die het hele Joodse volk, samen met heel de Romeinse wereld deed, vond plaats in het najaar van 3 v.Chr. Keizer Augustus had ze bevolen in verband met zijn zilveren jubileum dat 5 febr. 2 v. chr. plaats zou vinden.

Augustus zelf schrijft erover in zijn Res Gestae: ‘Terwijl ik mijn dertiende consultschap uitvoerde gaf de Senaat en de Orde der Ruiters en het hele Romeinse volk, mij de titel van Pater Patriae, (=Vader des Vaderlands).’ Martin, a.w. bl 189. (26) Het was de eerste keer dat de Keizer een zodanige opdracht gaf aan al de inwoners van het Romeinse rijk.

Er zijn bewijzen gevonden dat deze beschrijving ook plaats vond in Klein Azië, en Armenië. (26)

Orosius, een Romeins historieschrijver in de 5^e eeuw schreef:

"Augustus gaf opdracht dat een volkstelling moest gehouden worden in iedere provincie, overal en dat alle mensen beschreven zouden worden.... Dit is de eerste en beroemdste publieke erkenning die de Keizer kenmerkte als DE EERSTE VAN

AL DE MENSEN, en de Romeinen als heer van de wereld.... Al de inwoners van de grootste naties deden een eed...."

WIE WAS CYRÉNIUS?

De beschrijving tijdens Cyrénus' stadhouderschap in Syrië (Luk. 2:2) heeft veel gissingen gegeven omdat Cyrénus geen stadhouder was toen Jezus geboren werd. Om dit op te lossen schrijven de geleerden schrijven o.a.: (26, 33)

Cyrénus is de Griekse naam van de Romein P. Sulpicius *Quirinus*. Tacitus en Strabo delen mee dat hij op zekere tijd 'legatus caesaris pro praetore' was, een begeleider van keizer Augustus zijn kleinzoon naar het Oosten. Ook voerde hij strijd met de Homonadenzers in Cilicië. Hij was volgens sommigen legaat (Statenvert. stadhouder) met een speciale opdracht over de census en had zijn zetel in Antiochië.

De 4 gouverneurs over Syrië waren vanaf 7-1 voor Chr. jaartelling:

Titius, 7 v.C.;

Q. Varus 6-4 v. C.;

S. Saterninus 4-2 v. C.;

Q. Varus 2-1 v. C. voor de 2e keer;

(...)

Quirinius vanaf 6/7 na Chr. Joséfus schrijft dat Quirinius door Augustus werd aangesteld (als legaat) in de tijd toen Archelaüs werd afgezet, 6/7 na Chr.

Voor Dr. Gill is het geen probleem. De Engelse bijbeltekst luidt: "Deze beschrijving werd eerst gedaan als Cyrénus van Syrië stadhouder was".

Dr. Gill citeert Thertullianus die schrijft dat S. Saterninus stadhouder was van Syrië toen Christus geboren werd. De Griekse tekst kan/behoort vertaald te worden: "Deze beschrijving geschiede eer Cyrénus stadhouder was van Syrië". Het Griekse woord proote wordt gebruikt voor prootos/prooton, wat ook eer/eerder betekent. "Hij was eer dan ik", Joh 1:15,30. Zie ook Mat 17:11; Joh 15:18; Joh 19:39; 1 Joh 4:19.

De beruchte BESCHRIJVING die in Juda plaats vond was in 7 na Chr. toen het volk regelrecht onder Romeins gezag stond. Deze beschrijving was in Juda de eerste voor Belasting e.d. en ging samen met revolutie en bleef lang in het geheugen van het volk. Het werd een begrip. Zo zelfs dat Gamáliël 33 jaar later in de Raad zei: "Na hem stond Judas de Galileeër op in de dagen der beschrijving en maakte veel volk afvallig achter zich", Hand 5:37.

"Deze schatting was de oorzaak van de oprichting van de partij van de Zeloten die onder leiding van Judas, waarvan gesproken wordt in Hand 5:37, een opstand verwekte door te leren dat het een misdaad was aan het heidens Rome schatting te betalen", zie Basagne blz. 127. (11) Ruim 20 jaar later leefde dit probleem nog, waarom de Joden aan Jezus vroegen 'of het geoorloofd was schatting te geven'? Mat 22:15-22.

Als Lucas de geboorte van Jezus wil dateren doet hij dat naar bekende feiten. Iedere ontwikkelde lezer van Lucas wist dat deze beschrijving door Cyrénus een

bekend feit was. Maar Lucas toont aan dat er nog een andere beschrijving is geweest, *voordat* Cyrénus stadhouder was.

Jozef gaat naar Bethlehem, waarschijnlijk aan het eind van het Burgerlijk jaar. Niet op het Loofhuttenfeest, want dan gingen alleen de mannen naar Jeruzalem. Maria ging mee, misschien omdat de personen van het Koningshuis van David apart beschreven werden, temeer omdat men elk moment de Nieuwe Koning verwachtte. Luk. 2:4.

Maria, zijn *ondertrouwde vrouw*, Luk 2:5, het Griekse woord is uniek, kanttek. nr 9: "Zij leefden als ondertrouwd". Uit Mat. 1:20 blijkt dat zij getrouwd waren, wat volgens de wet geboden was, maar geen huwelijksgemeenschap hadden, dan nadat Jezus geboren was, Mat. 1:25

Zij logeerden in een stal. De stallen bij de huizen waren grotten en spelonken in de bergen. Wellicht waren er geen dieren in, want die bleven van ongeveer Pasen tot november buiten.

DE GEBOORTE VAN DE AANBIDDELIJKE ZOON VAN GOD,

(om Wiens geboortejaar ik al deze moeilijke tijdsrekeningen doe.)

Jezus is geboren omtrent het Burgerlijk nieuwjaar. Dit begon op 11 september 3 vóór de Chr. jaartelling. Dat was de Dag des Geklanks, Lev. 23:24.

Dat Jezus omtrent het Burgerlijk nieuwjaar geboren is kan berekend worden uit de tijd van zijn doop en sterven. Jezus werd gedoopt toen Hij omtrent 30 jaar was, en stierf 3,5 jaar later op Pascha.

Christus werd geboren:

- * 3970 jaar na de Schepping, H. Bullinger, (Huysboeck, 14)
- * 600 jaar na de Profetische droom van Nebukadnézar, dat een Steen zonder handen afgehouden werd. Zie O.T. chron.
- * Toen Jeruzalem 60 jaar tevoren door Pompéjus (okt. 63) werd veroverd, M. Henri over Luk 2:1-7.
- * In het 42e jaar van het Keizerrijk van Augustus, (Kanttek. nr. 2 Luk.1). Het 42e jaar liep van maart 3 tot maart 2 v. Chr.
- * 4711e jaar Juliaanse tijdkring. (Beginjaar van deze tijdkring is een hypothese)
- * In het 1ste jaar van de 194^e Olympiade. (Begin Olympiade 776 v. Chr.)
- * Ca. 751 jaar na de Stichting van Rome.

W. Perkins berekent de geboorte van Jezus in het 41^e jaar van Augustus, 4 v. Chr. j. Het is niet onmogelijk. De leeftijd van Jezus bij Zijn doop is dan omtrent 30 volle jaren geweest en Jezus in Zijn 35^e jaar gestorven. Dit is de uiterste datum.

Jezus werd na 8 dagen besneden, Luk 2:21.

40 dagen daarna wordt Jezus voorgesteld in de tempel. (Lossing van de Eerstgeborene, Ex.13:13b; voor 5 zilverlingen; Luk 2:22-38).

Zij gaan terug naar een huis te Bethlehem, Mat. 2:11. Lukas schrijft dat zij na de voorstelling in de tempel terugkeerden naar Nazareth, Luk 2:39. Daaruit blijkt dat de Evangelisten soms enkele gebeurtenissen overslaan, want de Heilige Familie vluchtte eerst naar Egypte, waar grote Joodse gemeenschappen woonde.

**Regerings-
Vóór jaar van
Chr.j. Herodus**

- 2 34 Ong. mei/ juni vertrekt Antipater naar keizer Augustus te Rome en blijft daar ong. zeven maanden. Na zijn vertrek sterft Pheroras, broer van Herodus. Herodus onderhandelt met Saturninus over de Nabatener Syllaios. Quintilius Varus wordt Legaat van Syrië, ong. sept/okt. Herodus ontdekt dat Antipater een aanslag op zijn leven had beraamd. Herodus wordt ziek en herstelt weer.

SABBATJAAR 2/1 vóór Chr.

Waarschijnlijk aan het eind van dit jaar komen de Wijzen (Magiërs) uit het Oosten te Jeruzalem in het paleis van Herodus, Mat 2:1 De schriftgeleerden, priesters en heel Jeruzalem wordt erover aangedaan.

Herodus ontdekt dat hij door de Wijzen is bedrogen. Hij laat de kinderen van 2 jaar oud en daaronder doden in Bethlehem en nabij liggende plaatsen, Mat. 2:16. (zie kanttek. nr. 16.

Een Romeins, heidens schrijver Macrobios beschrijft dit gebeuren en zegt dat het kinderen waren beneden 2 jaar, dwz. *in de eerste 2 jaar* van hun leven. Macrobios voegt eraan toe dat Herodus ook zijn eigen zoon dode. Hij bedoelt wellicht Antipater. (Jezus was *in Zijn 2e jaar*.)

Jozef vlucht naar Egypte tot de dood van Herodus, Mat. 2:14

Joséfus schrijft niet over de kindermoord, maar zegt wel dat Herodus aan het eind van zijn leven woedde tegen schuldigen en onschuldigen.

Antipater komt in dec. terug uit Rome en wordt wegens moordplannen tegen zijn vader berecht. Varus leidt de berechting. Terwijl gezanten naar Augustus gaan om hem te raadplegen wordt Herodus ernstig ziek. Hij wijzigt zijn testament.

Enkele Farizeese leraars hitsen hun leerlingen op om de gouden arend – symbool van de Romeinen - boven de tempelingang er af te breken. Menende dat Herodus haast zou sterven doen ze het, op 7 Kisleu, = 5 dec.

- 1 Herodus laat hen geboeid naar Jericho brengen en laat zich wegens zwakheid op een draagbed ook daarheen voeren, om verlichting te krijgen door het gunstig klimaat daar. Herodus zet Mathias een hogepriester af, laat de aanvoerder -hij heette ook Mathias- met nog een priester levend verbranden. EN IN DIE NACHT WAS ER EEN VERDUISTERING VAN DE MAAN". (J. Hist. 17^e B, 6^e h. nr 5) Volgens astronomische berekeningen moet dit geweest zijn in de nacht van 10 januari om 1.00 uur, 12,5 weken voor Pascha, jaar 1 v. Chr.

Er is ook een maansverduistering geweest op 23 maart, 1 maand voor Pascha 5 v. C. en op 13 maart 4 v. C. Geen van deze maansverduisteringen kunnen kort voor Herodus dood hebben plaats gevonden want de gebeurtenissen die Joséfus beschrijft tussen de dood van Herodus en het Pascha toen Archelaüs reeds koning was, moeten minstens 2 maanden in beslag genomen hebben.

De ziekte van Herodus was een vreselijk lijden. Hij gaat naar de warme baden Callirrhoe, aan de overkant van de Jordaan. Kort daarop keert hij terug naar Jericho. Hij laat alle voornaamste Joden naar hem toe komen en laat hen gevangen

nemen om hen te laten doden zodra hij stierf. Hierdoor zou er tenminste rouw zijn bij zijn overlijden. (Dit is niet uitgevoerd). (J. Hist. 17e B, 6e h. nr 5)

Herodus krijgt bericht van Augustus dat hij met zijn zoon Antipater mag doen naar zijn welgevallen. Herodus doet een poging tot zelfmoord en laat daarna Antipater doden.

Hij sterft 5 dagen later, 2 Schebat, (= 28 januari).

Joséfus geeft een uitvoerige beschrijving van Herodus' begrafenis. Zijn lichaam werd gebalsemd en begraven in Herodium. Volgens Nicolas van Damaskus vond de nationale en persoonlijke rouw plaats tussen zijn overlijden en de week van Pasen. Wetenschappers berekenen deze periode van minstens 2 maanden. (26)

Archelaüs Archelaüs wordt als koning erkend door de Overheid. Hij rouwt 7 dagen over zijn vader, gaat naar de tempel. Er komt oproer onder het volk, wat op Pascha erger wordt. Hij laat 3000 man doden. Een vreselijk bloedbad in Jeruzalem! (J. Hist. 17^e B, 8^e h.)

Archelaüs gaat na Pinksteren naar Rome. Augustus belooft hem een aanstelling tot koning als hij het waardig maakt, (Jos. Joodse Oorl. 2e boek hfd. 9)

Terwijl hij in Rome is sterft zijn moeder Malthace.

Vanwege de hoge belasting door Herodus opgelegd en door de slachting van 3000 Joden op het Pascha breekt in Juda, Galiléa en Iduméa opstand uit, nadat Archelaüs vertrokken was naar Rome, (J. Oorl. II B V hfd nr. 143 en hfd 6-8.)

De Messiaanse verwachting speelde hierin een rol. Na 5 vreedevolle jaren in heel de Romeinse wereld was dit de eerste omvangrijke oorlog tegen Juda, de zgn. 'Oorlog van Varus'. Varus, geholpen door Gajus Caesar, (klein)zoon van Augustus sloeg de opstand neer, midden zomer, en bereikte Jeruzalem in de herfst. (6, 26)

Augustus regelt de regering over Herodus' koninkrijk. Hij stelt 4 tetrarchs (grieks: viertal) aan, eind 1 v. Chr. (viervorst, Statenvert.)

Archelaüs over Juda.

Herodus Antipas over Galiléa en Peréa

Lysánias over Abiléne

Philippus over Ituréa en Tranchonitus, Lukas 3:1,19.

Philippus stierf in het 20e j. van Tibérius, [Joséfus berekent vanaf de kroning van Tibérius, 14 na Chr. nadat hij 37 jaar geregeerd had, (J. Hist. 18B hfd. 6 nr. 779.)]

Dr. Martin schrijft dat van de 30 geraadpleegde versies er 27 zijn waar de Griekse versie heeft: het 22 jaar van Tibérius. Ook Jacob Basagne schrijft in het 22e jaar van Tibérius, Vervolg op Flav. Jos. Blz 7. (11, 26)

Juda verliest zijn zelfbeschikking en komt onder Romeins gezag te staan. Hiermee werd vervuld Gen. 49:10: *De scepter zal van Juda niet wijken, noch de wetgever van tussen zijn voeten, totdat Silo komt, en Denzelven zullen de volken gehoorzaam zijn.*

Wellicht in deze tijd verhuist Jozef met Jezus en Zijn moeder naar Galiléa, Nazareth, toen Jozef hoorde dat Archelaüs koning werd, Mat. 2:19-23.

Na**Chr. Archelaüs**

1 2 Archelaüs wordt door Joséfus één keer etnarch genoemd, waarschijnlijk omdat hij onder gezag van de keizer stond, (10). Augustus verleent hem niet de koningstitel. Hij regeert 8 jaar en onbekend aantal maanden. In zijn 9e j. werd hij aangeklaagd bij Augustus, J. Oorl. 2e B 11 hfd nr.150.]

7 8 Archelaüs wordt door Augustus naar Rome geroepen en naar Gallië verbannen, in het 9e jaar van zijn regering, Jos. Joodse Oorlog, 2e boek hfd. 11.
Na 10 jaar wordt Archelaüs aangeklaagd (Joséfus J. Hist. 17e B 15 hfd nr. 757.) Joséfus bedoelt waarschijnlijk in het 9e jaar na zijn aanstelling door Augustus en 10 jaar na zijn vaders dood. (Zie O.T. chron.)
Elders schrijft Joséfus dat dit gebeurde 37 jaar na de slag bij Aktum (Actum), 18e B 3h. nr 761. Dat maakt het duidelijk. 31,3 j. voor de jaart. en 6, 7 j. er na.

Juda wordt bij de provincie Syrië ingelijfd; komt onder een procurator (stadhouder), residentie houdend in Cesaréa. Omstreeks 70 jaar nadat Pompéjus Jeruzalem had ingenomen heerst Rome regelrecht over het hart van Israël, W. Keller blz. 54. (22)

Het Sanhedrin met de Hogepriester als voorzitter behielden hun functie maar hadden geen rechterlijke bevoegdheid meer over burgerzaken van belang.

Markus Coponius door Augustus aangesteld tot procurator

Jos. J. Hist. 18B 1e h. nr. 759: "Cyrénius was door Augustus tot legaat aangesteld over Syrië en Koponius om over Juda te regeren. Maar omdat dit landschap met Syrië verenigd werd, was het **Cyrénius die de OPSCHRIJVING** liet doen en al het geld dat Archelaüs toebehoorde in beslag nam. .. Enige tijd daarna stond zekere Juda een Gaulaniter op om het volk tot een opstand aan te porren..."

Gamáliël zinspeelt op Judas, Hand. 5:37. (Theudas, waar Gamáliël over spreekt is in de boeken van Joséfus niet goed te identificeren.)

Markus
Coponius

8 1
9 2
10 3 Jezus in de tempel te Jeruzalem, Luk. 2:41-52

11 4
12 5 Tibérius, Romeins generaal komt terug van Germanie, eind jaar 11 of begin 12

Hij wordt aangesteld consors tribuniciae potestatis, latijn: delend in het *tribunaal gezag*

Augustus stelt Tibérius aan met dezelfde autoriteit om met hem het Keizerrijk te besturen. [Velleius II, 121; Suetonius 20; Tacitus, Annales I,3. **2 jaar** collegi imperii, collega in de regering] Lukas berekent vanaf dit jaar de regeringsjaren van Tibérius. (62)

Procurator Romeins keizer**Annius Tibérius**

13 1 1 Annius Rufus wordt door Tibérius aangesteld tot procurator (landvoogd)

- over Juda.
- 14 2 2 Augustus sterft op 19 augustus. Hij regeerde 57 j. 6 mnd. 2 dagen, daaronder begrepen 14 jaar die hij met Antónius geregeerd had. Tibérius zijn schoonzoon wordt tot keizer gekroond op 30 september. (6, 33)
- Valerius. Tibérius
- 15 1 3.1 Tibérius stelt Valérius Gratus aan als procurator (stadhouder) over Juda.
- 16 2 4.2
- 17 3 5.3
- 18 4 6.4 Kájafas, mede door de stadhouder aangesteld tot hogepriester, (6, 22).
- 19 5 7.5
- 20 6 8.6
- 21 7 9.7
- 22 8 10.8
- 23 9 11.9
- 24 10 12.10
- 25 11 13.11 Valerius Gratus door de keizer naar Rome geroepen. Tibérius stelt Pontius Pilatus in zijn plaats. (6, 22)
- Pilatus
- 26 1 14.12 Pilatus heeft z'n residentie in Cesaréa. Hij stuurt in januari een garnizoen soldaten in winterkwartier naar Jeruzalem. Er volgen onlusten. (6, 22) Pilatus komt naar Jeruzalem en verblijft in het paleis van Herodus de Groote.
- Ong. sept. begint het Burger nieuwjaar. De 69 jaar-weken eindigen. De laatste jaarweek (= 7 jaar) begint.
(D. Monshouwer, *De voorlezing van de profeet in de synagoge te Nazaret*, citeert ankele auteurs dat het jaar 26-27 een Jubeljaar zou zijn indien het nog gehouden werd.)
- 27 2 15.13 In het 15e jaar van Tibérius als Pontius Pilatus stadhouder was over Judéa geschiedde het Woord Gods tot Johannes de Doper in de woestijn, Lukas 3:1-2; Mat 3:1 en Mark 1:1-8
Het 15e jaar van Tibérius loopt van sept. 26 tot sept. 27, indien men rekent vanaf zijn mederegering met Augustus, aug 12.
Merkt op:
Sept. 27 begint het 4001e jaar van de wereld. Een oud tijdperk van 4000 jaar is afgesloten. Christus de Tweede Adam openbaart Zich in dit jaar aan Israël.
Sept. 27 is het 1500 volle jaren geleden dat de Uittocht plaats vond en de JEHOWAH Zijn Verbond met Israël sloot. 30 Jubeljaren van 50 jaar zijn verlopen.
Het SABBATJAAR BEGINT sept. 27 tot sept. 28
HET NIEUWE JUBELJAAR BREEKT AAN.

HOOFDSTUK 8

8^E HOOFDTIJDPERK: DE PREDIKING DOOR JOHANNES DE DOPER TOT DE OPENBARING VAN JOHANNES

HARMONIE EN VOLGORDE VAN DE EVANGELISTEN

Mattheus heeft zijn Evangelie het eerst gepubliceerd heeft. Mattheus geeft de feiten vanaf hfd. 4:23 t/m hfd. 13 niet in de tijdsvolgorde weer. Zijn hoofddoel is aan te tonen dat Christus de profetie vervuld heeft.

Markus citeert veelvuldig uit Mattheus. [Recenter geleerden zeggen dat het precies andersom is.] Het schijnt dat Petrus het Evangelie dicteert aan Markus. Petrus noemt Markus zijn zoon, 1 Petr. 5:13. Als Markus dezelfde is als de Evangelist, kan deze tekst een bewijs zijn. Markus begint met Petrus en haalt Petrus zijn ervaringen breedvoerig aan. Petrus karakter en stopwoord schijnt er in door te klinken: Terstond,... terstond.

Lukas maakt een heel eigenaardige tussenzin in hfd. 3:19,20, over de gevangenschap van Johannes. Verder schrijft hij in volgorde.

Johannes heeft het laatst geschreven en schijnt de misverstanden die er waren zowel over volgorde als andere zaken recht te zetten.

De harmonie van de Evangelisten is niet zo moeilijk meer in te passen als we onderstaande 5 gedeelten van Mattheus met het tijdschema van de andere Evangelisten vergelijken en er inpassen.

Het is een globale richtlijn, uit diverse bijbelcommentaren samengesteld.

- 1 Mat. 4:25 t/m 8:1 en Mat. 8:5-13, de Bergrede invoegen achter Mat. 10. Mattheus geeft de bergrede eerst volledig weer om de vervulling van de Wet en Profeten aan te tonen.
- 2 Mat. 8:18-34 en 19:1, de storm en de bezetenen invoegen na Mat. 10
- 3 Mat. 8:2-4 reiniging melaatse invoegen na Mat. 4:22.
- 4 Mat. 12: 1-21 aren plukken invoegen na Mat. 4:22
- 5 Mat. 13: 54-58 Jezus te Nazareth invoegen na Mat. 9:34

Jaar maand

ná Chr. J.

- 27 april Johannes preekt en hij doopt in de Jordaan, waarsch. 6 maanden voor Jezus werd gedoopt. (hij was 6 mnd. ouder) *'Het begin des Evangelies'*, Mark 1:1,2.

SABBATJAAR ca. sept. 27 tot sept. 28.

- sept. JEZUS GEDOOPT, *omtrent* 30 jaar, Mat. 3:13-17; Lukas 3:21-23; Joh. 1:29-34.
Jezus was omtrent het begin van Zijn 30e jaar, volgens de Hebreeuwse opvatting. (dus 29 volle jaren)
Een andere dag komen Johannes en Andréas tot Jezus, *omtrent* de 10e ure, (d.i. omtrent het begin van de 10e uur) daarna Simon Petrus, Filippus en Nathánaël, Joh 1:35-52
De verzoeking in de woestijn, 40 dagen, Mat. 4:1; Luk. 4:1
Jezus gaat naar Galiléa, Joh. 1:44
Op de 3e dag van de week, dinsdag, bruiloft te Kana, Joh 2:1-11. 1e Wonder te Galiléa

28 maart Jezus gaat naar Jeruzalem, Joh. 2:13

Het EERSTE PASCHA

De tempelreiniging, Joh. 2:14

De joden zeggen dat er 46 jaar over deze tempel is gebouwd, dwz. de herbouw is al in het 46e jaar, want het werk aan de bijgebouwen ging nog door. Herodes begon in zijn 18e regeringsjaar 18 v.Chr. de tempel te herbouwen (18+28=46). Joh. 2:20. (Zie O.T. chron.)

Jezus spreekt met Nicodémus, Joh 3:1-21

Johannes doopt bij Enon in de Jordaan, de discipelen dopen ook, Joh. 3:22,23 en 4:2.

mei Jezus gaat naar Galiléa door Samaria, Joh 4.

Hij zegt dat er nog 4 maanden voor de oogst zijn, Joh 4:35-38 (de gersteoogst was reeds begonnen, maar de wijnoogst was in sept.) Jezus spreekt over de velden zijn wit om te oogsten, en een ander is het die zaait en een ander die maait, wat duidelijk ziet op het *Sabbatjaar*.

Samaria werd herbouwd door Herodus in zijn 13e jaar, 23 v. C. ruim 50 jaar geleden. Hun jaartelling wordt vanaf de herbouw gerekend. 2 penningen die ter eer van 2 keizers geslagen zijn beginnen vanaf het 730/729 jaar van Rome, 24 v. C. Samaritanen onderhielden ook de sabbatjaren en de jubeljaren tot in de 17e eeuw.

(Dit was hun èchte Jubeljaar!) J. Basnage blz. 212. (11)

Jezus gaat terug naar Galiléa, Luk 4:14; Joh. 4:43.

Jezus te Nazareth verworpen Luk 4:16-30. Jezus preekt in de Synagoge over het JUBELJAAR en zegt: "*Heden is deze Schrift in uw oren vervuld*".

Ongeveer deze tijd is Johannes in de gevangenis geworpen. Johannes schijnt ong. 12 maanden in zijn ambt geweest. Volgens Joséfus heeft Herodes Antipas Johannes gevangen laten zetten in het slot Machera. Johannes bestraft Herodus omdat hij Herodias, de vrouw van zijn broer Philippus had afgepakt, Mat 14:3,4. In 39 werd Herodes afgezet door keizer Kaligula. God strafte hem vanwege het doden van Johannes die een Godvruchtig man was, zegt Joséfus. (J. Hist. 18e B. 7e hfd.)

Het tijdperk tussen de doop van Jezus en vóórdat Johannes gevangen genomen werd, is praktisch alleen beschreven door de Evangelist Johannes.

Als Jezus gehoord had dat Johannes overgeleverd was is Hij wedergekeerd naar Galiléa en heeft Nazareth verlaten en is gaan wonen te Kapérnaüm en begon te preken: Bekeert u, want het KONINKRIJK DER HEMELEN is nabijgekomen, Mat. 4:12-17; Mark 1:14; Luk 4:31,32. *Als de Zon verschijnt, de morgenster verdwijnt.*

Jezus gaat naar Kana, daarna Kapérnaüm, genezing van de zoon van hoveling, Joh.4:46. 2e Wonder in Galiléa.

De Galileeërs ontvangen Jezus vriendelijker, Joh 4:45 omdat ze Zijn wonderen op het Paasfeest te Jeruzalem hadden gezien, Joh 2:13 verg. 4:45.

"Na dezen was *een feest* der Joden", Joh. 5:1. Dit feest kan het Pascha in het jaar 29 niet zijn, anders vallen 8 maanden tussenuit. De datum van Jezus' éérste Pascha zou dan eerder vallen dan het 14e jaar van Tibérius. '*Een feest* der Joden', is waarschijnlijk het Pinksterfeest, Joh. 5:1. Johannes was reeds in de gevangenis, Joh 5:33-35. Een alternatief is het Loofhuttenfeest, hoewel Johannes het Loofhuttenfeest duidelijk omschrijft, Joh. 7:2.

Jezus te Jeruzalem in Bethésda, Joh 5:1-17. De Joden proberen hem te doden omdat hij de Sabbat brak, 'een mens had genezen', vs 18.

Jezus *roept* zijn eerste volgelingen tot predikers bij de Galilese zee, Mat. 4:18; Mark 1:16-20.

Genezing man met onreine geest op sabbat in Synagoge te Kapérnaüm, Mark 1:21-28; Luk 4:33-37

Genezing van Petrus schoonmoeder op sabbat, Mat 8:14-17; Mark 1:29-34; Luk 4:38,39

Wonderlijke visvangst. 4 vissers, (tevoren geroepen) verlaten nu hun beroep en volgen Jezus, Mat 4:18; Luk 5:1-11

Genezing melaatse, Mat. 8:2-4; Mark 1:40-42; Luk 5:12-13

Genezing verlamde, in Kapérnaüm Mat 9:1-8; Mark 2:1-12; Luk 5:17-26

Roeping van Levi (Mattheus), Mat. 9:9; Mark 2:14; Luk 5:27

Volgens Mat 9:18 vond deze roeping plaats vlak voor de opwekking van het dochtertje van Jairus. In het Grieks staat: 'dit Hij sprak tot hen, ziet.' Een uitdrukking die Mattheus dikwijls gebruikt. Maar niet altijd wil dit zeggen dat iets plaats vond als het voorgaande woord door Jezus werd uitgesproken, zie b.v. Mat 12:46. En vergelijk Markus z'n stopwoord 'terstond'. We houden de volgorde van Lukas aan.

Jezus wandelt door het gezaaide, zijn discipelen plukken aren, Mat 12:1-8; Mark 2:23-28. Lukas 6:1: "En het geschiedde op den tweeden, eersten sabbat." Het Griekse dueteroproto betekent: *op één na de eerste*. Waarschijnlijk betekent het: op één na de eerste sabbat van het jaar. Er zijn 3 opties:

A. De tweede sabbat van het Kerkelijk jaar, ca. maart/april. De eerste garven (aren) werden in die tijd afgesneden. Echter, het is onmogelijk te rijmen met de voorgaande en de volgende gebeurtenissen.

B. De tweede sabbat van het Burger jaar, ca. sept/okt. Een probleem geeft dan het aren plukken in die tijd.

C. Het was een SABBATJAAR en dan at men wat van het gezaaide vanzelf opkwam! Dit houdt in dat er een hele zomer, hier en daar, rijpe aren groeiden.

Van de laatste optie gaan we uit.

Genezing man met lamme hand, op sabbat, Mat 12:9-13; Mark 3:1-15; Luk 6:6-11

Enkele Farizeeën en Herodianen besluiten Jezus te doden, Mark 3:6

Herodianen zijn een politieke partij die het koningshuis van Herodes aanhangen.

Jezus vertrekt naar de Zee van Tibérius Joh 6:1-3 met een grote schare uit Galiléa, Jeruzalem, Judéa, Overjordaanse, Iduméa en Tyrus en Sidon en geneest er veel, Mark 3:7-12

Jezus roept 12 discipelen tot het *apostelambt*, Mat 10 Mark 3:13-19; Luk 6:12-16

De beroemde BERGREDE, Mat 4:23 t/m 8:1 Luk 6:17-einde; Joh. 6:3.

Genezing van de melaatse, Mat 8:2-4; Mark 1:40-45; Luk 5:12-16

Genezing van knecht te Kapérnaüm, Mat 8:5-13; Luk 7:1-10

Opwekking van jongen te Nain, Luk 7:11-17

Ong. deze tijd stuurt Johannes 2 discipelen tot Jezus. Niet vanwege twijfel bij Johannes, maar om twijfel bij discipelen weg te nemen, zegt kanttek. nr. 6, Mat 11:2-einde; Luk 7:18-35

Jezus gezalfd in huis van Simon de farizeeër, door een zondares, Luk 7:36-50

Jezus reist met 12 discipelen van de ene stad naar de andere, Luk 8:1

Maria, Johanna, Suzanna en anderen dienen Hem met hun goederen, dwz. verzorgen Hem, Luk 8:2,3

Bezetene die ook blind en stom was genezen. Men noemt Jezus Beëlzebul, Mat 12:22-37; Mark 3:20-30

Enkele Farizeeën vragen de eerste keer om een teken dat Jezus de ware Messias is, Mat 12:38-45

Jezus Zijn moeder en broers willen Hem spreken, Mat 12:46-50; Mark 3:31-35. Lukas vertelt dit na de gelijkenis van de zaaier, etc Luk 8:19-21

Gelijkenissen van de zaaier bij de zee, (zee van Tibérias, dicht waar Hij woonde) Mat 13:1-53; Mark 4:1-34; Luk 8:4-18

Een schriftgeleerde komt tot Jezus, Mat 8:19-22. (wanneer?)

29

Storm op het meer terwijl Jezus slaapt, Mat 8:23-27; Mark 4:35-41; Luk 8:22-25. Het was wellicht in de winter, tussen nov. en febr.

Jezus bij de Gadarenen, of Gergesenen; Hij geneest 2 bezetenen, Mat 8:28-34 en 1 bezetene: Mark 5:1-20; Luk 8:26-39

Opwekking van dochttertje van Jairus te Kapérnaüm, genezing bloedvloeiende vrouw, Mat 9:18-26; Mark 5:21-einde; Luk 8:40-einde

2 blinden en 1 stomme genezen, Mat 9:27-34

Jezus komt in Zijn vaderland, Nazareth. Jezus had al meer dan 1/2 jaar in Kapérnaüm gewoond, Mat 13:54-58; Mark 6:1-6. Uitdrukkelijk worden Zijn zusters genoemd, niet Zijn nichten. Volgens de Roomse overlevering, door veel oude schrijvers gevolgd, zou Maria geen andere kinderen dan Jezus geboort hebben.

Hij wordt wéér verworpen en leert in de omgeving, Mark 6:6

Jezus geeft Zijn 12 discipelen macht over de geesten, en zendt hen per paar uit, Mat 10 en 11; Mark 6:7-13; Luk 9:1-6

Herodus Antipas hoort van de wonderen van Jezus en de discipelen en denkt dat Johannes is opgestaan, Luk 9:7-9

Jezus hoort dat Johannes onthoofd is door Herodus en vertrekt over het Meer naar een eenzame plaats, Mat 14:1-13; Mark 6:14-29

De 12 apostelen keren terug naar Jezus, Mark 6:30 en Lukas 9:10

Jezus neemt hen naar de omgeving van Bethsaïda. Het 1e wonder van de broden, 5000 man, Mat 14:14-23; Mark 6:35-44; Luk 9:12-17; Joh 6:5-15

Maart Het TWEEDE Pascha is *nabij*, Joh 6:4.

Storm op zee en Jezus wandelt op het water, Mat 14:23-33; Mark 6:45-52; Joh 6:16-21. Jezus komt in Gennésaret en geneest de zieken, Mat 14:34-36; Mark 6:53-56

Jezus komt in zijn woonplaats Kapérnaüm (Joh 6:59) en preekt in Zijn synagoge over het Brood des levens, Joh 6:24-65

Hij verliest veel discipelen, Joh 6:66, de Twaalven blijven trouw, Joh. 6:67-einde, maar Jezus maakt bekend dat er 1 huichelaar onder is.

Genezingen te Gennésaret, Mat 14:34-36; Mark 6:53-56.

Er komen mensen uit Jeruzalem om Jezus en Zijn discipelen aan te vallen over het nalaten van de reinheidswetten, Mat 15:1-20; Mark 7:1-23

Jezus verblijft voor 't eerst buiten Israëel, in Tyrus en Sidon.

De Kanaänese vrouw uit Tyrus (provincie Fenicië) aanbidt Hem, Mat 15:21-28; Mark 7:24-30. (Er waren buiten Israëel ook overal Synagogen)

Jezus reist terug via Dekapolis, ten oosten van Galiléa en geneest een dove, Mark 7:31-37

Jezus bij de zee van Tiberias, 2e wonder met broden, Mat 15:32-einde; Mark 8:1-9. Daarna gaat Hij naar Dalmanutha, Mark 8:10, waar Magdala in lag, Mat 15:39. Farizeeën twisten met Jezus en vragen om bewijs dat hij de Messias is, Mat. 16:1-4; Mark 8:11,12.

Jezus gaat naar de andere kant van het meer en waarschuwt Zijn discipelen, Mat. 16:5-12;

Genezing van een blinde te Bethsaïda, Mark 8:22-26

Jezus gaat naar Cesaréa Filippi, tussen Galiléa en Damaskus, Mat 16:13

Belijdenis van Petrus; **1ste** Aankondiging van Zijn lijden; aansporing tot zelfverloochening, Mat 16:13-einde; Mark 8:27-einde + 9:1; Luk 9:18-27

De verheerlijking op de berg, volgens Mat 17:1-13; Mark 9:2-13, 6 dagen later en volgens Lukas 8 dagen later, Luk 9:28-36

Maanzieke jongen genezen, Mat 17:14-21; Mark 9:14-29; Luk 9:37-42

Jezus reist door Galiléa en 2e Aankondiging van Zijn lijden, Mat 17:22,23; Mark 9:30-32; Luk 9:43-45

Jezus komt weer thuis te Kapérnaüm, waarschuwt tegen eerezucht en betaalt Zijn tempelbelasting, Mat 17:24-einde; Mat 18 gelijkenissen over het dienen; evenzo Mark 9:33-50; Luk 9:46-50. Hij was lid van de Synagoge, waarvan Jäirus overste was, Mark 5:22.

Jezus vertrekt uit Galiléa, Mat 19:1; Mark 10:1. Hij gaat naar Jeruzalem door Samaria als de dagen van Zijn opnemings vervuld werden, Luk 9:51-einde. (Uit de aanstelling en de terugkeer van de 70 Evangelisten schijnt dit niet de laatste reis van Jezus te zijn.

Jezus stelt 70 Evangelisten aan om Zijn komst voor te bereiden. Na verloop van tijd komen ze bij Hem terug, Luk 10:1-16.)

Tegenstand van de Samaritanen, Luk 9:52-56
De prijs voor het volgen van de Meester, Luk 9:57-62

Gelijkenis van de Barmhartige Samaritaan, (nadat Jezus zo slecht door hen behandeld was!) Luk 10:25-37

Jezus naar Bethánië, Luk 10:38-42

Jezus leert opnieuw *Het Gebed des Heeren*, werpt een duivel uit, de Farizeeën beschuldigen Hem weer voor Beëlzebul en vragen om een bewijs dat Hij de Messias is, waarop Jezus hen ernstig bestraft, Luk 11; de schriftgeleerden, waarschijnlijk is Jezus te Jeruzalem, beschuldigen Hem, Luk 11:51-54

- Okt. Jezus gaat minstens 3 keer in het jaar, tijdens de Feestdagen, naar Jeruzalem.
Jezus komt op Zijn laatste Loofhuttenfeest te Jeruzalem, Joh 7:2-einde.
Hij preekt in de Tempel, vs 28 en 29; de Joden willen Hem vangen en doden, vs. 44.
Jezus in de tempel en vermaant de overspelige vrouw en redetwist met de joden, over het Licht der Wereld en Abrahams kinderen, Joh 8. De Joden willen Hem doden, vers 40, door Hem te stenigen, Joh 11:8.
Hij geneest de blindgeborene, Joh. 9 Naar aanleiding daarvan de gelijkenis van de Goede Herder, Joh. 10:1-21.

Jezus gaat vermoedelijk terug naar Galiléa. Hij leert de schare, of de discipelen te midden van hen, Lukas 12.

Jezus krijgt de boodschap dat Pilatus enkele Galileeërs vermoord heeft, Luk 13:1; waarop Hij antwoordt dat Hij reeds 3 jaar vrucht zoekt, Luk 13:6-9. Hij geneest een kromme vrouw, Luk 13:10-17;

Jezus op weg naar Jeruzalem, Luk 13:22-30 via het Overjordaanse, Mat 19:1-12 en geeft richtlijnen voor het huwelijk, Mark 10-1-12.

- Dec Het Feest van Vernieuwing des Tempels, (Chanoeka) half dec. Joh 10:22-39.
Het is opmerkelijk dat Johannes al de 4 Joodse feesten heeft genoemd, indien Joh. 5:1 Pinksteren is.
Herodus Antipas – blijkbaar op bezoek in Jeruzalem- wil Jezus doden ('t zit in de familie), Luk 13:31-35
Jezus naar het Overjordaanse, Joh. 10:40.

- 30 Jan Jezus reist vanaf de Jordaan naar enkele steden en dorpen in Israël, Luk 14 t/m 17:10
Jezus in een huis van een overste van de Farizeeën, geneest een waterzuchtig man Luk 14:1
Jezus eet met tollenaars en zondaars, Luk 15:1, 2 en spreekt diverse gelijkenissen

Jezus naar Bethanië waar Hij Lazarus opwekt, Joh 11, Hij was nog 3 dagreizen ervan verwijderd, dus buiten Juda, Joh 11: 6,7,17.
Het Sanhedrin vergadert, men besluit Jezus te doden, Joh 11:47-53
Jezus gaat daarom naar de stad Efraim, aan de overkant van de Jordaan, Joh 11:54

Jezus voor de laatste keer naar Galiléa; op weg naar Jeruzalem gaat hij door Samaria, Luk 17:11 en geneest 10 melaatsen, Luk 17:12

Farizeeën vragen hem naar het Koninkrijk Gods, Luk 17:20 tot 18:14.

Jezus zegent de kinderen, Mat 19:13-15; Mark 10:13-16; Luk 18:15-17

De rijke jongen komt tot Hem, Mark 10:17-31; Jezus spreekt de gelijkenis van de arbeiders in de wijngaard, Mat 20:1-16; Luk 18:18

HET Pascha WAS NABIJ, Joh. 11:55. De overpriesters besluiten Hem te vangen als Hij naar het feest komt, Joh 11-57

De 3^e Aankondiging van Zijn lijden terwijl Jezus reist naar Jeruzalem, Mat 20:17; Mark 10:32; Luk 18:31

De zonen van Zebedeüs met (Salóme) hun moeder vragen om een erefunctie. Mat 20:20-28; Mark 10:35-45. Salóme stond later bij het kruis. Johannes noemt haar naam niet maar zegt: 'Zijner –Jezus- moeders zuster', waaruit kan blijken dat Johannes een neef van Jezus was.

Jezus is in Jericho, Mat 20:29; Mark 10:35; Luk 19:35-43. Hij geneest 2 blinden volgens Mat.20:29-34, waaronder Bartimeüs, Mark 10:46.

Zacheüs bekeerd, Lukas 19:1-10. De gelijkenis van 10 ponden, Luk 19:11-27

Jezus gaat richting Jeruzalem, Luk 19:28

25 mrt Volgens astronomische berekening viel de 1^e Abib in het jaar 30 op vrijdagavond 24 maart tot zaterdagavond 25 maart.

1 apr. De 8^e Abib begon op vrijdagavond 30 maart tot zaterdagavond 1 april, een sabbat.

Jezus komt **6 dagen** vóór het Pascha te Bethanië, Joh 12:1. Het Pascha was vanaf donderdagavond tot vrijdagavond, dus 6 dagen voor het Pascha was op Sabbat. Een groot aantal mensen was reeds te Jeruzalem om Pascha te vieren, Joh 11:55.

Het Sanhedrin geeft opdracht Jezus te vangen, Joh 11:57

Jezus wordt door Maria, de zuster van Lazarus gezalfd als voorbereiding voor Zijn begrafenis, Joh 12:1-11, zo het schijnt ten huize van Simon, Mat 26:6

Uit Mat. 26:6 en Mark 14:3-9 schijnt deze zalving 2 dagen voor het Pascha plaats te vinden, maar Johannes schrijft 6 dagen, wat wij aanhouden.

Judas ergert zich aan de zalving, omdat hij het geld liever in zijn beurs had, Joh 12:4-6 en maakt direct daarna een afspraak met de overpriesters om Hem te verraden, Mat 26:14-16; Mark 14:10-11; Luk 22:3-6

2 apr 9 Abib begint zaterdagavond 1 april tot zondagavond 2 april.

Jezus gaat vanaf Bethanië op de Olijfberg, naar Jeruzalem, Mat 21; Mark 11:1; Luk 19:29; De koninklijke intocht, Mat 21:1-11; Mark 11:1-11; Joh 12:9-19.

Jezus reinigt de tempel, Mat 21:12, 13; Luk 19:45, (enkele jaren tevoren had Hij het ook gedaan, Joh 2:13)

Een dezer dagen, Joh 12:13-22, komen de Grieken tot Jezus, Joh 12:20-36. Jezus zegt dat het Licht der Wereld nog een kleine tijd bij hen is, vers 35, maar de Joden verhardden zich, Joh 12:37-50.

Jezus overnacht in Bethanië, Mat 21:17, met de twaalven, Mark 11:11.

- 3 apr. Maandag 10 Abib Op deze dag moesten de Joden het Paaslam klaarzetten, Ex. 12:3. Jezus vervloekt de vijgenboom, Mat 21:18-22. (Markus plaatst hier de tempelreiniging, Mark 11:12-19)
 De Farizeeën vragen naar Jezus' bevoegdheid, Mat 21:23; Mark 11:27, 28; Luk 20:1, 2. Jezus beantwoordt dit met de doop van Johannes en 3 gelijkenissen, Mat 21:24 tot 22:14; Mark 12:1-12; Luk 20:9-18
 Daarop proberen ze Hem te strikken over de belasting, Mat 22:15-22; Mark 12:13-17 en 'proberen de handen aan Hem te slaan', Luk 20:19
 Ze sturen spionnen om Jezus aan de stadhouder over te leveren, Luk 20:20. Met de Herodianen stellen ze Hem een strikvraag, Mat 22:16-22
 De Sadduceeën vragen naar de opstanding, Mat 22:23-34; Mark 12:18-27; Luk 20:27-40.
 Enkele Schriftgeleerden prijzen Jezus, Luk 20:39. Een wetgeleerde reageert met een nieuwe strikvraag over het grootste gebod, Mat 23:35, 36 wordt door Jezus beantwoord , waarop de Schriftgeleerde Jezus prijst, Mark 12:32, 33
 De Farizeeën gaan samen naar de tempel waar Jezus hun vraagt inzake de Messias, Mat 22:41-46; Mark 12:35-37; Luk 20:41-44, daarop durft niemand Hem meer iets te vragen, Mat 22:46
 Einde discussies. Jezus spreekt een wee uit over de Farizeeën en Schriftgeleerden, Mat 23:1-36; Luk 20:45-47. Hij profeteert de verwoesting van Jeruzalem, (vs 37, 38) maar belooft een gezegende terugkeer: .."totdat gij zeggen zult: Gezegend is Hij Die komt in de Naam des Heeren". Vanaf nu alleen gesprek met de discipelen.
- 4 apr Dinsdag 11 Abib Jezus overnacht buiten de stad, de discipelen komen 's morgens langs de vijgenboom die in één dag verdord is, Mark 11:20
 Jezus komt in de stad en leert het volk in de tempel, Luk 21:38
 Jezus zit bij de schatkist en ziet een weduwe geld inwerpen, Mark 12:41-44; Luk 21:1-4. Jezus vertrekt uit de tempel en komt er nooit meer! Mat 24:1
 Jezus zit op de Olijfberg en voorzegt de verwoesting van Jeruzalem en de voleinding van de wereld, Mat 24:3-37; Mark 24:3-einde; Luk 21:5-einde.
 Hij eindigt Zijn toespraak met de gelijkenis van de trouwe dienstknecht, 10 maagden, talenten en het laatste oordeel, Mat. 25
 Jezus zegt dat het na 2 dagen Pascha is, Mat 26:2; Mark 14:1.
 De overpriesters en schriftgeleerden (het Sanhedrin) besluiten om Jezus te doden, maar niet op het feest, Mat 26:4, 5; Mark. 14:2; Luk 22:2
 Met het Feest wordt bedoelt: Pascha, 1 dag en het Feest der ongezuurde broden, 7 dagen, incl. feest van de garve des beweegoffers. Op de 2 eerste en de laatste dagen van de 8 geldt het werkverbod, Lev. 23:4-15
 Jezus overnacht in Bethanië, op de Olijfberg, Luk 21:37
- 5 apr Woensdag. 12 Abib begon na zonsondergang op 4 april
- 6 apr Donderdag. 13 Abib begon na zonsondergang op 4 april
- Er is verschil van mening onder de onderzoekers of Jezus het Pascha gegeten heeft op de Paasavond van 14 Abib die begon na zonsondergang of op de avond van 13

Abib. Als Jezus op 14 Abib het Pascha heeft gegeten is dat gebeurd samen met de andere Joden zoals dat toen de gewoonte was. Dan is Jezus gestorven op de Paasdag, nadat het Paaslam al gegeten was.

Sommige oude schrijvers menen dat Jezus 1 dag van tevoren met Zijn discipelen het Pascha heeft gegeten, omdat Johannes schrijft over de avondmaaltijd: Vóór het feest van Pascha, Joh 13:1. Dan zou Jezus als *het ware Paaslam* geslacht zijn op dezelfde tijd als het paaslam werd geslacht, nl in de namiddag van 13 Abib.

In navolging van oude Rabbijnen viert het Jodendom het Pascha ná zonsondergang van de 15e Abib. Helaas hebben nieuwere geleerden die foutieve datum overgenomen, (8)

In deze chronologie gaan we van 14 Abib uit. De datum van Pascha ligt astronomisch vast. Het begint ná zonsondergang in de nacht waarin het de éérste volle maan is in de lente, dwz. ná de lente-evening (aequinoctium). Volle maan valt altijd in de nanacht van de 14e Abib.

Volgens Astronomische berekening viel de *dag* van de 14e Abib op *vrijdag* 7 april 30 na Chr.

De discipelen vragen waar ze het Pascha moeten bereiden, Mat 26:17 ('op den *eersten* der ongehevelde broden') Markus 14:12 de *eerste* dag als ze het Pascha slachten, zie ook Lev. 23:32. 'De dag waarop het Pascha geslacht moest worden', Luk. 22:1, 2, 7.

's Middags bereiden 2 discipelen het Pascha, Mark 14:13-16; Luk 22:8-13.

Let op het moeilijke taalgebruik voor Westerse begrippen. In de *namiddag* van 13 Abib werd het lam geslacht. In de *avond* van de 14^e Abib gegeten.

Donderdagavond de 14^e Abib begon na zonsondergang, ca. 20. 30 uur (6 april)

Ca.8 uur Toen het avond geworden was zat Jezus aan. Deze maaltijd noemt Johannes: het avondmaal, Joh 13:2 (niet het Heilig Avondmaal). Johannes zegt: Vóór het feest van Pascha, Joh 13:1. Waarschijnlijk bedoelt Johannes: vóór het eten van het paaslam.

Jezus stond op tijdens deze maaltijd en wast de voeten van de discipelen, Joh 13-4-12.

Judas ontmaskerd, Mat 26:21-25; Mark 14:18-21.

Lukas beschrijft éérst de instelling van het H.A. Luk 22:19-20, daarna de ontmaskering van Judas, Luk 22:21-23.

Johannes schrijft: tijdens de bete voer de satan in Judas, Joh 13:21-30. De 'bete' kan het paaslam zijn, of de ongezuurde broden, waarmee het H. A. werd ingesteld. Instelling van het Heilig Avondmaal in, Mat 26:26-30; Mark 14:22-26.

Ca 9 uur Na Judas vertrek komt er ruzie wie de meeste is, Luk 22:24-30.

Jezus waarschuwt Petrus, Mat 26:33-35; Mark 14:29-31; Luk 22:31-34; Joh 13:36-38.

Daarna spreekt Jezus over Zijn gaan tot de Vader en de komst van de Geest, Joh 14 en besluit: Staat op, laat ons vanhier gaan, Joh 14:31

- 10 uur Het gezelschap vertrekt en neemt 2 zwaarden mee, Luk 22:35-38
 Jezus vertrok uit de opperzaal, misschien naar een huis van een van Zijn volgelingen in Jeruzalem en spreekt daar de dierbare rede uit, (Joh 15 en 16) en besluit met Zijn hogepriesterlijke bede, Joh 17. Er komen zoveel dezelfde uitdrukkingen voor in de rede van Joh 14 en in de tweede rede van Joh 15 en 16 dat het schijnt dat Jezus Zijn rede deels herhaalt omdat er andere personen bij waren toen Jezus die tweede rede uitsprak.
- Ca 11 uur Zij zingen een Lofpsalm en vertrekken naar de Olijfberg, Mat 26:30; Mark 14:26; Luk 22:39.
 Onderweg wordt Petrus voor de 2e keer gewaarschuwd; nu ook de anderen, Mat 26:31
- 7 apr Vrijdag. 14 Abib. Diep in de nacht, is Jezus in Gethsémané. [*O, dodelijk uur! De Zaligmaker draagt en neemt de ontzaggelijke toorn Gods tegen de zonde weg. Zijn heilig lichaam zweet bloed om de zonde van de Bondsbreuk in Adam te betalen*]. Zijn discipelen vallen in slaap, Mat 26:36-46; Mark 14:32-42; Luk 22:39-46
- 5 uur (De genoemde uren zijn een benadering)
 Zeer vroeg in de morgen, toen het nog donker was kwam Judas met een door het Sanhedrin gezonden bende met lantarens en fakkelen om Jezus te vangen, Joh 18:3.
 Verraad van Judas, Mat 26:47-56; Mark 14:43-52; Luk 22:47-53; Joh 18:1-11
- 5.30 Jezus gebonden naar Annas, de hoogste gezagsdrager, Joh 18:13;
 daarna naar Kájafas, Mat 26:57; waarheen Annas Hem *geboeid* zond, Joh 18:24. Beiden hadden waarschijnlijk een aparte zaal in het paleis van de hogepriester. Johannes was bekend met de hogepriester, Joh. 18:15. Tijdens het verhoor kwamen de leden van het Sanhedrin bijeen. Wellicht dat Petrus pas in de zaal van de hogepriester Kájafas het rechtsgeding op afstand volgde. Petrus is daar minstens 1 uur geweest, Luk 22:59.
 Petrus verloochent Jezus in de zaal terwijl hij zich warmt, Joh 18:15-27.
 Daarna ging hij naar de voorzaal waar de Raad vergaderde, Mark 14:55 en daar verloochende hij Jezus *twee* keer, Mark 14:69-72. (Markus vertelt het haarscherp).
 Mat 26:69-75
 De Raad vindt geen gegronde redenen om Jezus te doden, Mark 14:55
- 5.30 uur Als het dag geworden was wordt Jezus voor de Grote Raad, het Sanhedrin geleid, Luk 22:66. De zitting vindt plaats in de Tempel. In de tweede vergadering besluiten ze de dood van Jezus op grond van Godslastering, omdat Hij gezegd had dat Hij Gods Zoon was, maar laten het eindvonnis aan Pilatus over, Mat 26:57-68; Mark 14:57-65; Luk 22:70-71
 Judas krijgt spijt en hangt zich op, Mat 27:3-10
- In de vroege morgen leidden ze Jezus van Kájafas naar het Rechthuis van Pilatus.

De Joden gaan niet in het Rechthuis opdat ze rein bleven en het Pascha mochten eten, Joh. 18:28. Niet het paaslam, wat ze de vorige avond gegeten hadden, maar de maaltijd bij de paasoffers, schapen en runderen, (zie M. Henri over Mat 26:17) Pilatus gaat wéér in het Rechthuis en onderzoekt de aanklacht, Joh 18:29; Mat 27:11-14; Mark 5:2-5; Luk 23:2-7. Hij verklaart Hem onschuldig, Joh 18:31; Lukas 23:4.

1ste verklaring van onschuld.

Pilatus stuurt Jezus naar Herodus Antipas, die Hem laat geselen en bespotten, Luk 23:7-12. Herodus verklaart Jezus ook onschuldig; (Luk 23:15) stuurt Jezus weer naar Pilatus, Luk 23:11

7 uur *Op 7 april komt de zon op om ca. 7 uur Ned. tijd.*

Pilatus vonnist Jezus weer vrij, Luk 23:15; Joh. 18:33-38.

De 2^e verklaring van onschuld door Pilatus.

De Joden beschuldigen Jezus opnieuw zodat Pilatus voorstelt om Jezus of Barabbas los te laten, Mat 27:15-21; Mark 15:6-15; Luk 23:13-21; Joh 18:39, 40. *Dit loslaten – en symbool van de gevangenschap en verlossing uit Egypte-gebeurde altijd op het feest, dus op Paasdag.*

De vrouw van Pilatus dringt erop aan om Jezus los te laten, Mat 27:19; Mark 15:11; Luk 23:18; Joh 18:40. Op aanraden van de overpriesters e.d. begeert het volk Barabbas, Mat 27:20 en eist dat Jezus gedood wordt, Mat 27:21, dwz. gekruisigd wordt. Voor het eerst wordt over kruisigen gesproken, Mark 15:13.

Pilatus doet voor de 2^e keer een oproep Jezus los te laten, maar het volk roept te harder, *Kruis Hem!*, Luk 23:20,21.

Pilatus verklaart voor de 3^e keer dat Jezus onschuldig is en stelt nogmaals voor om Hem te geselen en daarna los te laten, Luk 23:22. Hij gaat met Jezus in het Rechthuis en laat Hem geselen. De soldaten bespotten Hem, Joh. 19:1-3. Mat 27:27-31; Mark 15:16-20.

Pilatus neemt Jezus buiten het Rechthuis en verklaart voor de 3^e en 4^e keer dat Hij onschuldig is, Joh 19:4, 6. De overpriesters - het volk mocht bij het Rechthuis niet komen - eisen Zijn kruisiging, (vers 6).

Pilatus neemt opnieuw zitting en spreekt vonnis Jezus los te laten, Joh 19:9-12. De Joden leggen zich niet bij het vonnis neer en bedreigen hem dat de vriendschap met de keizer verstoord zal worden, Joh 19:12. Pilatus gaat daarop naar buiten en laat z'n rechterstoel op de Lithostrótos plaatsen en deelt de vrijspraak mee aan het volk: *Zie uw Koning!*, Joh 19:14. Hij legt met deze uitspraak de volle verantwoordelijkheid op de Joden, Joh 19:14.

Zij roepen opnieuw: *Neem weg, neem weg, kruis Hem!* Joh 19:15. Zij dreigen opnieuw met het ongenoegen van de keizer.

Pilatus, ten einde raad, verklaart zich onschuldig en wast symbolisch zijn handen, Mat 27:24. De Joden nemen de verantwoording op zich: *Wij hebben geen koning dan de keizer*, Joh 19:15; en: *Zijn bloed kome over ons*, etc. Mat 27:25.

Hierop laat Pilatus Barabbas los en geeft Jezus over om gekruisigd te worden, Mat 27:26; Luk 23:24, 25.

- 8.30 Het vonnis valt omtrent de 6^e ure, Joh 19:14; [vermoedelijk Romeinse tijd, toen Johannes dit na 60 jaar opschreef; de Romeinse uurindeling week af van de Joodse, die gebaseerd was op 12 dagdelen, vanaf zonsopgang tot de ondergang, Joh 11:9. Deze dagdelen duurden in de winter vanzelf korter dan in de zomer. (2)] Jezus wordt weggeleid, Joh 19:16.
Simon van Cyrene draagt Zijn kruis, Mat 27:32; Mark 15:21; Luk 23:26-32

- 8.30 uur Omtrent de 3^e uur, Mark 15:25, wordt Jezus gekruisigd, Luk 23:33; Joh 19:18

Jezus spreekt het 1^e kruiswoord: *Vader vergeef het hun, want zij weten niet wat ze doen*, Luk 23:34

2^e kruiswoord: *Vrouw, zie uw zoon*, Joh 19:26

3^e kruiswoord: *Voorwaar zeg ik u: heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn*, Luk 23:43

- 11.30 Omtrent het 6^e uur wordt er duisternis tot het 9^e uur, Mat 27:45. De 6^e uur was in onze tijd van 11.00 uur tot 12.00 uur

Een oneindige diepte en zwaarte die nooit te peilen of te doorgronden is.

In dezelve is de eeuwigheid, opdat wij nimmermeer van God verlaten worden.

- 14.30 Het 4^e kruiswoord: *Eloi, Eloi, lama sabachtani; Mijn God, Mijn God waarom hebt Gij mij verlaten?* Mat 27:46; Mark 15:34

Einde van de duisternis.

- 15.30 5^e kruiswoord: *Mij dorst*, Joh 19:28

6^e kruiswoord: *HET IS VOLBRACHT*, Joh 19:30

7^e kruiswoord: *Vader in Uw handen beveel Ik mijn geest*, Luk 23:46

Jezus sterft, Mat 27:50; Mark 15:37; Luk 23:46. Het voorhang in de Tempel scheurt, de graven worden geopend, de lichamen van vele heiligen worden opgewekt en verschijnen in Jeruzalem na Jezus opstanding, Mat 26:51-53; Mark 15:38.

- 17.00 Als het avond geworden was ging Jozef van Arimathéa naar Pilatus om toestemming voor Jezus' begrafenis te begraven, Mat 27:57; Mark 15:42; Luk 23:50-56; Joh 19:38-42.

Jezus is naar onze tijdsduur om ca. 15.30 uur gestorven. Er blijven dan nog 8/9 uur over op de vrijdag, daarna 24 uur op zaterdag en ong 5 uur op zondagmorgen, dus is Jezus na ong 37/38 uur opgestaan.

Na zonsondergang (ca. 20.35 uur vrijdag, onze tijd) begon 15 Abib. Nu begon het *Feest van ongezuurde broden*; een feestdag in Israël, die als Sabbat gevierd werd en deze keer gelijk viel met de wekelijkse Sabbat.

- 8 apr Zaterdag, 15 Abib. Sabbat. Jezus ligt in het graf. De Joden vragen om een wacht aan Pilatus, Mat 27:62-66

Op de dag ná de éérste *feestdag van ongezuurde broden*, dus op 16 Abib moest de eerste garf van de tarweoogst geofferd worden, Lev. 23. Vanaf de 16e Abib telde men (7x7 weken, +1 dag =)50 dagen. Op de 50e dag was het Pinksterfeest.

Merkwaardig dat de vroeg-christelijke traditie hierin verandering heeft gebracht. Men verzette de Opstandingdag naar de éérste zondag ná de eerste volle maan in de lente. Het Pascha ging men Goede Vrijdag noemen en de Opstandingdag werd Pasen genoemd.

Ná zonsondergang begon 16 Abib

9 apr Zondag, 16 Abib. Zonsopgang ca 6.56 uur Ned. tijd. **De Opstandingdag van Jezus.**

Jezus staat uit de dood op de eerste Joodse werkdag der week, Mat 28:1-8; Mark 16:1-8; Luk 24:1-12; Joh. 20:1-2

Jezus openbaart Zich aan Maria, Mat 28:9-10; Mark 16:9-11; Joh 20:11-18, daarna aan de discipelen, Joh 20:19-23.

Tegen de avond openbaart Jezus zich aan de Emmaüsgangers, Mark 16:12-13; Luk 24:13-35

Zondagavond, ná zonsondergang, 17 Abib, openbaart Jezus zich aan de elve, (de discipelen) te Jeruzalem, Luk 24:33-49

16 apr Na 8 dagen, 23 Abib, was Thomas met hen; Jezus openbaart Zich, Joh 20:24-29.

Jezus openbaarde Zich daarna aan de zee van Tibérias, Joh 21:1-23

En op een berg in Galiléa vanwaar Hij Zijn apostelen uitzond, Mat 28:16-einde

En aan 500 broederen op één maal, 1 Kor 15:6

18 mei **Hemelvaartsdag.**

Jezus is 40 dagen gezien van de Apostelen. (40 dagen vanaf de opstandingsdag, 42 dagen vanaf het Pascha.) Hij vaart op ten hemel, Mark 16:19,20; Luk 24:50-53; Hand. 1:1-11.

28 mei Zondag. 6 Siwan. **Pinksterfeest.**

Op de 50e dag, als het Pinksterfeest vervuld werd, wordt de Heilige Geest uitgestort, Handelingen 2.

Het Pinksterfeest was het 1ste oogstfeest van de tarwe e.d., het feest der eerstelingen, Lev 23:16-21. Dan werd geen *garve* zoals op het *Feest der ongezuurde broden* geofferd, maar een *brood* als beweegoffer.

De vervulling hiervan geldt de Kerk van Christus: de bekering van de eerstelingen uit de Joden en de heidenen.

Het tweede oogstfeest was als de volle oogst binnen was, het Loofhuttenfeest, Lev. 23:34-einde. Nergens leest men de vervulling daarvan in de Schrift. Wij verwachten de vervulling daarvan in het laatste der dagen, Zach 14:16 etc. en Rom. 11:12. Dat is de volheid van Joden en heidenvolken.

De kreupele genezen, Petrus preekt in de Tempel Hand 3.

Petrus en Johannes voor de Raad, Hand. 4

Ananias en Saffira, Hand 5:1-11

De apostelen gevangen gezet en verlost, Hand 5:17-42.

Verkiezing van 7 diakenen, Hand. 6.

Stefanus houdt een vloeiende rede voor het Sanhedrin, Hand 7.

Merk op: *Tot 4 keer toe noemt hij een periode van 40 jaar. Het is opmerkelijk dat vanaf die toespraak tot de verwoesting van Jeruzalem ook 40 jaar is.*

Er breekt vervolging los over de gemeente te Jeruzalem door Saulus, Hand. 8:1-3.

Snelle verbreiding van het Evangelie

Filippus, de Evangelist preekt te Samaria, de stad neemt het Evangelie aan, Hand 8:5-25.

Filippus en de moorman, Hand 8:26-40.

Eusebius verzekert ons uit het stadsarchief, de bekering van de stad Edessa in Mesopotamie, op de prediking van o.a. Thaddeüs. Dit vond plaats in het 340^e jaar van de Seleucidische tijdrekening: 311-340 = 29/30 na Chr. Die Seleuc. tijdrekening begon na het 1e j. van de 117e Olympiade, $776 - (4 \times 116) + 1 = 311$. (J. Basagne, blz 137). Reformatorische schrijvers konden dit jaar (30 ná Chr) niet plaatsen, omdat ze ervan uitgingen dat Jezus in 33 gestorven is.

Ná Chr

31 17,19

Tibérius

Saulus op weg naar Damaskus, Hand 9:3 en wordt krachtdadig bekeerd, Hand 9:1-19, omstreeks 30/31.

Saulus wordt een jongeling genoemd toen Stefanus gestenigd werd, toch wordt vrij algemeen gedacht dat hij 28 á 30 jaar was bij zijn bekering. De leeftijd

waarop de Joodse Rabbijnen zelfstandig optraden. Rabbijnen waren allen gehuwd om rein te kunnen zijn volgens de Wet van Mozes. Misschien was Paulus later weduwnaar, (1 Kor 7:7).

Saulus preekt in de Synagoge te Damaskus, Hand 9:20-22 en gaat naar Arabië Gal. 1:17

32 18,20

33 19,21

[Ter info: Zonsverduistering in het 19e jaar van keizer Tibérius zie W. Perkins, Chron. 3e deel; Al de Werken.]

Cl. Ptolemeüs beroemd Grieks astronoom uit de 2e eeuw, schreef een chronologie vanaf 746 voor Chr. Hij rekent 477 j. vanaf het 20e j. van Arthahsasta tot aan het 19e j. van Tibérius, zie J. Basnage, blz. 685.

Merkt op: Evenals Lukas rekent hij het 19e j. van Tibérius vanaf zijn regentjaren, samen met Augustus.

(Dr. E. W. Bullinger, M. Astey en dr. E. L. Martin hebben echter op andere jaren fouten ontdekt bij Ptolemeüs). (26)

34 20,22 Paulus teruggekeerd uit Arabië preekt te Damaskus, Hand 9:23-26; Gal. 1:17. De stadhouder (=etnarch) van koning Arétas wil hem vangen, 2 Kor 11:32,33. Juiste datering onbekend.

Arétas IV was koning van Arabië, vader van Herodias, schoonvader van Herodus Antipas. (8)

Drie volle jaren na zijn bekering komt Paulus te Jeruzalem en blijft 15 dagen bij Petrus, Gal 1:18,19 en bij Jacobus de broeder van Jezus. De Griekse Joden proberen hem te doden, de broeders leiden hem naar Cesaréa, hij reist naar Tarsen in de provincie Cilicië, Hand 9:30, via Syrië, Gal 1:21.

14 jaar later komt hij opnieuw te Jeruzalem, Gal 2:2, tijdens het Apostelconvent in 48. Zijn bekering moet dus 17 jaar tevoren plaatsgevonden hebben, ca 31.

De gemeenten in Judéa, Galiléa en Samaria hadden vrede en werden gesticht, Hand 9:31. De provincies van het oude Israël.

SABBATJAAR 34/35

A. Merkt op: *de historie vanaf de doop van Jezus en de groet van de Christelijke kerk wordt tot de verwoesting van Jeruzalem gemarkeerd door het Sabbatjaar.*

B. Merkt op:

Hiermee is een mijlpaal bereikt. Sept. 34 eindigt de periode van 490 jaarweken waarvan Daniël gesproken heeft, Dan 9. Zie chron. O.T. 538 v. Chr.

De beloften aan Daniël gedaan hadden betrekking op de Messias en waren eerst bestemd voor Israël, binnen de periode van 490 jaar.

Gods Geest gaat nu ook werken onder de heidenen waarvoor Petrus -evenals Daniël- een profetisch gezicht ontvangt. De bekeerden uit de heidenen, als eerste Cornelius, worden aangenomen door de Joodse kerk, Hand 10 en 11. Vanaf nu gaan ze ook tot de Grieken, dat zijn de heidenvolken, preken, Hand 11:20.

Petrus trekt het land door en geneest Enéas in Lydda, wekt in Joppe Dorkas op, Hand 9:32-einde. Petrus komt te Joppe en Cesaréa, Hand 10.

Petrus krijgt een hemels visioen omtrent de bekering en toebrenging van de heidenen tot de Kerk van Christus, Hand 11.

- 36 22,24 Omtrent de jaarwisseling 35/36 wordt Pilatus afgezet en verbannen.
Marcellus neemt tijdelijk waar. (8, 33)
Vitellius, stadhouder van Syrië, ontnemt Kájafas het hogepriester ambt. (6)
- 37 23,25 Keizer Tibérius sterft op 16 maart. Hij heeft geregeerd 22 j. 5 mnd. 3 dagen, (Jos. J. Hist. Boek 18, hfd. 8.
Caligula Caligula volgt hem op, 18 maart, (33)
Philippus, zoon van Herodus en Kleopatra sterft na 37 jarige regering. Zijn regering (viervorst) begon 1 v. Chr. jaart. (zie aldaar) Jos. (J. Hist. Boek 18, hfd. 6, 26, 33)
Herodus Agrippa I (kleinzoon van Herodes de Groot) wordt etnarch over Ituréa en Trachonitus –van zijn oom Philippus- en over Abiléne van Lysánias en in 41 ook over Juda en Samaria; hij krijgt in 41 de Koningstitel.

Claudius

- 41 1 Claudius wordt op 25 januari keizer

SABBATJAAR 41/42

Omtrent deze tijd horen de apostelen te Jeruzalem dat veel heidenen (Grieken) bekeerd werden door de prediking van de verstrooide Joden uit Jeruzalem, Hand. 11:20-22. Wéér een periode van 7 jaar!

Bárnabas wordt uitgezonden naar Antióchië in Syrië, Hand 11:22

Antióchië in Syrië wordt de 2e gemeente na Jeruzalem en beijvert zich in de *Evangelieverkondiging in de wereld*.

- 42 2 Paulus ontvangt ong. deze tijd een hemelse openbaring.
14 jaar later schrijft hij er over, 2 Kor 12:2.
Bárnabas zoekt Paulus op in Tarsen en neemt hem mee naar Antióchië waar ze 1 jaar blijven, Hand 11:25, 26
De discipelen worden hier voor het eerst CHRISTENEN genoemd, Hand 11:26b.

De profeet Agabus, uit Jeruzalem op bezoek in Antióchië, voorspelt een hongersnood, Hand 11:27-30. Romeinse schrijvers melden van enkele jaren hongersnood. Joséfus meldt dat de honger het zwaarste was te Juda en omgeving vanaf het 4e tot het 7e jaar van Claudius, 44-48. (1, 6, 33)

- 43 3 Herodes doodt enkele gemeenteleden, o.a. Jacobus (broer van Johannes) Hand. 12:1,2
- 44 4 Herodus neemt Petrus gevangen in de Paasweek;
maar een engel verlost hem, Hand 12:3-19
Herodus gaat van Jeruzalem naar zijn residentie Cesaréa. Hij houdt daar een klinkende rede en wordt direkt door een engel geslagen en sterft, Hand 12:19-23.

Herodes is 3 jaar koning is geweest tijdens keizer Claudius. Hij werd aan het eind van zijn regeer plotseling onwel en stierf in de lente, op een vreselijke wijze; hij was 54 j. toen hij stierf. (6, 8, 33)

Claudius maakt Kuspis Fades procurator van Juda; hij wordt na 1 jaar opgevolgd door Tibérius Alexander, in het 45e j. van Tibérius

Barnabas en Paulus kwamen in Jeruzalem aan met geld voor de armen, Hand 11:29, 30. Tijdens de hongersnood. Ze gaan met Johannes Markus naar Antióchië, Hand 12:25.

Barnabas en Saulus worden door de gemeente te Antióchië (Syrië) gezonden om te preken onder de heidenen, Hand 13:2,3.

1ste Zendingsreis.

Zij vertrekken van Seleucië per schip naar het eiland Cyprus, Hand 13. Daar werden zij ontboden bij Sergius Paulus, Hand 13:7; zijn naam is bekend uit inscripties, (33); zij schepen zich in te Pafos en komen aan te Perge een stad in Pamfilië, een provincie in Klein Azië. Johannes Markus gaat terug naar Jeruzalem, Hand 13:51

Ze reizen naar Antióchië, een stad in Pisidië, Hand 13:14. Paulus preekt, met goed gevolg, tot Joden en heidenen, Hand 13:48. Ze worden vervolgd en reizen naar Ikónium, Hand 13:51.

De Joden stenigen Paulus te Lystre, Hand 14:19;

hij staat boven verwachting weer op en gaat naar Derbe, Hand 14:20

Zij gaan naar Lystre, Ikónium, Antióchië in Pisidië, Pamfilië, Perge, Attalië, Hand 14:21-25.

Per schip naar Antióchië in Syrië, waar zij 'geen kleinen tijd bleven', Hand 14:28.

- 48 8 Klaudius stelt Kumanus aan tot Landvoogd in Juda, (6, 33)
Paulus, Barnabas en enige anderen worden vanuit Antióchië naar Jeruzalem gezonden via Fenicië en Samaria, Hand 15:3

SABBATJAAR 48/49

In verband met een vraagstuk over de onderhouding van de ceremoniële wet wordt de EERSTE SYNODE of liever ouderlingenconvent te Jeruzalem gehouden, Hand 15.

In Gal 2:1 zegt Paulus dat hij 14 jaar ná zijn bezoek aan Petrus te Jeruzalem aankwam, dus $14+3=17$ jaar na zijn bekering. Zie kanttek. Gal 2:1, sommigen menen dat het 14 jaar na zijn bekering was.

2^e Zendingsreis.

De apostelen, ouderlingen en heel de gemeente vaardigen de volgende personen af naar Antióchië, Syrië en Silicië: Paulus en Barnabas met Judas (Barsabas) en Silas (Silvanus) met de genomen decreten. In de brieven van Paulus wordt Silvanus genoemd, 2 Kor 1:19; ook in Petrus' brief, 1 Petr 5:12.

Vervolgens gaat Barnabas met Johannes Markus naar Cyprus en Paulus met Silas naar Syrië en Silicië, Hand 15:36-41. Paulus neemt de jonge Timotheüs uit Lystre mee, Hand 16:3, (2 Tim 3:11) en geven de notulen over aan de gemeenten, Hand 16:1-4

Merkt op: Tijdens de zendingsreis vanaf dit Sabbatjaar komt het Evangelie in Europa.

- 49 9 Zij reizen door Frygië, Galatië, Hand 16:6
De Geest verhindert hen in Azië te blijven, Hand 16:6, ze gaan via Mysië naar Troas, een kustplaats, Paulus ziet in een visioen een Macedonisch man: *Kom over naar Macedonië, en help ons*, Hand 16:9,10. Macedonië was het Noordelijk deel van Griekenland, Acháje het Zuidelijk deel.
Paulus komt in Europa, eerst in Filippi, Hand 16:12
Bekering van Lydia en de gevangenebewaarder, Hand.16:13-40

Zij reizen via Amfipolis en Apollónia naar Thessalónica, Hand 17:1;
en blijven daar 3 sabbatten, Hand 17:2, preken in Beréa. De broeders sturen Paulus en Silas weg naar Beréa. Daarna wordt Paulus doorgestuurd naar Athene, Silas en Timotheüs blijven in Beréa, Hand 17:10-15.
Paulus te Athene, Hand 17:16-einde; 1 Thes 3:1, 2.

- 50 10 Paulus naar Korinthe, Hand 18:1. Silas en Timotheüs komen vanuit Macedonië naar hem, Hand 18:5 en
Paulus ontmoet Aquilla, een tentenmaker en Priscilla, een Joods echtpaar die pas uit Rome verdreven waren, Hand 18:2
De Romeinse historieschrijver Orosius zegt dat de Joden uit Rome verdreven werden in het 9^e j. van Klaudius. Hij beschuldigde hen als oorzaak van de hongersnood. Gemeen! (8, 29, 33)
Crispus, overste van de Synagoge wordt gelovig, Hand 18:8.

- 51 11 Paulus blijft 1,5 jaar te Korinthe, Hand 18:11.
Paulus schrijft in Korinthe 1ste brief aan Thessalonicensen, nadat Timotheüs daar aankwam, 1 Thes. 3:6. Kort daarop schrijft hij de 2^e brief, 2 Thes 1,15. Omdat in het opschrift van beide brieven Silas, (Silvanus) en Timotheüs wordt genoemd, en Timotheüs een geruime tijd weggeweest was, 1 Thes 3:6 is het waarschijnlijk dat de brieven kort na elkaar geschreven zijn. (8)

- 52 12 Paulus wordt door enkele Joden aangeklaagd, in een rechtszitting door stadhouder Gallio, Hand. 18:12-17. Gallio was een broer van de beroemde wijsheer Seneca! Hij was in zijn ambt te Korinthe van 25 jan –1 aug. 52. (8, 33)
Daarna bleef hij nog vele dagen in Korinthe, Hand 18:18.

In het vroege voorjaar reist Paulus via Efeze en Cesaréa naar Jeruzalem, om op het Paasfeest daar te zijn, Hand 18:18-21
Paulus te Jeruzalem, Hand 18:22.
Keizer Claudius stelt Felix aan tot 'Procurator' in Juda. (6, 33)

Vanaf 52-58 was Felix procurator. Volgens Joséfus was in de dagen van Felix een opstand van een Egyptenaar, (Joodse Oorl. 2e boek, 23 hfd.) Hand 21:38.

3e Zendingsreis.

Paulus gaat via Antióchië naar Galatië en Frigië versterkende de discipelen, Hand 18:23

Paulus te Efeze, zoals hij beloofd had, Hand 18:21. Hij ontmoet discipelen die alleen de Doop van Johannes kenden, Hand 19:1-7. Paulus preekt 3 maanden in de Synagoge en 2 jaar in de school van Tyrannus, Hand 19:8-10

53 13

54 14 Claudius sterft na een regering van 13 jaar, 8 mnd. en 20 dagen.

Nero volgt hem op, 13 oktober (6, 33)

Nero

55 1

Paulus te Efeze ontvangt bezoek uit Korinthe, 1 Kor. 1:11, hoort het werk van Apollos, 1 Kor 16:12. Hij neemt voor naar Macedonië en Acháje te reizen, daarna naar Jeruzalem en vervolgens naar Rome, Hand 19:21; 2 Kor 1:15,16.

Hij stuurt Timotheüs en Erastus vooruit en schrijft zijn 1^e brief aan Korinthe, 1 Kor 16:3-6. Paulus blijft tot de Pinksterdag te Efeze, 1 Kor 16:8.

Hij is er dus 3 jaar geweest, Hand 20:31, van het jaar 53 tot 56.

Opstand van Demetrius, Hand 19:23-40

Hij reist af naar Macedonië; hij is onrustig omdat hij Titus niet vindt, 2 Kor 2:12.

Op zijn reis naar Macedonië schrijft Paulus aan Timotheüs dat hij in Efeze moest blijven, 1 Tim 1:3

Hij reist naar Griekenland en terug naar Macedonië, Hand 20:1-3.

Paulus reist via Troas, 2 Kor 2:12, naar Macedonië; daar komt Titus bij hem, 2 Kor 7:6, en doet verslag van de bekering te Korinthe, als vrucht van de 1^e brief, 2 Kor 7:13. Paulus schrijft de 2^e brief aan Korinthe.

Paulus geeft Titus opdracht een collecte te houden voor de armen in Juda, 2 Kor 8. Ze waren al een jaar aan het collecteren, 2 Kor 9:2; 1 Kor 16:1.

Vermoedelijk in Macedonië schrijft Paulus aan Galaten.

Paulus overwintert te Korinthe, 1 Kor 16:6

SABBATJAAR 55/56

56 2

Paulus is 3 maanden in Korinthe, Hand 20:3. Hij wil via Jeruzalem en Rome naar Spanje reizen, Rom. 15:23-29.

Hij schrijft aan de Romeinen, vanuit Korinthe, Rom. 16:23.

Ongeveer deze tijd stuurt Paulus Titus naar Creta, Titus 1.

Paulus neemt voor om naar Syrië te varen, maar wijzigt zijn plan en gaat via Macedonië, Hand 20:3, naar Troas, Hand 20:6, waar hij ná het *Feest der ongehevelde broden* aankomt; de reis tussen Filippi en Troas duurde 5 dagen, Hand 20:6.

Hij blijft er 7 dagen en wekt Eutychus op uit de dood, Hand 20:7-12.

Hij loopt via Assus, naar Mityléne, vandaar vaart hij naar Chios, Samow, Trogillyon naar Milete, Hand 20:13-16. Daar neemt hij afscheid van de ouderlingen van Efeze, Hand 20:17-38.

Hij vaart naar Kôs, Rhodus, Pátara, en vandaar naar Fenicië in Syrië, en naar Tyrus, waar hij 7 dagen blijft, Hand 21:1-4.

Via Ptolemáís gaat hij naar Cesaréa, waar hij A'gabus, een profeet ontmoet, die hem voorzegt dat hij te Jeruzalem gebonden wordt, Hand 21:9-14.

Let op de parallel tussen zijn Meester en de discipel!

Paulus komt te Jeruzalem, en past zich aan bij de Joodse wetten, Hand 20:17-25.

MERKT OP: In de 3 laatste Sabbatjaren heeft Paulus een bezoek gebracht aan Jeruzalem.

Perioden van 7 (en 14 jaar, 2 Kor 12:2) spelen in zijn leven een grote rol.

Zijn leven vanaf zijn bekering kan $5 \times 7 = 35$ jaar zijn geweest.

Paulus wordt gevangen genomen, Hand 21:33, en voor de Grote Raad gebracht, Hand 22 en 23. Hij wordt onder bewaking naar Cesaréa gebracht, Hand 23:23, - waar de stadhouder Felix zetelt - en wordt aangeklaagd door de hogepriester Ananias, Hand 24:1-23. Deze was een zoon van Nebedeüs, vader van Eleázar die het hoofd was van een roversbende. Ananias werd door moordenaars uit die bende gedood. J. Basnage, Blz 115.

Felix houdt Paulus 2 jaar gevangen, ong. juli 56 tot juli 58, Hand 24:27

57 3

58 4

Felix wordt afgezet in het 4^e / 5^e jaar van Nero en Porcius Festus komt in zijn plaats, Hand 24:27. (26, 27, 33)

Paulus voor Festus en Agrippa, Hand 25 en hfd 26. Agrippa II was de zoon van koning Herodus Agrippa I. (8)

Paulus scheept zich in naar Rome, Hand. 27. Ze komen op Cyprus na de vastendag, Grote Verzoendag, ong. okt. Hand 27:9.

Ze proberen in Kreta te overwinteren maar lijden schipbreuk, Hand 27:33-44. De reis duurde minstens 3 weken, Hand 27:27

59 5

Zij overwinteren te Miléte, (Malta), ca. jan. tot maart, varen ná 3 maanden naar Italië, Hand 28:11

Paulus komt te Rome, ong. april; blijft daar 2 volle jaren, Hand 28:30

Te Rome schrijft Paulus aan de gemeente te Efeze, Ef. 3:1, 4:1; en aan Kolosse, Kol. 4:7, brieven met dezelfde inhoud. Hij geeft ze aan Tychikus mee, Ef. 6:21.

60 6

Paulus schrijft aan Filémon dat hij snel hoopt te komen, Filémon vers 22; hetzelfde aan de Filippenzen, hfd 2:24

61 7

Paulus en Timotheüs worden in het voorjaar (na 2 volle jaren) vrijgelaten, Hebreë 13:23. Zeer waarschijnlijk is Paulus de schrijver aan de Hebreë brief is.

Waarschijnlijk reist Paulus naar Spanje. De oude kerkvaders twijfelen er niet aan dat Paulus o.a. in Spanje is geweest. (1) Deze reis had hij 4 jaren geleden al willen doen, Rom. 15:24.

62 8

Procurator Festus sterft en wordt vervangen door Albinus
Joséfus vermeldt de dood van Jacobus, (natuurlijke broeder van Jezus) bijgenaamde *de Rechtvaardige*. In de oude uitgave van Joséfus wordt Jacobus

genoemd: *'de broeder van Jezus die genaamd werd Christus'*. Het klinkt mooi, maar de tekst schijnt ingelast na de dood van Joséfus. (65)

De hogepriester Ananus, zoon van Ananias, roept de Raad samen om zijn vonnis te bekrachtigen. Jacobus werd gestenigd vlak ná de dood van Festus, (Joodse Hist. 20e boek, 7e en 8e hfd.

- 63 9
- 64 10 Te Rome breekt een grote brand uit op 19 juli. Nero beschuldigt de Christenen en Joden als de oorzaak. Ze worden in groten getale omgebracht. (33, 62)
Paulus wordt, na 4 jaar vrijheid, gevangen genomen, en schrijft aan Timotheüs te Efeze, 2 Tim. 4:6-8.
- 65 11 Paulus wordt rond de jaarwisseling onthoofd. (33)
Petrus wordt doodgemarteld. (10A, 33)
Petrus heeft zijn 2^e brief geschreven kort voor zijn dood, 2 Petrus 1:14
De eerste brief niet zo heel lang daarvoor, 1 Petrus 4:5-7
- 66 12 Joodse opstand breekt uit in mei (6, 22)
- 67 13 In de zomer komt Vespasiánus en Titus zijn zoon met hun legioenen in Israëel.
- 68 14 Nero sterft op 9 juni. Vespasiánus volgt hem op. (6, 33)
- Vespa
sianus
- 69 1,2 Vespasiánus wordt keizer over het hele Keizerrijk (6, 33)
Dit is het laatste SABBATJAAR, 69/70, (o.a. vastgelegd in Seder Olam, een Joods geschrift.
Een vreselijk jaar. Een ontzaggelijke gebeurtenis!
Nu begint het langste sabbatjaar aller tijden, Leviticus 26:43 die voorafgaat aan de grootste belofte aller eeuwen: Lev. 26: 40-46.
- 70 2,3 Vespasiánus stuurt zijn zoon Titus naar Jeruzalem (6, 22)
Rond Pasen begint het beleg.
Op 9 Ab, (aug) wordt de stad ingenomen. De Tempel verbrand op dezelfde dag als de 1^e Tempel verbrand werd!
- Het is denkbaar dat *de brief van Jacobus* na deze tijd is geschreven, aan de 12 stammen die in de verstrooiing zijn, Jac. 1:1. Jacobus was een zoon van Alfeüs, de discipel van Jezus. Jacobus de broer van Johannes en Jacobus de broer van Jezus, waren al gestorven.
Misschien is Judas, de discipel, die *de brief van Judas* schreef, een broer van Jacobus, Judas 1:1. Of zouden die brieven geschreven zijn voor de ondergang van Jeruzalem?
- 78 10 Vespasiánus sterft. (6, 33)
- Titus Titus zijn zoon, wordt voor 3 jaar keizer
- 79 1
- 80 2
- 81 3,1 Domitianus, broer van Titus wordt keizer

- Volgens sommige verklaarders zijn de *3 brieven van Johannes* ten tijde van Domitianus geschreven. (1)
- 94 14 De laatste jaren van Domitianus breken christenvervolgingen los. (6, 33)
- 95 15 Ongeveer deze tijd wordt Johannes naar Padmos verbannen, Johannes ontvangt een Goddelijke openbaring wat de Kerk des Heeren in de toekomst zal ondervinden.
- 96 16 Brieven aan de 7 gemeenten in Klein Azië
- 97 17 Domitianus sterft, Nerva volgt hem op.
- Dit is het jaar 4071 na de schepping**

Merkt op: 100 jaar geleden verscheen Gabriël aan Zacharia en Maria.

De Nieuw-Testamentische Bijbelse periode wordt ingeluid en eindigt met verschijningen van engelen die toekomstige gebeurtenissen openbaren.

Daniël ontving zo'n openbaring aan het begin van de 490 jaren; Petrus aan het einde ervan. Bij Johannes gebruikt de Heere de dienst der engelen om de toekomst van de Kerk te openbaren tot aan het einde van de wereld. De toekomstige dingen worden getoond onder het beeld van een verzegeld boek, Openb. 4:1 en 5:1. De zaken hierin vervat worden in tijdsvolgorde aan Johannes geopenbaard.

Die orde is zo harmonieus en zo vol wijsheid dat we met diepe eerbied voor de Heilige Auteur moeten vervuld zijn. Alles wat de Heere Jezus door Zijn engel heeft bekend gemaakt zal zeker vervuld worden tot de laatste openbaring toe. Zo hebben wij een kostelijke en dierbare profetie die ons als een heldere Ster leidt in de langdurige donkerheid die de Kerk moet ondergaan.

Diep, diep ligt het in m'n ziel gegrift dat de Heere Zijn trouwe Verbondsbeloften aan Zijn Kerk zal vervullen, met de bekering van Israël. Als mijn schrijvende hand al tot stof is weergekeerd, en ik uit mijn (thans droevige) ogen God mag aanschouwen, zal de Heere deze dingen in de volgende geslachten werken. En tot zolang blijft de profetie verzegeld.

"Amen, ja kom, Heere Jezus".

Joods jaar-telling	Ná de schepping	Chr. jaartell.	
5657 /58	5871	1897	Eerste congres van de Sionistische Wereldorganisatie
5677 /78	5991	1917	2 nov. Balfour Declaratie; recht van terugkeer naar Joodse land
5707 /08	5921	1947	29 november stemde de Verenigde Naties tot oprichting van de Joodse Staat
5708 /09	5922	1948	14 mei Officiële oprichting Staat Israël
5727 /28	5941	1967	7 juni Jeruzalem veroverd op Arabieren. Exact 3000 jaar na de verovering van Sion door David, 2941 j. ná Schepping; 1034 j. voor Chr jaart. 1033½ + 1966½= 3000 j.
5757/58	5971	1997	
5760 /61	5974	2000	
5761 /62	5975	2001	In september 2001 begint het 5975e jaar ná de schepping.
5776 /77	5990	2016	
5777 /78	5991	2017	2017 is een bijzonder jaar voor Israël en het Jodendom 400 jaar nadat de Turken het land veroverd hadden 120 jaar na het eerste Sionistische Congres 100 jaar na de Balfour Declaratie; recht van terugkeer 70 jaar na het herboren van de Joodse Staat 50 jaar, JUBELJAAR, na de bevrijding van Jeruzalem 40 jaar na Camp David accoord; vrede met Egypte 30 jaar (ca.) na de val van Communisme; weg open voor Russische Joden Vanaf de Opstand tegen de Romeinen en verwoesting van het land Israël, 67 jaar ná Chr. tot 2017 is 1950 jaar. 39 jubeljaren van 50 jaar = 1950 jaar. 39 jaar markeert de omzwerving van Israël in de woestijn, nadat de verspieders het volk ongelovig gemaakt hadden.
5786 /87	6000	2026	
5787 /88	6001	2027	In september 2026 begint het 6000e jaar ná de schepping.

GESLACHTSREGISTER VAN JEZUS CHRISTUS

Het geslacht waaruit Jezus is voortgekomen wordt beschreven in Genesis 5, 11; Ruth 4, en herhaald in 1 Kron. 1-3.

O.T.	Matth.1	Lukas 3 (namen Griekse spelling)
1 Adam		Adam , de zoon van God
2 Seth		Seth
3 Enos		Enos
4 Kenan		Kainan de 4 ^e van Adam
5 Mahalaleel		Malaleel
6 Jered		Jered
7 Henoch		Enoch, de 7 ^e van Adam, Judas :14
8 Methusalach		Methusala
9 Lamech		Lamech
10 Noach		Noë
11 Sem		Sem
12 Arfachsad		Arfaxad
		[Kainan de 4 ^e van Noach is onjuist]
13 Selah		Sala
14 Heber		Heber
15 Peleg		Falek
16 Rehu		Ragau
17 Sereüs		Saguch
18 Nahor		Nachor
19 Terah		Thara
20 Abraham	Abraham	Abraham
21 Izak	Izaak	Izaak
22 Jacob	Jacob	Jacob
23 Juda	Juda	Juda
24 Perez	Fares	Fares
25 Hezrom	Esrom	Esrom
26 Ram	Aram	Aram
27 Amminadab	Amminadab	Aminadab
28 Nehesson	Nahasson	Nahasson
29 Salma/Salmon	Salmon	Salmon
30 Boaz	Booz	Booz
31 Obed	Obed	Obed
32 Isai	Jessai	Jesse
33 David	David + Batsua	David Mattheus noemt van Abraham t/m David 14 gesl. + Batsua (1 Kron. 3:5
34 Salomo	Salomon	NATHAN
35 Rehabeam	Roboam	Mattatja
36 Abia	Abia	Mainan
37 Asa	Asa	Meleas
38 Josafat	Josafat	Eljakim
39 Joram	Joram	Jonan

40	Achazia		Jozef
41	Joas		Juda
42	Amazia		Simeon
43	Azarja/Uzzia	Ozias	Levi
44	Jotham	Joatham	Matthat
45	Achaz	Achaz	Jorim
46	Hiskia	Ezekias	Eliezer
47	Manasse	Manasse	Joses
48	Amon	Amon	Er
49	Josia	Josias	Elmodam
50	Jojakim		Kosam
51	Jechonia	Jechonias	Addi
52	Melchi		
52	Sealtiël	Salatiël	53 Neri
53	Pedaja	(Jakim)*	54 Salatiel * Mat 1:11 kanttek. nr 9

54	Zerubbabel	Zorobabel	55	Zorobabel de vorst	Regeringsjaren vlg Joods Kroniek Zerubbabel 58j. 538 v.Chr.
55	Hananja		56	Resa	Resa-Mesullam 66
			57	Johannas	=Ben Resa 53
			58	Juda	=Hyrkanus 31
			59	Jozef	=Jozef I 7
56	Sechanja		60	Simei	Abner 11
57	Semaja		61	Matthitas	Eli 12
58	Nearja		62	Maat	Aser 9
59	Eljoenai		63	Naggai	Artasat 10
60	een der 7 zonen		64	Esli	Haggai 8
		Abiud	65	Naum	Mesaluth 7
		Eljakim	66	Amos	Sirach 14
		Azor	67	Matthatias	Sioach 10
		Sadok	68	Jozef	= Jozef II 60
		Achim	69	Janna	= Joannas 16
		Elihud	70	Melchi	538-166 v.Chr 372 jaar
		Eleazar	71	Levi	166-162 4 strijd Syrië
		Matthan	72	Matthat	162- 36 126 Makkab.
		Jacob	73	Heli	35- 1 v.Chr. 34 Herodus
		Jozef	74	Maria	
		JEZUS	75	JEZUS	

Toelichting:

Lukas vermeldt het geslacht van Maria, of liever van Heli, de vader van Maria: "Jezus begon omtrent dertig jaar te wezen, zijnde [alzo men meende de zoon van Jozef] de zoon van Heli", zie kanttek. Nr. 28 van Luk 1 en 1 Kron. 3:19. Dr. Owen plaatst de tussenzin tussen haakjes. (27)

Heli was uit het geslacht van Nathan, zoon van Bathseba. Zij kan nog een kleindochter van Achitófel geweest zijn, 2 Sam. 11:3 en 23:34.

Kainan, Luk 3:36 komt in niet een Hebreeuws geslachtregister voor, noch in de Targums (de Aramese vertaling), noch in de Samaritaanse vertaling. Wel in de Septuagint, waarbij gevoegd werd dat Kainan en zoon Sala beiden 130 jaar waren toen ze een zoon verwekten, daarna leefden ze noch 200 jaar. Dit strijdt tegen Gen 10:14,15. Sela leefde 30 jaar en gewon Heber en leefde nog 403 jaar. Jac Leydekker (25) schrijft dat Kainan wel voorkomt in de Griekse Textus Receptus, die door onze Statenvertalers werd gehanteerd, maar niet in alle Griekse afschriften.

Joodse Kroniek en de landvoogden.

Dr. Gill heeft een chronologie samengesteld uit oude Joodse kronieken, die gevoegd is bij zijn verklaring over Lukas 3. (1) Zerubbabel, na de Terugkeer landvoogd over Juda, was de zoon van Salatiel en niet de zoon van Pedaja uit het Koningshuis. Zie ook kantttek 1 Kron 3:19. Zijn naam betekent: zaad van Babel, een veel voorkomende naam.

Zerubbabel was wel uit het Huis van David en als zodanig heeft dit Huis de leiding gehad in Juda tot de verdrijving door Antiochus Epifanus. 8 namen van leiders uit die tijd verschillen bij Joséfus met de lijst van Lukas. Wetenschappers twijfelen er bijna niet aan of het zijn dezelfde personen. In die tijd droegen velen 2 namen. (Polus, 1)

Een probleem vormt 1 Kron 3:17: "De kinderen van Jechonia waren Assir, zijn zoon was Sealthiel". De kant. merkt op dat de vertaling ook kan luiden: "De zonen van Jechonia, de gevangene, Sealthiel, enz. Taalkundigen verkiezen de laatste vertaling. (1)

Familie van Jezus

Maria was een nicht van Elizabet, Lukas 1:36, Het Griekse woord *segenes* komt 12 keer voor. Het betekent een familiegenoot. De oude kerkvaders geloofden dat de jonge Maria tante moest zeggen tegen (de veel oudere) Elizabet. Maria's moeder en Elizabet waren zusters uit de Stam van Levi.

Maria had een zuster (Salóme), stond met haar bij het kruis van Jezus. Mat 27:56; Joh 19:25. Salóme was getrouwd met Zebedeüs, vader van Jacobus en Johannes. Dus waren die 2 discipelen eigen neven van Jezus. Geen wonder dat Salóme voor haar zonen, de neven van Jezus een plaats vroeg in Zijn Regering,

De Roomse kerk geloofde dat Maria altijd maagd is gebleven. De Statenvertalers handhaven deze visie, Mat. 13:55, nr. 55. Zij argumenteren vanuit de namen dat Jezus geen broers had maar neven. (Alsof neven niet dezelfde namen kunnen dragen!) Vele oude schrijvers eveneens. Maria had diverse zonen: Jacobus, Joses, Simon, en Judas, Mat 13:55 en dochters: Mark 6:3. Dezen stonden eens te wachten bij een huis om Jezus te spreken, Mat 12:46-50; zie ook Hand 1:14. De broers van Jezus waren eerst ongelovig, Joh 7:3,5, later gelovig, 1 Kor. 9:5.

Jacobus, broer van Jezus, werd later leider van de gemeente te Jeruzalem, Gal. 1:19 en 2:9. Vanwege zijn godsvrucht werd hij Jacobus *de Rechtvaardige* genoemd. (Jos. J. Hist. 20^e boek, 7 en 8^e hfd.)

Judas, broer van Jezus, had 2 kleinzonen. Tijdens de vervolgingen onder keizer Domitianus 94-96 werden ze gevangen genomen omdat ze leden waren van het koninklijk geslacht van David, maar ook weer vrijgelaten. Bijb. Enc. I, Judas.

HOGEPRIESTERLIJST VANAF AÄRON TOT DE VERWOSTING VAN JERUZALEM

- De *eerste* kolom geeft het jaar van de christelijke jaartelling aan.
- In de *tweede* kolom staan de hogepriesters volgens de lijst uit 1 Kron. 6:1-15. Dit geslachtsregister is niet compleet.
Vanaf de terugkeer uit Babel staan de hogepriesters beschreven in Nehemia 12:10 en 11. De hogepriesters ná de afsluiting van de Tenach staan beschreven in de Joodse Historie, 20e Boek, 8e hfd. Door Flavius Joséfus.
- De *derde* kolom geeft de namen weer van de (hoge)priesters die in de Bijbel voorkomen, maar niet in bovengenoemde geslachtsregisters staan.
- De *laatste* kolom vermeldt de vindplaatsen.

Vóór Chr.

Jaartel.

1472-1434	1. Aäron	Aäron, de zoon van Amram, de zoon van Kehath, de zoon van Levi, de zoon van Jacob, Exod. 6:13-einde. Hij werd hogepriester op 84 j. leeftijd. Exod. 7:7 vergeleken met Exod. 40:17, ca. 1 jaar na de Uittocht. Aäron huwde met Eliséba, zuster van Nahesson, uit de stam van Juda, Exod. 6:22 en Num. 1:7. De hogepriesters waren van moeders kant uit de stam van Juda! Aärons 2 zonen Nadab en Abihu brachten enkele dagen na de inwijding van de Tabernakel vreemd vuur op het altaar, waarna zij stierven, Lev. 9 en 10. Ithamar en Eleázar worden priesters, Num. 3:4.
1434-1424	2. Eleázar	Eleázar is waarschijnlijk ca. 10 jaar hogepriester geweest, Joz. 24:33 De afstammelingen van Ithamar en van Eleázar waren gewone priesters. Zij woonden in Hebron en andere steden, van Juda 1 Kron. 6:54-81.
1424- ?	3. Pinehas	Pinehas was hogepriester tijdens het (40 jarig ?) richterloos tijdperk, Richt. 2:10; 19:1; 20:28. Pinehas had de belofte van eeuwig priesterschap, Num. 25:11-13.
	4. Abisua	1 Kron. 6:5 en vers 50-53
	5. Bukki	1 Kron. 6:5 en vers 50-53
	6. Uzzi	1 Kron. 6:6 en vers 50-53
	7. Zeráhja	1 Kron. 6:6 en vers 50-53
	8. Merâjoth	Ezra, een schriftgeleerde uit het hogepriesterlijk geslacht, vermeldt zijn afkomst in Ezra 7:1-5. Hij slaat diverse geslachten over, maar noemt Merâjoth als een stamvader. Zie ook 1 Kron. 9:11
	9. Amarja	1 Kron. 6:7, 52.
1118-1078	10. Eli	Joséfus schrijft dat het hogepriesterambt van Uzzi overging op Eli. Het is moeilijk dit te verklaren. Merkwaardig dat Eli niet voorkomt op de lijst in 1

		Kron. 6. Hij richtte Israël 40 jaar, ca. 1118-1078, 1 Sam. 4:18. (De Schrift noemt hogepriester soms priester, Num. 3:6.)
1078- ?	11. Achitub	Na de dood van Eli, en zijn 2 zonen, Pinehas en Hofni komt de ark bij Abinádab, 1 Sam. 7:1 1 Kron 6:7, 52. Ahia zoon van Achitub, (broer van Ikabod) een zoon van Pinehas, was hogepriester want hij droeg de Efod, 1 Sam. 14:3, 18. Joséfus noemt Ahia niet, wel noemt hij Achimelech als hogepriester. (J. Hist. Boek 6, hfd. 14) De Bijbelberklaring (1) en Bijb. Enc. (8) suggereren dat Ahia dezelfde is als Achimelech. Indien niet, dan komt het totaal aantal hogepriesters op 84.
	13. Achimélech	zoon van Achitub, hogepriester, word met de hele priesterschaar vermoordt door Saul, 1 Sam. 22:11,12.
	14. Abjathar	Na Achimelechs dood vlucht zijn zoon Abjathar naar David, met de Efod, 1 Sam. 23:6. Hij moet dus hogepriester geweest zijn. (Zijn zoon Achimelech (Abimelech) is priester, 24:6, 31; 18:6; 2 Sam. 8:17)
1027		David haalt de ark uit het huis van Abinadab, 2 Sam. 6:13
997	15. Zadok	Zadok, zoon van Ahitub, zoon van Pinehas, zoon van Eli is priester, 1 Kron. 16:39. Salomo zet Abjathar af en Zadok <i>in zijn plaats</i> , 1 Kon. 2:27, 35.
	16. Ahimaáz	(Een jonge man tijdens Davids vlucht voor Absalom, 2 Sam. 15:36)
	17. Amarja	Tijdens koning Josafath, regeerde van ca. 899-878 was Amarja hoofdpriester, 2 Kron. 9:11
	18. Azárja	1 Kron. 6:9
ca. 830	19. Jojada	Jojada verborg Joas in de tempel, 2 Kron. 22:11 Hij werd 130 jaar. 2 Kron. 24:15
Ca. 826	20. Zacharia.	Joséfus schrijft dat Zacharia, zoon van Jojada, hogepriester was. "Hij stond boven het volk"; werd gestenigd in het voorhof, 2 Kron. 24:20.
	21. Johanan	Johanan wordt de zoon van Azarja genoemd, 1 Kron. 6:10.
Ca 760	22. Azárja	1 Kron. 6:10 "En Johanan gewon Azarja. Hij is het, die het priesterambt bediende in het huis dat Salomo te Jeruzalem gebouwd had." De reden van deze

		opmerking ligt misschien in het feit dat Azárja de koning Uzzia van het altaar weerde, 2 Kron. 26:17.
Ca 730	23. Uria	Uria de priester werkt mee aan sluiting van de Tempel in de tijd van koning Achaz, 2 Kon. 16:15. Misschien is uit Jesaja 8:2 af te leiden dat hij hogepriester was.
	24. Azária	De hoofdpriester uit het huis van Zadok, tijdens het 1 ^{ste} jaar van Hiskia (727 v. chr. j.) 2 Kron. 31:10
	25. Amarja	1 Kron. 6:11; Ezra 7:2.
	26. Achitub	1 Kron. 6:11; Ezra 7:2. Hij wordt <i>overste van het huis Gods</i> genoemd, 1 Kron. 9:11 en (was) <i>voorganger van Gods huis</i> , Neh. 11:11. (Hebr. tekst)
	27. Zadok	Ezra 7:2 en 1 Kron. 6:11; 9:11
	28. Sallum	Ezra 7:2 en 1 Kron. 6:12 (Mesullam, 1 Kron.9:11)
623	29. Hilkia	1 Kron. 6:13; 1 Kron. 9:11, (Hilkija) Hij vond het wetboek tijdens koning Josia, 2 Kron. 34:14.
	30. Azárja	1 Kron. 6:13; Ezra 7:1. Azárja keerde terug uit Babel, 1 Kron. 9:2,11.
587	31. Seraja	Hij werd gedood te Ribla door Nebukadnézar, 2 Kon. 25:18; Jer. 52:24. In Neh. 11:11 wordt Seraja genoemd, de zoon van Hilkia. (Waarschijnlijk een kleinzoon)
587	32. Jozadak	werd naar Babel gevoerd toen de tempel verbrand werd, 1 Kron. 6:15.
538-	33. Jésua	de 1 ^{ste} hogepriester na de ballingschap, Ezra 3:2; (Józua Zach. 6:11) Zie voor Jésua en de volgende 5 hogepriesters Neh. 12:10,11. En het apocriefe boek 3 Ezra 5:5
	34. Jojakim	Neh. 12:10.
	35. Eljasib	Neh. 12:10.
	36. Jojada	Neh. 12:11. (Eén van Jojada's <i>zonen</i> werd schoonzoon van Sanballat, een Perzisch landvoogd te Samaria, Neh. 13:28.)
457.		Terugkeer van Ezra uit Babel, Ezra 7:8. Ezra noemt zich de zoon van Seraja. Omdat Seraja in 587 werd gedood, moeten we om een (achter) kleinzoon denken, Ezra 7:1.
	37. Johanan	of Jónathan, Neh. 12:11; hogepriester vanaf de tijd van Ezra's terugkeer uit Babel, Ezra 10:6.
Ca 419		Joden uit Elefantine in Egypte sturen een zgn. Paasbrief aan Johanan, om instructies. Dit perkament is vorige eeuw gevonden. (8, 33). Johanan doodde zijn broer Jesus in de Tempel, (Joséfus J. Hist. Boek 11, hfd. 7)

Ca 400 38. Jaddua Neh. 12:11.

Joséfus geeft vanaf de afsluiting van de Tenach door Ezra, tot de verwoesting van Jeruzalem de namen weer van de hogepriesters, Joodse Historie, 20e boek 8e hfd.

"Er zijn 13 hogepriesters geweest vanaf Mozes tot Salomo, die allen afkomstig waren van de twee zonen van Aäron. Men stelde geen opvolger aan, dan bij de dood van de hogepriester. Maar naderhand werden er bij hun leven wel anderen in hun plaats gesteld.

Na die 13 volgen er nog 18 tot op de verwoesting van de Tempel door Nebukadnézar, tijdens Jozadak de hogepriester."

Joséfus vervolgt: "Na de ballingschap werd Josua hogepriester. 15 zijner nakomelingen hebben geregeerd in de Staat tot op de tijd dat Jakim hogepriester werd, die wèl van Aärons huis was, maar niet uit het geslacht van Josua, als de vorigen."

Het overzicht van Joséfus roept enkele vragen op.

Hij schrijft dat Jaddua zijn ambt bediende toen Alexander de Grote Palestina veroverde in 332 vóór Chr. jaartelling. Hij zou 75 jaar in het ambt gediend hebben. Wellicht gelijktijdig met zijn zoon Onias. Het aantal van 15 nakomelingen van Jésua is niet duidelijk. Joséfus geeft slechts 14 namen; tenzij dat ONIAS IV erbij gevoegd wordt, die hogepriester was in Egypte.

Voor meer uitgebreid verslag van de hogepriesters na de afsluiting van de Tenach, raadplege men Joséfus, Joodse Hist. Boek 11 t/m 20.

Zie vanaf deze hogepriesters: Biblische Zeittafeln, door Karl Matthiae en Winfried Thiel, 1985

325- 300	39. Onias I	de zoon van Jaddua; 1 Makk. 12:7
300- 292	40. Simon	zoon van Onias I
292- 276	41. Eleazar	zoon van Onias
276- 251	42. Mannasse	broeder van Onias
250- 218	43. Onias II	zoon van Simon de Rechtvaardige
218- 195	44. Simon II	zoon van Onias II bijgenaamd: de Rechtvaardige, Jesus Sirach 50:1.
195- 175	45. Onias III	zoon van Simon II. Wordt in 175 door Seleucus, koning van Syrië afgezet. Seleucus wordt opgevolgd door Antiochus V. Jason, broer van Onias III koopt van Antiochus het hogepriesterambt.
175- 173	46. Jason	Jason voert Griekse gewoonten in te Jeruzalem.
172-162	47. Menelaos	Menelaos, eveneens een broer van Onias III koopt het hogepriesterambt van Antiochus V. In 168 verwoest Antiochus Jeruzalem en begint een Godsdienstvervolging.
165-162		De tempel wordt ca 3 jaar gesloten.

		Menelaos wordt door Antiochus V afgezet en onthoofd, 162, omdat hij de oorzaak was van de beroerten onder de Joden door zijn goddeloze daden!
162- 159	48. Jakim	(Eljakim), Grieks Jakimus, (of Alkimos) wordt ca. 3 jaar hogepriester. Zijn neef ONIAS IV, die recht op het hogepriesterambt had, vlucht naar Egypte. Hij laat een tempel bouwen te Hiopolis naar het model van de tempel te Jeruzalem; en wordt daar <i>hogepriester</i> .
159- 152		6 à 7 jaar geen hogepriester
152- 142	49. Jonathan	Eén van de 5 zonen van Matthias (Mattathias) ; deze was priester te Modin, een dorpje in Juda. Uit de priesterklasse van Jojarib, geslacht van Ithamar, 1 Kron. 24:6, 7; 1 Makkabeën. 8 nakomelingen zijn hogepriester geweest, de zgn. Hasmonaïsche Dynastie. Jonathan werd met hulp van Alexander Balas, (later koning van Syrië) hogepriester.
142- 135	50. Simon	Jonathan wordt vermoord. Het volk kiest zijn zoon Simon tot hogepriester en overste, met opvolging van zijn nageslacht, "totdat God hun de ware Profeet verwekken zou", 1 Makk. 14:41. Simon wordt met 2 zoons vermoord door zijn schoonzoon, in 134.
135- 104	51. Johannes	Johannes Hyrkanus I, zoon van Simon, hogepriester en overste
104- 103	52. Aristobulus I.	Broer van Johannes Hyrkanus I verdrijft zijn broer en wordt hogepriester; hij laat zich ook <i>koning</i> noemen.
103- 77	53. Alexander	Bijgenaamd Janneüs, <i>hogepriester en tot koning uitgeroepen</i> .
77 – 68	54. Johannes	Hij laat 6000 Joden uitroeien in een oproer, ca 95 v. chr. j. Johannes Hyrkanus II wordt hogepriester, maar geen koning. Zijn moeder Alexandra is koningin.
68 – 63	55. Aristobulus II	hogepriester en koning
63 – 39	(54.) Johannes	Johannes Hyrkanus II voor de 2 ^e keer hogepriester <i>en</i> koning
39 – 36	56. Antigonus	zoon van Aristobulus II; hogepriester en koning, 3jaar en 3 maanden; wordt onthoofd. Einde van de Hasmonaïsche Dynastie.
36 -	57. Ananel	Herodus stelt een priester van geringe afkomst uit Babel aan, (Jos. Joodse Hist. Boek 15, hfd. 2) (Matthiae vermeldt hem uit het geslacht van Zadok.)
35 -	58. Aristobulus III	kleinzoon van Hyrkanus II; broer van Mariamne, een der vrouwen van Herodes de Grote. Wordt door Herodus aangesteld op 17 j leeftijd
34 -	(57.) Ananel	Herodus laat Aristobulus III vermoorden; geeft Ananel het

ambt terug.

Vanaf deze tijd gaven Herodus en later de Romeinse stadhouders het hogepriesterambt aan personen behorend tot welgestelde families uit de gewone priesterklassen.

Ca. 30 -	59. Jesus	zoon van Fabet
Ca. 23 – 8	60. Simon	zoon van Boëthus, een Alexandrijns priester.
8 – 4	61. Matthias	zoon van Theofilus
4 – 3	62. Josef	zoon van Ellem
3 – 1 v.c.j.	63. Joazar	zwager van (61) Matthias
1 – 1 na chr.j.	64. Eleazar	broer van Joazar, wordt door Archelaüs aangesteld.
1 – 5	65. Jesus	zoon van Sias
6	(63.) Joázar	voor de 2 ^e keer hogepriester
7 – 15	66. Annas	zoon van Sethi, aangesteld door Quirinius, Romeins stadhouder over Syrië

De volgende 4 hogepriesters werden aangesteld door Valerius Gratus:

15 – 16	67. Ismaël	zoon van Fabus
16 – 17	68. Eleázar	zoon van Annas
17 – 18	69. Simon	zoon van Kamithus
18 – 36	70. Jozef	ook Kájafas genoemd, schoonzoon van Annas (66) Israëlische dienst voor oudheid berichtte medio 1990, dat overblijfsels zijn gevonden in een zeer rijk versierde kist, die op 2 plaatsen vermeldde: Jozef zoon van Kajafas. De kist bevatte botten van een ca. 60 jarige man. Een bronzen munt gevonden in een andere kist, geslagen in 42 of 43 tijdens Herodus Agrippa I duidt erop dat de kisten stammen uit de 1 ^e eeuw van de chr. jaartel. Biblical Archaeology Review.

De volgende 2 hogepriesters werden aangesteld door Vitellius:

37 - 37	71. Jonathan	zoon van Annas
38 – 41	72. Théofilus	zoon van Annas

De volgende 3 hogepriesters werden aangesteld door Herodus Agrippa I:

41 - ?	73. Simon	bijgenaamd Kantheras, zoon van Boëthus
	74. Matthias	zoon van Annas
- 44	75. Elionajus	zoon van Kantheras

De volgende 2 hogepriesters werden aangesteld door Herodes van Chalkis:

Ca 45 -47	76. Jozef	zoon van Kami
47 – 56	77. Ananias	zoon van Nebedejus

De volgende 6 hogepriesters werden aangesteld door

57 – 61	78. Ismaël	Herodus Agrippa II: zoon van Fabus
61 – 62	79. Josef Kabus	zoon van Simon
62 -	80. Ananus	3 maanden hogepriester, zoon van Annas (66)
62 – 63	81. Jesus	zoon van Damnajus
63 – 65	82. Jesus	(Hebr. Jehosua) zoon van Gamaliël
65 – 67	83. Matthias	zoon van Theofilus
67 - 70	84. Fantias	(Hebr. Pinehas) Door het volk gekozen.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

1. Bijbelverklaring van Patrick, Polus en Wells, Doddridge, Wall, Dr. Gill, Marsham en anderen met kanttekeningen uit de King James Bijbel, citaten van een groot aantal rabbi's, oude kerkvaders en historieschrijvers. 17 delen 1740
- 1A. Dr. Gill Commentaar op het Oude Testament, Engelse Editie
2. K. A. Dachsel Bijbelverklaring
3. M. Henri Bijbelverklaring

4. Kanttekeningen Statenvertaling
5. Apocriefe boeken
6. Flavius Joséfus Al de werken
7. Korte verklaring van de Heilige Schrift Kampen 1930

8. Bijbelse encyclopedie Kampen 1975
9. Bijbels Handboek Kampen 1982
10. Christelijke encyclopedie Kampen 1925

- 10 A. Historie der Martelaren

11. Jacob Basagne Vervolg op Flavius Joséfus
12. J. Bierman Verklaring van 1 Korinthe 1705
13. J. Bierman Verklaring van Zacharia
14. H. Bullinger Huysboec 1566
15. F. Burmannus Uitlegging van de boeken van Mosis 1668

16. J. Calvijn Institutie

17. J. Durham Uitlegging over Openbaring 1745
18. Prof. Dr. J. W. Doeve Van Ballingschap tot Agrippa Utrecht 1973

19. D. Earl Het tijdperk van Augustus 1980
20. W. Greenhill Verklaring van Ezechiël 1732

21. G. Hutcheson 12 kleine profeten 1747
22. W. Keller En zij werden verstrooid onder de volken 1977
23. Jac. Koelman Sleutel tot opening van Openbaring 1696
24. Drs. G. J. van der Land: Van David tot Zedekia 1997
25. Jac. Leydekker Joods en Christelijke Oudheden 1732
26. Dr. E. L. Martin The star that astonished the world 1996
27. Dr. J. Owen Uitlegging over Hebreeën 1740
- 27A. W. Perkins Al de werken, 3 delen

28. B. Pictet Christelijke Godtgeleerdheid 1730
29. J. Plevier Handelingen der Apostelen 1774

30. J. A. Vos	Het boek Daniël	1761
31. C. Vitringa	Uitlegging over Jesaja	1739
32. H. Witsius	De Verbonden Gods	1696

Onderstaande boeken geraadpleegd uit de Zeeuwse Bibliotheek te Middelburg, (met zeer gewaardeerde medewerking)

33. The Internatonal Standard Bible Encyclopedie		Grand Rapids	1986
34. Encyclopaedia Judaica		Jeruzalem	1974
35. Cambridge Ancient Historie		Cambridge	1982
36. Bulletin of the American shools of oriental research			
37. Otto Kaiser e.a.	Histories Chronologische Texte aus dem Umwelt des Alten Testament o.a. Aus Babylonischen Kronieken Tontafelinschrift Tiglathpilesers III Der Tod Sanheribs		1984-1993
38. Prof. Dr. M. A. Beek	Aan Babylons stromen		1974
39. Idem	Tweestromenland		1960
40. H. M. Beliën	Een geschiedenis van de oude wereld.		1980
41. M. Bierbrier	Tombbuilders of the Pharaohs	Londen	1982
42. Dr. G. Frame	Babylonia 689-627; A polotical History		1992
43. H. Goedicke	The 400 uear stela reconsidered		1981
44. J. C. Harris	Farao doorgelicht		
45. Herodotus	The histories		
46. S. A. Horn	Opgravingen bevestigen de bijbel		1979
47. E. Hornung	Chronologie des neuen reiches	Wiesbaden	1964
48. H. Jagersma	Geschiedenis van Israël in het O.T. tijdvak	Kampen	1984
49. K. A. Kitchen	Pharao triumphant	Warminster	1982
50. K. A. Kitchen	Late Egyptian Chronology		1973
51. B. D. Levine	Menahem und Tiglath-Pileser		
52. Prof.Dr.D.H.Menzel	Astronomie		1984
53. C. L. Meijers	The ancor bible Haggai, Zechariah		
54. Montgomery, Alan	Towards a biblical inerrant chronology	Canada	1999
55. N. Naáman	Sennacheribs compagn to Judah		1979
56. Pseudo Philo	Joodse historie		

57. M. Pearlman	De Makkabeen		1975
58. H. W. F. Saggs	Mesopotamien		1975
59. H. Sancise-Weerdenburg	Geschiedenis van het Perzische Rijk		1982
60. J. Oates	Babylon		1979
61. Georges Roux	Ancient Iraq		1966
62. P.C. Tacitus	De annalen	Antwerpen	1977
63. H. Tadmor	Introductory remarks to a new edition of the Annales of Tiglath-Pileser III		
64. E. R. Thiele	The mysterious numbers of the Hebrews kings	Grand Rapids	1977
65. Dr. H. W. v. d. Vaart	Geboren te Bethlehem		1979
66. G. Vermes	The Dead Sea Scrolls		
67. M. Weippert	Menáhem von Israël und seine Zeitgenossen		1973
68. D. J. Wiseman	Chronicles	Oxford	1973
69. Prof. Dr. A. S. van der Woude	Dode Zeerollen		
70. Galil, Gershon	The chronology of the kings of Israël en Judah	New York	1996

Recensie uit: DE KANDELAAR, gemeenteblad van de GEREFORMEERDE GEMEENTE TE MIDDELBURG, door de heer M. J. Roeleveld

De Heere regeert!

Bijbelse chronologie van het Oud en Nieuw Verbond.

Het is een hachelijke onderneming om een boek te bespreken waarvan de inhoud zo veel omvat, dat men feitelijk geen juist oordeel kan uitspreken. Dit komt ook al in het voorwoord uit, daar de schrijver, de Middelburger W. Westerbeke, meedeelt, dat hij hier met grote tussenpozen 20 jaar mee bezig geweest is. Dit werk is het resultaat van een jarenlange studie over de chronologie van de bijbelse geschiedenis. Daarvan getuigt ook de lijst met geraadpleegde literatuur achterin het boek die 70 werken telt!

Eerst was ik van mening dat het bezig zijn met getallen en hun betekenissen in de Bijbel een liefhebberij was voor sommige mensen., maar al bladerende en lezende in dit boek heb ik ontdekt dat deze dingen niet zonder geestelijke betekenis zijn. Het is zoals de schrijver zegt, dat in de perioden en jaren die in de Schrift vermeld zijn, diepe verborgenheden van Goddelijke wijsheid en almacht liggen. Ook in de vermelding hiervan zijn de Bijbelschrijvers door Gods Geest geïnspireerd.

Bijbelse chronologie zet alle geschiedenissen in tijdsvolgorde. Dit is heel profijtelijk bij de studie van de Archeologie, ja we kunnen wel zeggen dat het de ruggengraat is van deze wetenschap. Niet voor niets zijn de Palestijnen bezig om het archeologisch materiaal onder de Tempelberg weg te graven om daardoor de sporen van vroegere tijden uit te wissen.

Het is ook een sterk wapen tegen de schriftkritiek. Het is een lamp om het ontstaan van de oude volken op aarde toe te lichten. Als hulpmiddel voor de Bijbelse chronologie zijn de bronnen buiten de Bijbel van grote waarde. Vele zijn de voordelen van deze wetenschap.

In de Bijbel lezen we van geslachtslijsten, bijvoorbeeld in Genesis 5 en andere plaatsen, soms compleet met leeftijden Meestal worden deze stukken overgeslagen bij het bijbellezen als van weinig waarde, maar zij staan toch niet voor niets in de Bijbel. Daarom is het een goede zaak om te onderzoeken wat de Heere ermee te zeggen heeft.

Uit de bestudering van de Bijbelse gegevens is openbaar gekomen dat er perioden zijn in de wereldgeschiedenis. Van de schepping tot Abrams geboorte 2000 jaar. De volgende periode van 2000 jaar loopt tot Johannes de Doper. Wij leven nu op de rand van de volgende periode van 2000 jaar. Wellicht voor velen een schokkende gedachte? Als we mogen aannemen dat de wereld 6000 jaar zal bestaan dan leven we dicht bij het einde. Maar van die dag en die ure weet niemand, zegt de Heere Jezus.

Het zou te ver voeren om allerlei bijzonderheden uit het boek op te halen. Een ding wil ik u niet onthouden.

Er wordt in het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden een papyrus bewaard, waarop een Egyptisch priester een gedeelte van de 10 plagen beschrijft. Er staat onder meer letterlijk op: "Een plaag is door het land. Bloed is overal, de rivier is bloed...De bomen zijn vergaan ...Er

worden geen vruchten en geen kruid gevonden... Voorwaar, het graan is overal vergaan ...Er is geen licht in het land...Overal zijn er die hun broeders in de grond begraven... Het gekerm is door heel het land, samen met bewenen De koning is vergaan onder ongewone omstandigheden..."

Deze vondst onderstreept de waarheid van de geschiedenis van de 10 plagen. Door onderzoek van dit papyrus kan vastgesteld worden in welke tijd dit papyrus is beschreven. De schrijfkritiek die zulke gebeurtenissen ontkent, wordt hiermee gelogenstraft! Achtereenvolgens worden in dit boek de oude volken besproken, de tijd van de aartsvaders, van het volk Israël, de Richteren, de koningen van Juda en Israël, alles met tijdsaanduidingen en jaartallen. Zeer uitgebreid wordt de tijd van de geboorte en het leven van de Heere Jezus op aarde beschreven, met aanhalingen van archeologische vondsten en geschriften uit die tijd.

Tenslotte, ik denk dat niets moeilijker is dan een dergelijk werk te schrijven, waar zoveel onzekerheid over verschillende feiten bestaat. Wellicht zullen er terzake kundigen zijn, die kritiek op de inhoud hebben. De schrijver erkent dit ook, daar hij zegt dat liet onvolledig is en aanpassing en correctie nodig heeft. Ook zegt hij dat we soms stuiten op raadsels. De verleiding is dan groot om een eigen mening te vormen die in strijd komt met de Bijbelse gegevens. Beter kunnen we dan de Schrift handhaven en de raadsels in de historie onopgelost laten, totdat de Heere ze in Zijn Voorzienigheid openbaart. Ik denk: een goed uitgangspunt!

Aan het eind van het boek zegt de schrijver: "De volgorde van alle gebeurtenissen is zo harmonieus en zo vol wijsheid dat we met diepe eerbied voor de Heilige Auteur vervuld moeten zijn. Alles wat de Heere Jezus door Zijn engel heeft bekend gemaakt zal zeker vervuld worden tot de laatste openbaring toe".

Wij willen de schrijver hartelijk bedanken voor dit werk dat hij geheel belangeloos heeft afgestaan voor onze bibliotheek.